

Public service- redovisningen 2019

Innehåll

Kapitel 1. INLEDNING

1.1	Vd har ordet	5
1.2	UR i ett föränderligt medielandskap	6
1.3	Årets public service-redovisning	7

Kapitel 2. DET HÄR VILL UR

2.1	Oberoende	9
2.2	Värde	9
2.3	Genomslag	10

Kapitel 3. DETTA HAR UR BIDRAGIT MED

3.1	Värde för samhället och individen	9
3.2	Mångfald och spegling	10
3.3	Användbarhet	10
3.4	Tillgänglighet	11
3.5	Slutsatser	11

Kapitel 4. KVALITET & UTVECKLING

4.1	Uppdrag och kvalitet	19
4.1.1	UR-modellen	19
4.1.2	Externa produktionsbolag	19
4.1.3	Publicistiskt ansvar	20
4.1.4	Samverkan och återkoppling	20
4.2	Utveckling och utbildning	21
4.3	Priser och utmärkelser	21
4.4	Svenska språket	22
4.5	Granskningsärenden	22
4.6	Nya tjänster	22
4.7	Sändningskvalitet	22
4.8	Teknisk utveckling	22

Kapitel 5. HÄR FINNS UR

5.1	Radio	25
5.2	Tv	25
5.3	Text-tv	26
5.4	UR på nätet	26
5.5	UR och sociala medier	28
5.6	Utlåning i digitala nätverk	30
5.7	Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet	30

Kapitel 6. BREDDEN I UTBUDET

6.1	Utbildningsområden	33
6.2	Barn och unga	33
6.3	Utbildningsprogram och folkbildande program	35
6.4	Ämnesområden	35
6.5	Utbud i tiden	35

Kapitel 7. SÄRSKILDA UPPDRAG & MÅLGRUPPER

7.1	Jämställdhet, mångfald och spegling	39
7.1.1	Definition och mål	39
7.1.2	Mångfald och spegling i programproduktion	40
7.1.3	Att mäta mångfald	41
7.2	Nyheter och samhällsbevakning	43
7.3	Kultur	44
7.4	Barn och unga	45
7.4.1	Barn	46
7.4.2	Unga	48
7.4.3	Nyheter och fakta	49
7.4.4	Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga	50
7.4.5	Nyproduktion och egenproduktion	50
7.4.6	Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga	51
7.5	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	52
7.5.1	Textning	53
7.5.2	Teckenspråkstolkning	53
7.5.3	Syntolkning	54
7.5.4	God hörbarhet	54
7.5.5	Uppläst text	55
7.5.6	Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning	55
7.5.7	Program för särskilda målgrupper	56
7.5.8	Dialog	57
7.5.9	Ökad tillgänglighet via digitala plattformar	58
7.6	Minoritetsspråk	58
7.6.1	Program på finska, samiska, meänkieli, romani chib och svenskt teckenspråk	59
7.6.2	UR:s utbud	59

Orka plugga (åk 7–9) ger elever tips på hur de kan plugga bättre. I december 2019 fanns 245 videoklipp upplagda på Youtube liksom på UR Play.

FOTO: UR

7.6.3	Minoritetsspråk för barn och unga.....	59	8.4.2	Synpunkter från allmänheten.....	75
7.6.4	Program på jiddisch.....	60	8.4.3	Synpunkter från föräldrar.....	75
7.6.5	Program på andra minoritetsspråk.....	60	8.4.4	Synpunkter från barn.....	75
7.6.6	Dialog.....	61			
7.7	Variation i produktionsformer.....	61	Kapitel 9. RESURSANVÄNDNING		
7.8	Det utökade utbildningsuppdraget.....	63	9.1	Intäkter.....	77
7.8.1	Fritt via internet.....	63	9.2	Kostnader.....	78
7.8.2	Stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter.....	64	9.2.1	Resursförbrukning per utbildningsområde.....	79
7.8.3	Folkbildningens organisationer.....	64	9.3	Produktivitet och kostnadseffektivitet.....	79
7.8.4	Minska kunskapsklyftorna i samhället.....	64	9.3.1	Produktivitet.....	80
7.8.5	Tillgängliga föreläsningar.....	67	9.3.2	Mått på lärandeffekt.....	81
7.8.6	Slutsatser.....	67	9.3.3	Utveckling över tid.....	84
7.9	Samhällsutmaningar i tiden.....	67	9.3.4	Investeringar.....	84
7.9.1	Val till EU-parlamentet 2019.....	67	9.3.5	Åtgärder för ökad produktivitet.....	84
7.9.2	Medie- och informationskunnsighet.....	68	9.3.6	Koncernsamarbeten.....	84
7.9.3	Ny i Sverige.....	68	9.4	Sidoverksamhet.....	85
7.9.4	FN:s barnkonvention.....	69	9.5	Kommersiella samarbeten.....	85
7.9.5	Särskolan.....	69			
			Kapitel 10. PLANER INFÖR FRAMTIDEN		
			10	Planer inför framtiden.....	87
			Kapitel 11. BILAGOR		
			11.1	Kontakter.....	89
			11.2	Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillstånd.....	90
			11.3	Bilaga uppfyllelse av krav i anslagsvillkor.....	91
			11.4	Minoritetsspråk alla bolagen.....	92
Kapitel 8. ANVÄNDARNA					
8.1	Här finns användarna.....	71			
8.2	Lyssnande.....	72			
8.3	Tittande.....	73			
8.4	Synpunkter från användarna.....	74			
8.4.1	Synpunkter från lärarna.....	74			

1 Inledning

1.1 Vd har ordet

UR når rakt genom även de allra kraftigaste filterbubblorna. Vi gör det tack vare skolan, där UR:s program används som ett viktigt komplement i undervisningen. I den årliga Novus-undersökningen (november 2019) uppger 81 procent av landets alla barn och unga att de tar del av UR:s lärorika program, program som vilar på såväl journalistisk som pedagogisk grund. Och användningen är dessutom jämnt spridd över hela landet.

Att lyckas bryta igenom de filterbubblor som omgärdar många barn och unga innebär ett ansvar, men också unika möjligheter.

Under 2019 har UR med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag verkat för att uppfylla visionen om *Frihet genom kunskap – för de många och de få*. Ingen ska behöva stå utanför det demokratiska samtalet för att man saknar kunskap, eftersom kunskap är förutsättningen för frihet – friheten att själv styra över sitt liv, friheten att välja eller välja bort, friheten att utvecklas och växa. Genom sitt rika, vetenskapligt förankrade, utbud medverkar UR på så vis till att skapa förutsättningar för ett fritt och demokratiskt samhälle.

Det faktum att användandet av UR:s utbud kraftigt ökade under 2019 kommer därmed hela samhället till gagn. Det totala antalet streamingstarter på webben ökade under 2019 med 12,7 procent jämfört med föregående år (MMS). Totalt antal spenderade timmar på UR Skola och UR Play ökade under samma period med cirka 4,3 procent (MMS).

Med visionens formulering "för de många och de få" understryks vikten av att UR genom sitt public service-uppdrag ska producera utbud för alla – såväl för de bredare målgrupperna som för de lite smalare. UR ska beröra och spegla hela Sverige.

I UR:s nya strategi slås tre målsättningar fast: UR ska bidra till att lösa samhällsutmaningar, UR ska utgå från en digital mediekonsumtion och UR ska utveckla sin särart.

I enlighet med den övergripande strategin har ett arbete under 2019 pågått med att samla alla UR:s program på en och samma plattform. Detta med syftet att förenkla för användaren samt att fokusera interna resurser. Men först och främst har den nya strategin givetvis syftat till att rikta årets programproduktion, med det övergripande målet att göra skillnad i kunskap och lärande för den enskilda medborgaren.

I utbudet under 2019 märktes exempelvis den folkbildande satsningen med anledning av att barnkonventionen blev lag. Förändringen belystes

bland annat genom tv-serien *Rättighetsbärarna* som rent berättartekniskt satte barnen i centrum och lät deras röster komma till tals. Under året pågick även en omfattande satsning på särskolan där en mängd tv-program producerats. Vidare har företagets fokus på de familjer där ett eller flera barn har en NPF-diagnos fortsatt, med till exempel ett pedagogiskt berättande i dramatiseringen *Limboland* som fick stor uppmärksamhet liksom olika poddsatsningar som *Fatta Familjen*.

Lärare är en viktig målgrupp för UR – både för att de väljer och använder pedagogiskt anpassat innehåll ur UR:s utbud åt eleverna, men också för att stärka och uppmärksamma dem själva i deras pedagogiska roll. Därför valde UR under 2019 bland annat att tv-sända Lärargalan samt producera fortbildande material för nya lärare.

Gentemot elever i grundskolan genomfördes en satsning inom moderna språk. Och inköpet av *Skam* på tyska, spanska och franska (kompletterade med genomarbetade lärarhandledningar på respektive språk) har fått stort genomslag i målgruppen. Så även det genomgripande arbetet med att komma i kontakt med personer som är nya i Sverige, genom bland annat projektet *Hej, hej Sverige!*

Satsningen på MIK, medie- och informationskunnsighet, har pågått under hela året, och fortsätter även de kommande åren, genom konceptet *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld*, vari en rad produktioner har tagits fram inom ramen för denna så viktiga satsning. Som *Algoritmen*, *Fejk* och det nya formatet *Lilla aktuellt skola eftersnack*.

Under året vann UR även en Kristall för den populära tillika, ur ett pedagogiskt perspektiv, väl genomarbetade produktionen *Livet i Mattlandet*. En serie som, likt många andra av UR:s produktioner, kommer att användas under många år framöver och hjälpa tiotusentals barn att knäcka räknekoden.

Sammanfattningsvis kan sägas att UR under 2019 genom ett rikt, varierat och högkvalitativt programutbud har bidragit till att skapa förutsättningar för ett demokratiskt, fritt och hållbart samhälle. Det börjar med förskolan och fortsätter i det livslånga, lustfyllda lärandet.

UR står väl rustat inför att fortsätta detta viktiga arbete under 2020. Men först vill jag tillönska dig god läsning om ett spännande 2019!

Sofia Wadensjö Karén
VD, SVERIGES UTBILDNINGSRADIO AB

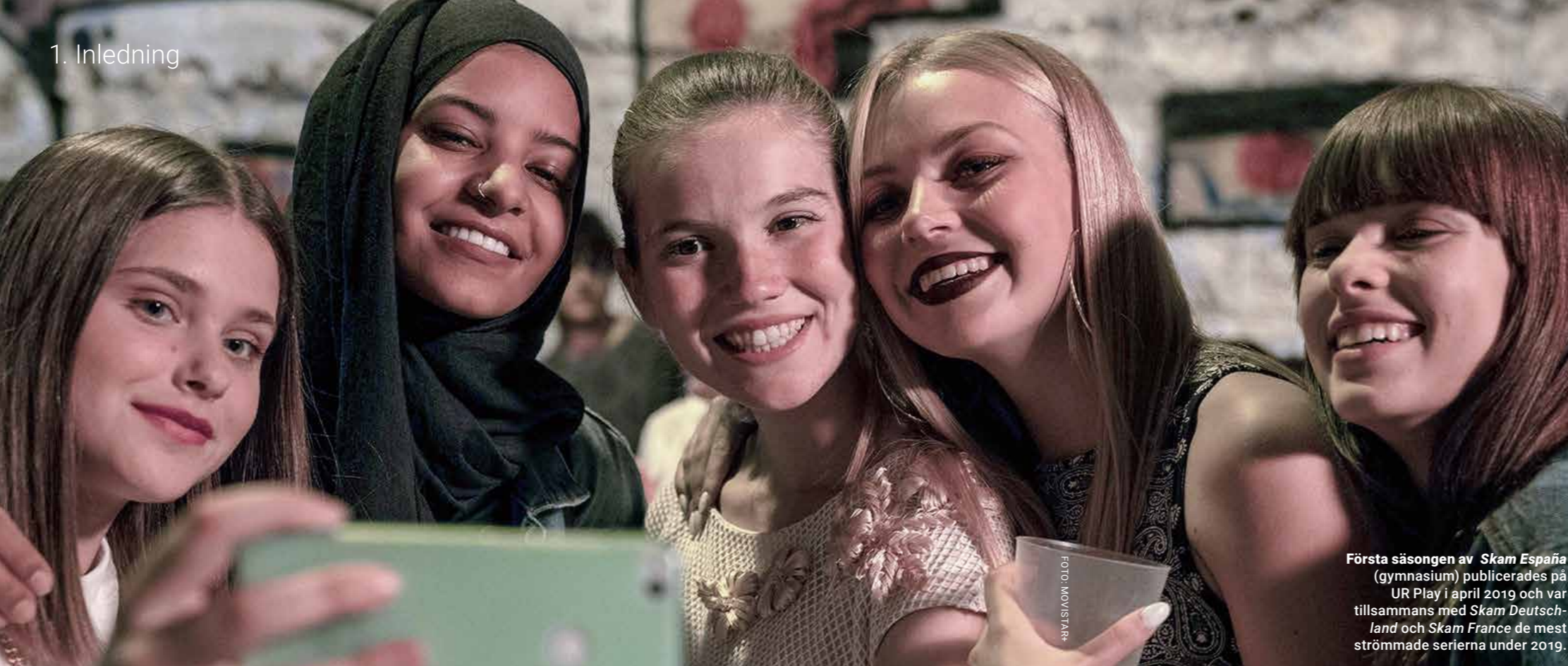
FOTO: HÅBEN SÖLUNOV/UR

1.1

Med visionens formulering "för de många och de få" understryks vikten av att UR genom sitt public service-uppdrag ska producera utbud för alla – såväl för de bredare målgrupperna som för de lite smalare.

1.1

Att lyckas bryta igenom de filterbubblor som omgärdar många barn och unga innebär ett ansvar, men också unika möjligheter.

Första säsongen av *Skam España* (gymnasium) publicerades på UR Play i april 2019 och var tillsammans med *Skam Deutschland* och *Skam France* de mest strömmade serierna under 2019.

1.2

UR har tidigt lyckats möta utbildningsvärldens behov av att kunna använda innehåll vid den tidpunkt och på den plattform som det finns behov av genom UR:s digitala plattformar.

1.3

För att lyckas med uppdraget behöver utbudet i allt högre grad vara sökbart och lätt att använda, både för utbildningsväsendet och för den bredare allmänheten.

1.2 UR i ett föränderligt medielandskap

Liksom många andra medieaktörer befinner sig UR i en förflyttning från broadcast till online för att följa användarnas förändrade medievanor. Detta ställer höga krav på att UR kan utveckla ett on demand-utbud som är tillgängligt när användarna önskar och på de apparater och plattformar som användarna föredrar. On demand-tjänster för tittande och lyssnande ökar kraftigt, framförallt bland barn och unga. Det blir därmed allt svårare framöver att nå unga, elever, lärare, föräldrar, nationella minoriteter och andra viktiga målgrupper enbart via broadcast, vilket gör att digitala plattformar blir allt viktigare. För att ha fortsatt legitimitet hos allmänheten och UR:s målgrupper är det redan nu, och än mer framöver, avgörande att tillgängliggöra programutbudet, kärnverksamheten, även online, på egna digitala plattformar men ibland även på andras.

UR är ett mediebolag med ett särskilt utbildningsuppdrag där programutbudet används ofta i lärandesammanhang – i klassrummet under skoldagen eller hemma vid köksbordet under läxläsningen. UR har tidigt lyckats möta utbildningsvärldens behov av att kunna använda innehåll vid den tidpunkt och på den plattform som det finns behov av genom UR:s digitala plattformar UR Skola, UR Play och UR Access. UR ser fortsatt ett behov av att utveckla de egna plattformarna för att där kunna tillgängliggöra hela programutbudet. Att UR:s utbud finns fritt tillgängligt digitalt bidrar även till att allmänheten kan ta del av ett oberoende och opartiskt utbud.

För att möta användarna behöver UR:s utbud ibland finnas även på andras plattformar, exempelvis i sociala medier. Syftet med UR:s närvaro på tredjepartsplattformar är att öka möjligheterna att

upptäckas av, skapa relation till och ha dialog med användare som är svåra att nå enbart på de egna plattformarna.

Programutbudet behöver vara tillgängligt och sökbart för att kunna nå till exempel yngre lärare (och deras elever), bygga relation med dem och leda dem till de egna plattformarna. En förutsättning för det är att de lätt och snabbt kan hitta programutbudet på de plattformar där de befinner sig. UR har framgångsrikt arbetat med tre egna Youtube-kanaler, *Tänk till*, *Orka plugga* och *Hej, hej Sverige!* för att nå användare i yngre och övre tonåren samt nyanlända, grupper som är svåra att nå eftersom de inte självmant söker sig till public service-bolagens egna plattformar. För att nå svårnådda grupper krävs att man bygger relation med dem och tydligt framhåller vad det finns för värde för dem att ta del av UR:s utbud. UR ska dock aldrig bli beroende av kommersiella aktörers plattformar och kommer även fortsatt finnas där med restriktivitet och med ett urval av utbudet.

UR:s utbud kan främja barns, ungas och vuxnas lärande och utveckling och därmed bidra till att stärka demokratiska värden. För att UR ska kunna skapa nytta för användarna måste såväl innehåll som form och distribution utgå från användarens verklighet, behov och mediekonsumtionsmönster. I utvecklingen från broadcast till online-konsumtion är det nödvändigt att noggrant följa användarna och identifiera deras behov och användarbeteenden.

Digitaliseringens påverkan på användarbeteenden och medievanor får även betydelse i skolan. Lärare använder i allt högre utsträckning rörligt material i undervisningen. Barn och unga är uppkopplade stora delar av dygnets vakna timmar och vana att

kunna ta del av utbudet av rörligt material på de plattformar och vid den tidpunkt de själva väljer. Redan i dag använder många lärare andra plattformar än UR:s egna och bäddar in UR:s program på lärplattformar som används på skolan, för att programmen ska vara så lättillgängliga som möjligt för elever och lärare på den skola man verkar.

UR verkar inte bara på mediemarknaden, utan även på utbildningsmarknaden som också den påverkas av globalisering, digitalisering och snabb teknikutveckling. Utbildningsväsendet behöver möta behoven av förändrade och nya kompetenser och yrken. IKT-klassrum och andra smarta lärandemiljöer utvecklas snabbt liksom den så kallade ed tech-branschen. Begrepp som artificiell intelligens, virtual reality, augmented reality och learning analytics blir allt vanligare och bidrar till nya läro-medelserbjudanden. Hur utvecklingen av nya gränssnitt som till exempel talsyntes, ögon- och röststyrning påverkar användarnas behov och beteenden är ovisst, men kommer helt säkert att beröra utbildningsmarknaden.

UR förhåller sig till den snabba tekniska utvecklingen och förändrade mediekonsumtionsmönster liksom pågående utveckling och debatt på skol- och utbildningsområdet för att UR:s utbud på bästa sätt ska bidra till lärande och minskade kunskapsklyftor i samhället.

För att lyckas med uppdraget behöver utbudet i allt högre grad vara sökbart och lätt att använda, både för utbildningsväsendet och för den bredare allmänheten.

1.3 Årets redovisning

Public service-redovisningen visar hur UR under

2019 fullgjort det uppdrag som fastställts av riksdag och regering och som finns beskrivet i sändningstillstånd och anslagsvillkor, i radio- och tv-lagen samt i yttrandefrihetsgrundlagen. Årets redovisning innehåller ett antal förändringar jämfört med 2018 års version. I årets redovisning har UR utvecklat definitioner, mål och resultatbeskrivningar ytterligare. Bland annat har det effektmått som togs fram under 2017 vidareutvecklats (kapitel 9). Effektmåttet tar hänsyn både till hur och i vilken utsträckning ett enskilt program har använts samt hur stor lärandeffekt det har. Under 2019 har stort fokus legat på att utveckla och fördjupa kontakterna med olika användare. Erfarenheten av det arbetet visar tydligt att relationsbyggande med användare sker på de plattformar och de sätt som är specifika för respektive grupp av användare.

Med hänsyn till att de tre public service-företagen har olika uppdrag, styrning, förutsättningar och mål kan inte alla definitioner eller indikatorer vara gemensamma. Varje bolag behöver ge egna exempel och beskrivningar och ibland även egna definitioner och indikatorer som bäst motsvarar det specifika uppdraget.

Allt som redovisas i tabeller och text avser broadcastsändningar om inte annat anges.

Liksom förra året redovisar UR tid och innehåll uppdelat på yngre barn, äldre barn och unga. En viss överlappning mellan åldersgrupperna förklaras av att utbildningsstadierna avgränsas med läsåret i stället för kalenderår. I alla tabeller återges utbildningsområden enligt följande:

I kapitel 2 och 3 redovisas vad UR vill bidra med och effektiviteten beskrivs utifrån UR:s uppsatta effektmål och hur UR bidrar med värde till samhälle och individ.

Kapitel 4 beskriver UR:s produktionsprocess och publicistiska ansvar samt utvecklingen inom ett antal områden.

I kapitel 5 redovisas utbudet fördelat på kanaler och tjänster på olika plattformar, och kapitel 6 visar på bredden i utbudet.

I kapitel 7 redovisas uppföljningen av särskilda public service-uppdrag.

Kapitel 8 beskriver hur användarna tar emot UR:s utbud.

Kapitel 9 redovisar intäkter och kostnader, produktivitetsförbättringar och produktivitet. Och sist, i kapitel 10, beskriver UR planer för framtiden.

Utbildningsområde	Motsvarar utbildningsstadium
Yngre barn (0–9 år)	Förskola samt grundskola åk F–3
Äldre barn (9–12 år)	Grundskola åk 4–6
Unga (12–19)	Grundskola åk 7–9 samt gymnasium
Högskola	Inkluderar bl a lärarutbildning och fortbildning
Folkhögskola/studieförbund	Organiserad folkbildning
Folkbildning	Allmänt folkbildande program

Radiodokumentären
Gretas skolstrejk var
2019 nominerad till Prix
Europa i Postdam.

FOTO: JOSEFINE NETTEBLANDHVAR

2 Det här vill UR

UR är ett oberoende och självständigt public service-bolag som ska erbjuda ett brett programutbud för kunskap och lärande och som bidrar till att minska kunskapsklyftorna. UR producerar, sänder och tillgängliggör radio- och tv-program för alla åldrar och utbildningsstadier utifrån identifierade behov hos de olika användarna. Utbudet ska tillföra såväl samhälls- som individuellt värde och ge användarna upplevelser som förändrar.

2.1 Oberoende

UR har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende, stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska samt andra intressen och maktsfärer i samhället. UR har ett särskilt uppdrag att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet. Därutöver ska UR tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Därför producerar, sänder och tillgängliggör UR radio- och tv-program för alla, åldrar och utbildningsstadier, från förskola till högskola, inklusive folkhögskolor och studieförbund. UR producerar även allmänt folkbildande program.

UR:s unika röst

UR:s programproduktion bygger på en kombination av oberoende journalistik och pedagogik vilket gör UR till en unik medieaktör. Programmen används, uppskattas av målgrupperna och vinner även priser. Programmen utmärks av pedagogiskt gestaltande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll. UR bidrar med upplevelser som förändrar. UR:s program ska ha effekt på längre sikt än bara den senaste sändningen/publiceringen. För att programmen ska kunna göra skillnad i människors lärande krävs att de är användbara inom utbildningen och behöver därför ha en hållbarhet som är längre än till exempel ett nyhets- eller aktualitetsprogram. Det betyder i sin tur att UR har en rik programskatt som är hållbar över tid. I december 2019 fanns drygt 14 700 program fritt tillgängliga på UR:s digitala plattformar och drygt 18 500 i UR:s slutna nätverk UR Access för utbildningen.

I uppdraget ingår att användarna, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. UR har det publicistiska ansvaret och gör det redaktionella urvalet inför, under och efter varje produktion och publicering. UR:s utbud har alltid ett pedagogiskt syfte oavsett om programmen riktar sig till barn, ungdomar eller vuxna användare.

Programproduktionen utgår från användarnas behov, styrdokument inom utbildningen samt bygger på vad forskningen i dag vet om pedagogik och kognition, begreppsbyggnad och inläring. Förhoppningen är att programutbudet ska svara mot målgruppernas behov inom utbildning och folkbildning och bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar.

2.2 Värde

Programutbudet ska tillföra värde för användarna, i form av ökad förståelse, kunskap och bildning. UR har under 2019 fortsatt arbetet med att utveckla en metod för att kunna mäta effekt på lärandet. Genom att kombinera kvalitativa och kvantitativa mätningar är metodens syfte att uppskatta hur användbart programmet är utifrån ett lärandeperspektiv, vilket redovisas i kapitel 9. Dessutom undersöker UR årligen användarnas attityder utifrån tre definierade områden (se nedan) med vartdera två till fyra effektmål för tillståndsperioden. Resultaten redovisas i kapitel 3 och 8. Målet är att användarnas attityder under perioden ska utvecklas så att effektmålen har uppnåtts vid utgången av 2019. UR undersöker dessutom lärares och allmänhetens uppfattning om i vilken utsträckning UR:s program bidrar till samhällsvärde liksom individuellt värde. ▶

2.1

UR:s programproduktion bygger på en kombination av oberoende journalistik och pedagogik vilket gör UR till en unik medieaktör.

2.2

Programutbudet ska tillföra värde för användarna, i form av ökad förståelse, kunskap och bildning.

**"Vansinnigt bra!
Vi två föräldrar, en
8-årig tjej och en 3-åring
tittar med förundran
på varje avsnitt."**

Förälder om *Livet i Mattlandet*

▲ **Lärargalan** hyllar hela Sveriges lärare. Elever från hela landet har nominerat sina bästa lärare och vinnarna presenteras under en gala-kväll på Berns i Stockholm. Mark Levengood och Beata Kull ledde galan 2019 som direkt-sändes av UR.

2.3 Genomslag Mångfald och spegling

UR:s programutbud ska vara till för alla och ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen. Att öka mångfalden såväl i programutbudet som bland medarbetarna är ett strategiskt mål för UR och ett sätt att höja kvaliteten på programmen.

Under 2019 har UR arbetat med att uppdatera speglings- och mångfaldsstrategin så att den ligger i linje med det nya sändningstillståndet (2020-2025) och UR:s övergripande strategi. Flera mål (bland annat gällande inspelningssorter spridda över hela landet) har satts i syfte att öka mångfald och spegling i programutbudet. Dessa mål kommer kontinuerligt att följas upp och utvärderas. UR har sedan 2017 genomfört en intern speglings- och mångfaldsmätning av det egenproducerade utbudet. Mätningen har under 2019 utökats och omfattar all egen produktion och inte som tidigare ett urval. Se kapitel 7.1.3.

UR har sedan tidigare definierat två effektmål på

detta område: att åtta av tio användare ska anse att UR:s utbud speglar hela befolkningen (mäts i Novus årliga undersökning) samt att mångfalden av medverkande i UR:s programutbud ska öka. Det senare målet mäts via den mångfaldsmätning av UR:s utbud som forskare vid Lunds universitet årligen gjort sedan 2010 samt ovan nämnda kompletterande interna mångfaldsmätning av UR:s utbud, se kapitel 7.1. Sammantaget bidrar de olika mätningarna till att UR kan arbeta mer strukturerat och systematiskt för att säkra att programverksamheten bedrivs utifrån ett mångfalds- och jämställdhetsperspektiv.

Relevans och användbarhet

UR:s utbud ska bidra till ökad förståelse, kunskap och bildning oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Programutbudet ska även svara mot viktiga samhällsutmaningar. UR utgår alltid från användarnas behov och verklighet och för en kontinuerlig dialog med dem. Dels för att deras synpunkter bidrar till att utveckla programverk-

samheten och dels för se till att programmen är relevanta och blir använda. Inom området användbarhet har UR sedan tidigare definierat två effektmål: åtta av tio användare upplever att UR:s utbud bidrar i deras lärande och nio av tio pedagoger vill rekommendera UR:s program till en kollega. Ytterligare två effektmål tillkom 2017: åtta av tio pedagoger anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande och sju av tio 11-15-åringar tycker att de lär sig av UR:s program. Liksom för övriga effektmål gäller att de ska vara uppnådda vid utgången av 2019. Effektmålen mäts i Novus årliga attitydundersökning och resultaten redovisas i kapitel 3 och 8.

Tillgänglighet och sökbarhet

UR:s programutbud ska finnas där användarna finns och med god tillgänglighet. Huvuddelen av programutbudet finns fritt tillgängligt under lång tid på de digitala plattformarna UR Play, UR Skola (fram till januari 2020) samt ett slutet nätverk inom utbildningsväsendet, UR Access.

För att möta användarna behöver UR:s utbud ibland finnas även på andra plattformar. Den omfattande strukturförändring av radio- och tv-branschen som successivt förflyttas från sändningar via marknätet till en huvudsakligen digital distribution och användning, ställer stora krav på UR och andra medieaktörer. I ett allt större utbud av mediekkanaler i kombination med ett mer individualiserat användarbeteende är det helt avgörande för UR att se till att programutbudet både är sökbart och upptäckbart och har en framträdande placering för att det ska bli använt.

UR arbetar kontinuerligt med att göra programutbudet tillgängligt för fler och flera olika användargrupper med specifika behov, till exempel genom att utveckla metadata, sökfunktioner och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. UR:s effektmål inom området är dels att åtta av tio användare upplever att UR:s utbud är lätt att hitta, dels att åtta av tio användare ska anse att utbudet är lätt att ta del av oavsett individens förutsättningar.

▲ **I andra säsongen av *Livet i Mattlandet* (åk F-3) är det dags för de fyra räknasätten. Serien vann 2019 tv-priset Kristallen i kategorin årets barnprogram.**

Tv-serien Bildbang (åk F-3) är en del av UR:s MIK-utbud och tar upp hur vi påverkas av bilder.

FOTO: JOHAN BERGMARK/UR

3 Detta har UR bidragit med

UR bidrar till nytta för såväl individ som samhälle, både i traditionella sändningar och online, med ett utbud som stärker kunskapsnivån från förskola till högskola, studieförbund och folkhögskolor. UR bidrar också till folkbildning för allmänheten.

UR utgår alltid från användarnas behov för att programmen ska upplevas som relevanta, trovärdiga och användbara. Användningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och konkurrensen på marknaden ökar. Detta gör att det blir allt viktigare att UR:s utbud är både sökbart och tillgängligt vilket ställer stora krav på utveckling av UR:s arbete med både att tillgänggöra utbudet och att se till att det blir upptäckt på de plattformar där användarna finns.

UR:s utbud utvecklas och anpassas för att fortsatt vara relevant och hålla hög kvalitet allteftersom digitaliseringen slår igenom inom utbildningen och samhället med förändrade pedagogiska behov och användarbeteenden.

Utöver det så ska UR bidra till lärande samt ha ett värde för både samhälle och individ. En kvalitetsstämpel i dessa sammanhang är att användarna vill att rekommendera UR:s utbud till andra.

2019 är femte året i rad som Novus, på uppdrag av UR, genomför en stor attitydundersökning under november månad. I denna mäts utöver attityder även kännedom om och användning av UR:s utbud. UR har dessutom satt upp effektmål för användarnas uppfattning om mångfald och spegling, användbarhet och tillgänglighet. Varje effektmål redovisas nedan under respektive rubrik. Fyra grupper intervjuas i undersökningen: lärare i alla stadier (fritidshem, förskola, åk F-3, åk 4-6, åk 7-9, gymnasiet, folkhögskola/ studieförbund och högskola/universitet samt särskolan och SFI), allmänheten 16-79 år, föräldrar med hemmavarande barn 0-17 år samt barn 8-15 år. Under november 2019 genomfördes telefonintervjuer med totalt 1 500 lärare, 200 inom varje stadium från förskola till och med gymnasiet och 100 inom varje övrigt stadium. Allmänheten intervjuades via webb i Novus Sverigepanel, totalt genomfördes 2 001 intervjuer varav extrafrågor har ställts till 522 föräldrar med barn 0-17 år. Även 385 barn mellan 8 och 15 år och 207 gymnasieelever har intervjuats.

3.1 Värde för samhället och individen

Kännedomen om UR är fortsatt hög, 98 procent av lärarna känner till UR:s verksamhet och 68 procent anser sig ha god kännedom om UR, vilket är en procentenhet högre än 2018. Hela 99 procent av allmänheten svarar att de känner till UR:s verksamhet. Föräldrar har en djupare kännedom om UR och här har en viss ökning skett sedan förra året (1 procentenhet): 46 procent svarar att de har god kännedom om UR medan motsvarande andel bland allmänheten är 38 procent. Undersökningen visar ►

Diagram 3.1.1 Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort värde för samhället i stort (procent).

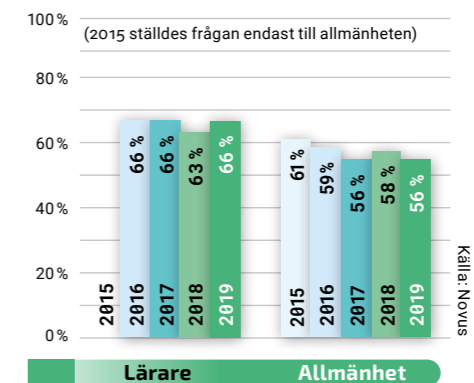
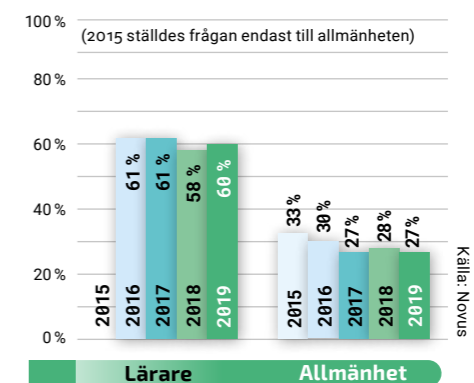

Diagram 3.1.2 Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort individuellt värde (procent).

3. Detta har UR bidragit med

3.3

2018 införde UR effektmålet att åtta av tio pedagoger anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Årets undersökning visar att målet är uppnått.

också, liksom tidigare år, att drygt åtta av tio lärare har en positiv inställning till UR och åtta av tio är också positiva till public service. 57 procent av allmänheten är positivt inställd till UR och föräldrar är dessutom mer positivt inställda än allmänheten i stort. Allmänheten är även fortsatt positivt inställd till public service även om andelen minskar något i år, från 70 till 68 procent.

Uppfattningen av UR:s såväl samhälls- som individnytta ligger på samma nivå som förra året bland allmänheten men ökar bland lärarna. 66 procent av lärarna och 56 procent av allmänheten anser att UR har ett högt samhällsvärde (diagram 3.1.1).

När det gäller värde för individen skiljer sig resultaten mellan grupperna mer (diagram 3.1.2). 60 procent av lärarna jämfört med 27 procent av allmänheten (31 procent bland föräldrar) anser att UR har ett mycket eller ganska stort värde för dem som individer. Lärare i årskurserna F-3 och 4-6 (74 respektive 71 procent) anser att UR har ett ännu högre värde för dem som individer. Dessa lärare uppger också högre värden gällande kännedom, attityd och användning vilket troligen bidrar till de positiva resultaten. Kvinnor och högtbildade tillskriver också UR ett högre värde än andra, både värde för samhälle och individ.

Skillnaden i attityd till UR mellan lärare och allmänhet har sannolikt sin förklaring i att UR:s programutbud både är mer känt och använt bland landets lärare. Utbudet i broadcast är däremot svårare att identifiera för tittare och lyssnare eftersom UR sänder i Sveriges Radios och SVT:s kanaler liksom i Kunskapskanalen där det inte är självklart för användarna att det är UR som är avsändare.

3.2 Mångfald och spegling

UR har som effektmål att åtta av tio användare vid utgången av 2019 anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen. Årets attitydundersökning, och därmed sista mättillfället under tillståndperioden, visar att i gruppen lärare är andelen på ungefär samma nivå som förra året. Bland lärare i årskurserna F-3, 4-6 och på folkhögskolor/studieförbund är andelen 73-74 procent och de grupperna ligger därmed närmast målet. Bland allmänheten är andelen lägre, 43 procent anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen jämfört med 45 procent förra året (diagram 3.2). Ett annat effektmål är att mångfalden av medverkande ska öka årligen i UR:s utbud. Detta mäts via den mångfaldsmätning av UR:s utbud som forskare vid Lunds universitet årligen utfört sedan 2010, resultatet redovisas i kapitel 7.1.

3.3 Användbarhet

85 procent av lärarna kan tänka sig att rekommendera utbudet till en kollega, vilket är en uppgång jämfört med förra året (diagram 3.3.1) vilket är ganska nära effektmålet på 90 procent vid utgången av 2019. För lärare i årskurserna F-3 och 4-6 är dock andelarna 91 respektive 92 procent och för lärare på folkhögskola/studieförbund hela 94 procent, så dessa grupper ligger till och med över det högt uppsatta målet. Ett annat effektmål är att åtta av tio användare vid utgången av 2019 upplever att UR:s utbud bidrar i deras lärande. Resultatet från årets undersökning visar att 66 procent av lärarna anser att UR:s utbud bidrar till deras lärande vilket ligger i nivå med resultatet för 2018. Lärare i årskurs F-3 är de som i störst

utsträckning (73 procent) anser att UR:s utbud bidrar till deras lärande. Bland allmänheten är resultatet dock lägre, 46 procent upplever att UR:s utbud bidrar till deras lärande, vilket är på ungefär samma nivå som under hela tillståndperioden.

2018 införde UR effektmålet att åtta av tio pedagoger anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Årets undersökning visar att 77 procent av lärarna anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande vilket är en uppgång med två procentenheter jämfört med 2018 och målet får anses som uppnått. Lärare i årskurserna F-3 (85 procent) och 4-6 (86 procent) anser i högre grad än övriga lärare att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Andelen bland lärare på folkhögskola/studieförbund är även den över 80 procent. Även här är det alltså samma tre grupper som ligger över det uppsatta målet.

UR har även beslutat om ytterligare ett effektmål som tar fasta på lärandet: sju av tio 11-15-åringar anser att de lär sig av UR:s program. I 2019 års undersökning instämde 70 procent av 11-15-åringarna i påståendet "UR har program som jag lär mig saker av" vilket innebär att effektmålet är uppnått i 2019 års attitydmätning.

3.4 Tillgänglighet

Ett annat effektmål är att åtta av tio användare vid utgången av 2019 upplever att UR:s utbud är lätt att hitta. Lärare i årskurs 4-6 ligger närmast det målet, 68 procent tycker att UR:s utbud är lätt att hitta. Totalt anser 62 procent av lärarna att UR:s utbud är lätt att hitta vilket är en uppgång med sex procent-

Nyfiken på Sverige (åk 4-6) är en animerad serie som introducerar det svenska samhället för omvärlden. Programserien lyfter olika rättigheter och skyldigheter men också lagar, traditioner och oskrivna regler.

ILLUSTRATION: PATRIK AGEMALM/UR

Diagram 3.2
Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av människor i samhället (procent).

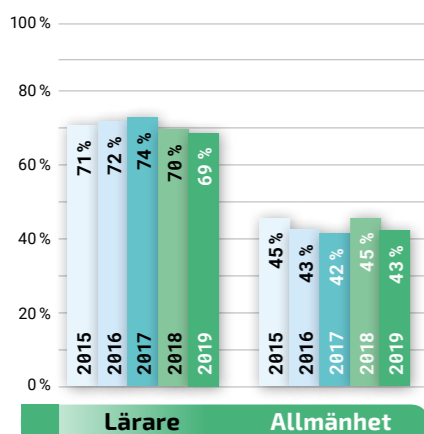

Diagram 3.3.1
Andel av lärare och allmänhet som kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor respektive kollegor/vänner (procent).

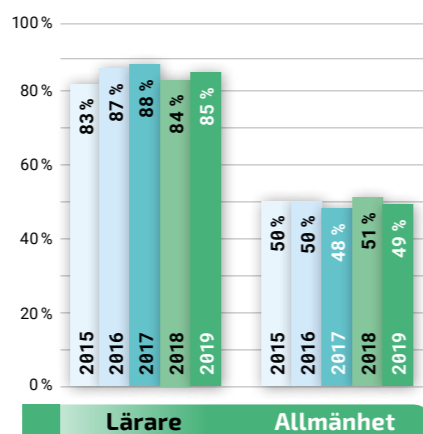

Diagram 3.3.2
Andel som upplever att UR:s utbud bidrar till deras lärande (procent).

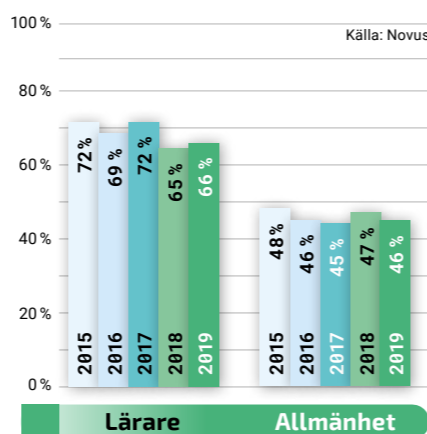

Diagram 3.3.3
Andel lärare som anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande/andel elever som anser att de lär sig av UR:s program (procent).

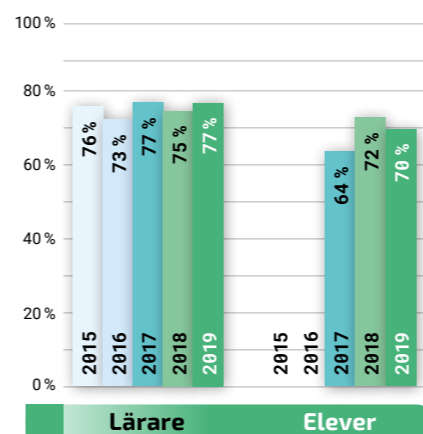
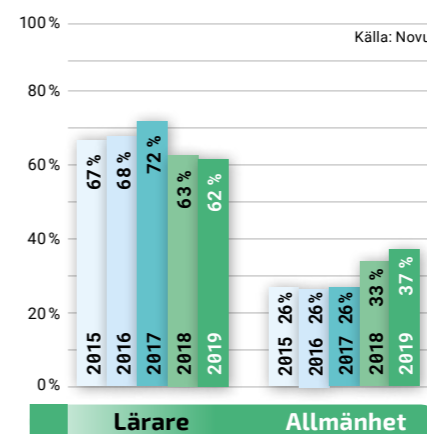
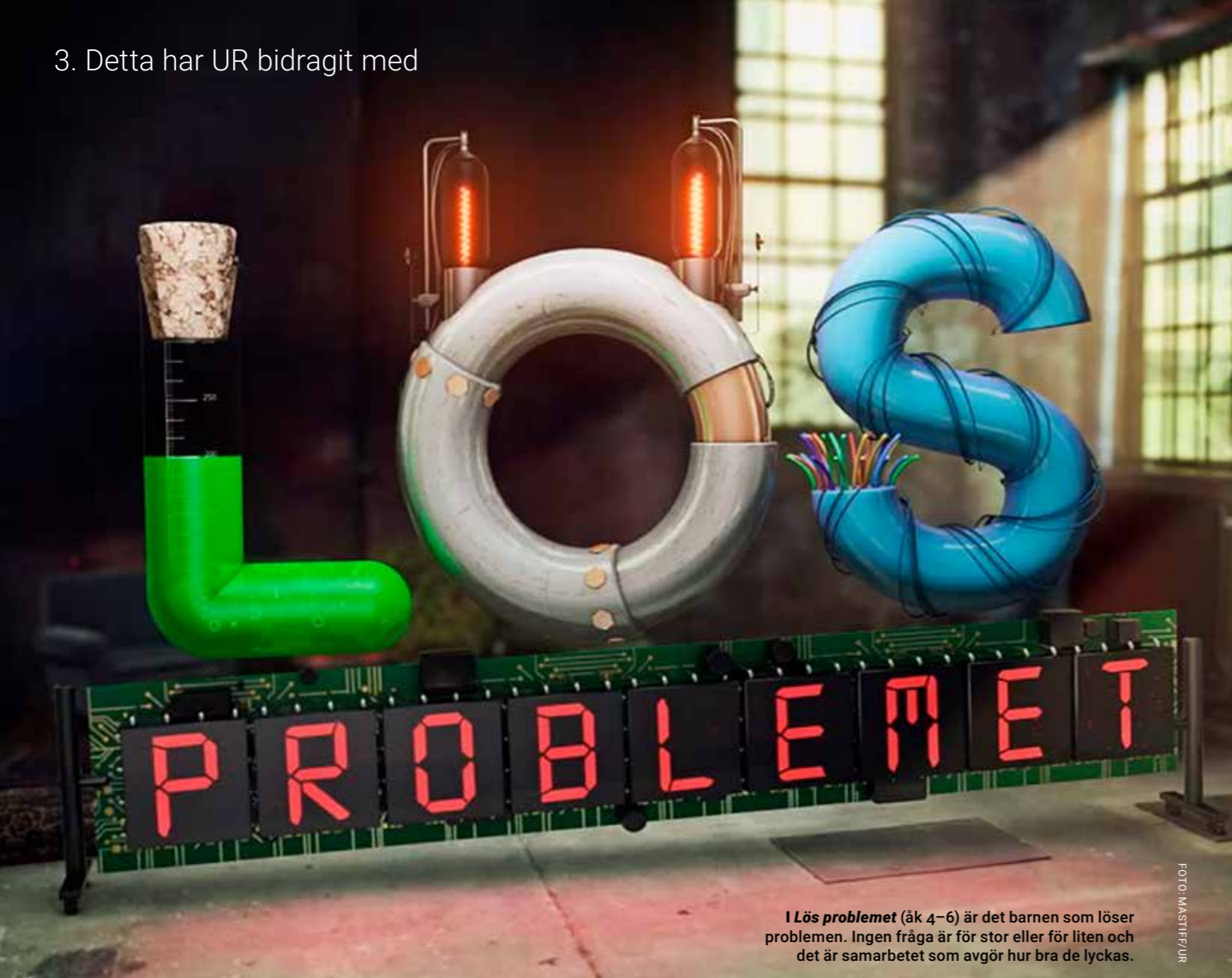

Diagram 3.4
Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud är lätt att hitta på webben (procent).

I *Lös problemet* (åk 4–6) är det barnen som löser problemen. Ingen fråga är för stor eller för liten och det är samarbetet som avgör hur bra de lyckas.

FOTOMASTIFF/UR

FOTO: TOVE ROSANDER/UR

"Både allmänheten och lärare tycker att det har blivit lättare att hitta UR:s utbud."

Källa: Novus

3.5

UR når ut i lika hög grad till lärare och klassrum oavsett var i landet de befinner sig.

enheter jämfört med förra året. Ett delmål i detta är att 8 av 10 användare ska anse att UR:s utbud är lätt att hitta på webben och här instämmer 76 procent av lärarna inom årskurs F–3 medan andelen för lärarna totalt sett är 69 procent, även det en uppgång med sex procentenheter jämfört med förra året. Målet är inte långt ifrån att nås och uppgången kan delvis antas bero på den utveckling av UR Play som UR har arbetat med under 2019 och fortsätter att utveckla framöver. Även andelen lärare som anser att UR:s utbud är lätt att hitta i tv- och radioutbudet (den andra delfrågan i det övergripande målet) ökar jämfört med förra året, från 49 procent till 56 procent. Bland allmänheten anser endast 37 procent att UR:s utbud är lätt att hitta, men även detta är en uppgång jämfört med förra året. Även andelen som anser att UR:s utbud är lätt att hitta i tv- och radioutbudet ökar, från 36 procent till 39 procent (diagram 3.4).

Att allt fler anser att UR:s utbud är lätt att hitta är givetvis glädjande, framförallt i ljuset av den tilltagande konkurrensen om användarna på mediemarknaden. Men det är fortfarande en utmaning för UR:s program att bli sedda och hörda i broadcast.

Vad gäller tillgänglighet är effektmålet att åtta av

tio användare upplever att UR:s utbud är lätt att ta del av oavsett förutsättningar. Bland lärare instämmer 76 procent i påståendet vilket är i nivå med tidigare år, undantaget förra året som visade en liten nedgång. Bland allmänheten instämmer lite drygt hälften vilket är samma resultat som förra året.

3.5 Slutsatser

Kännedomen om UR är fortsatt hög, såväl bland allmänheten som bland lärare. Den djupare kännedomen ökar dessutom i år, även om den är lägre bland allmänheten än inom lärarkåren. Glädjande är också att andelen som är positivt inställda till UR är fortsatt hög. Inställningen till public service generellt bland lärare är hög (80 procent) och inställningen till UR än högre (83 procent). När det gäller uppfattning om UR:s trovärdighet, relevans och användbarhet är trovärdighet det omdöme som flest förknippar UR med, bland lärare är andelen nästan 80 procent och bland allmänhet nästan 60 procent. Allt fler lärare anser också att UR har ett stort värde för både samhället och individen.

Skillanden mellan hur lärare och allmänhet uppfattar UR kan förmodligen förklaras av att

lärare överlag har en större kännedom om UR och programutbudet än allmänheten.

De skillnader mellan olika lärargrupper vad gäller såväl inställning till UR som användning av utbudet hänförs till vilket stadium lärarna undervisar i. Däremot ses överlag inga, eller mycket marginella, skillnader hänfört till om lärare arbetar i storstäder, större städer eller i övriga landet vilket indikerar att UR når ut i lika hög grad till lärare och klassrum oavsett var i landet de befinner sig.

Det är sista gången under tillståndsperioden som UR:s effektmål mäts och glädjande nog ökar alla värden utom vad gäller "Speglar befolkningen". Lärare i årskurserna F-3 och 4-6 samt lärare på folkhögskola/studieförbund ligger dock ganska nära målet gällande spegling. Och inom dessa grupper samt årskurs 7-9 och lärare inom särskolan ökar faktiskt resultatet jämfört med förra året.

Det högt ställda målet gällande rekommendation (9 av 10) nås nästan och för lärare i årskurserna F-3 och 4-6, på folkhögskola/studieförbund samt inom särskolan ligger andelarna över 90 procent, alltså en bit över målet. Även när det gäller målet kring UR:s bidrag till elevers lärande ligger samma lärargrupper över målet på 80 procent. Målet är också nått

när barn själva får svara på om de lär sig av UR:s program.

Både allmänheten och lärare tycker att det blir allt lättare att hitta UR:s utbud vilket är det mål som ökar mest jämfört med förra året.

Föräldrar som delgrupp av allmänheten ger överlag högre värden på i stort sett samtliga frågor i undersökningen vilket är mycket positivt. Det som rankas högst av föräldrarna är att rekommendera UR:s utbud till andra.

En del av förklaringen till allmänhetens lägre siffror när det gäller de effektmål UR har satt upp beror rimligen på att en lägre andel av de svarande bland allmänheten faktiskt tar del av UR:s utbud. En annan delförklaring är att tittare och lyssnare som tar del av UR:s utbud i SVT:s och Sveriges Radios kanaler har svårt att identifiera det som program från UR eftersom UR inte har egna broadcastkanaler. UR som varumärke är dock mycket väl känt bland allmänheten. UR kommer under tillståndsperioden 2020–2025 arbeta vidare med effektmålen. Dessa kommer att justeras utifrån de nya förutsättningar och utmaningar som en allt större digital mediekonsumtion samt ökad konkurrens innebär.

▲ **Lärarlabbet** är ett inspirerande, fortbildande och yrkesutvecklande tv-program för lärare. Här möter tittaren pedagoger i deras klassrum och ledande experter inom pedagogik och didaktik både i Sverige och runt om i världen.

I Joanna Lumley längs Sidenvägen (folkbildning) får vi följa henne längs den mytomspunna handelsrutten Sidenvägen. Här transporterades framförallt siden från Kina till länderna runt Medelhavet. Joanna Lumley möter människor längs Sidenvägen som berättar om sina liv.

FOTO: BURNING BRIGHT PRODUCTIONS/UR

4 Kvalitet & utveckling

UR utgår från användarnas behov och för ständigt dialog med olika målgrupper för att säkra att programmen är relevanta, men också för att kunna möta användarna på de plattformar där de är och bidra till att de kan hitta UR:s programutbud. Genom en unik kombination av oberoende journalistik och pedagogiskt gestaltande vill UR bidra med upplevelser som förändrar.

4.1 Uppdrag och kvalitet

UR producerar radio-, tv- och webbproduktioner med ett utbildande innehåll. Genom hög publicistisk kvalitet i fakta, urval, gestaltning och upplevelser, kombinerat med kunskap inom såväl pedagogik som kognition om vad som underlättar lärande, främjas lust till lärande och delande av kunskap vilket bidrar till att höja kunskapsnivån i samhället. Genom programutbudet strävar UR efter att skapa nytta för användarna. UR:s program utmärks av ett pedagogiskt gestaltande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll.

4.1.1 UR-modellen

UR:s programutbud ska göra skillnad i människors lärande oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Programmen produceras för användare inom barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning, studieförbund och folkhögskolor samt allmän folkbildning. Utmärkande för ett UR-program är det utbildande innehållet som i sin tur ställer särskilda krav på produktionsprocessen. UR:s arbetssätt är unikt genom att UR har dialog med användare både innan, under och efter program produktionen. Pedagoger, studenter, elever och förskolebarn deltar i tester, utvärderingar och referensgrupper kring programmen, vilket ökar förutsättningarna för att programutbudet upplevs som relevant och därmed blir använt. Detta för att programinnehållet ska upplevas som relevant och svara mot användarnas behov. För att programutbudet ska bli använt och bidra till ökat lärande krävs kunskap om målgruppernas specifika behov i respektive utbildningsstadium både för val av ämne men också i utformningen av det pedagogiska gestaltandet. Utifrån omvärldsanalyser kring behov och användarmönster formuleras uppdrag till

verksamheten för produktion, publicering, kommunikation och tillgängliggörande. I UR:s uppdrag ingår att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet vilket förutsätter en kontinuerlig bevakning av och dialog med utbildningssektorn. Genom samverkan med användare, pedagoger och forskare utformas och utvecklas UR:s utbud med fokus på utbildningsområdenas behov, så som det kontinuerligt kartlagts i dialog, förstudier och omvärldsanalyser.

UR:s sammantagna utbud ska både tilltala en allmänhet i Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt Kunskapskanalen och komma till nytta inom utbildningsområdet. Det ska kunna användas under lång tid och därför är UR:s programproduktion inriktad på att tillgodose både nya och långsiktiga behov. I UR:s planering fastställs vad som ska produceras och sändas för de olika målgrupperna inom varje utbildningsområde. I samband med detta planeras även för lärarhandledningar som ger tips och råd kring hur programmen kan användas i utbildningssammanhang. För att säkra att utbudet motsvarar utbildningens behov målsätter UR användarnas upplevelse av användbarhet och tillgänglighet. Målen följs upp i attitydundersökningar som också visar på hur användarna bedömer kvaliteten, se kapitel 3 och 8.

4.1.2 Externa produktionsbolag

För UR är det väsentligt att medverka till att det finns en sektor med svenska fristående produktionsbolag. Att UR lägger ut produktioner på externa produktionsbolag bidrar till en variation och mångfald i uttryck i det samlade programutbudet, vilket gynnar användarna. UR säkerställer i alla kontakter med externa produktionsbolag att det finns kunskap om de villkor som gäller för UR:s verksamhet, exempelvis krav på opartiskhet, oberoende, saklighet, spegling, mångfald och jämställdhet. ►

4.1

Genom programutbudet strävar UR efter att skapa nytta för användarna.

4.1.1

UR:s programproduktion är inriktad på att tillgodose både nya och långsiktiga behov.

4.1.2

Att UR lägger ut produktioner på externa produktionsbolag bidrar till en variation och mångfald i uttryck i det samlade programutbudet, vilket gynnar användarna.

▲ Yankho är nyanställd på Djurverket. Dessvärre vet han ingenting om djur. När kunderna kommer med sina djurfrågor smiter han ut för att försöka hitta svaren. Djurverket (förskola) var nominerat till tv-priset Kristallen i kategorin årets barnprogram.

UR ställer också krav på det pedagogiska gestaltandet och kopplingen till kurs- eller läroplaner.

UR har tydliga rutiner för beställning och inköp av extern produktion liksom kriterier för hur inkommande programförslag värderas. De krav som UR ställer på en samarbetspartner för extern produktion finns formulerade i de avtal som UR upprättar med produktionsbolagen. Där finns kapitel som behandlar programregler med paragrafer om otillbörligt gynnande, saklighet och opartiskhet. Dessutom finns riktlinjer för rättighetshantering vid produktionsutläggningar och samproduktioner samt programinköp. UR sänder inte direkt sponsrade program, däremot kan det förekomma indirekt sponsring i inköpta program, helt i enlighet med villkoren i sändningstillståndet.

När UR köper visningsrätter av exempelvis dokumentärer säkerställs villkoren i uppdraget och det redaktionella oberoendet genom publicistisk kontroll. UR försäkrar sig om att programinnehållet förhåller sig till sändningstillståndet och att det inte finns någon aktör som på något sätt gynnas i programmet. Alla medarbetare som arbetar med beställning och inköp är utbildade i dessa frågor.

4.1.3 Publicistiskt ansvar

UR försäkrar sig inför varje publicering om att programinnehållet följer villkoren i sändningstillståndet, radio- och tv-lagen samt ytterst även yttrandefrihetsgrundlagen, oavsett om det handlar om program som är producerade internt, av externa bolag eller inköpta dokumentärer. Ansvarig utgivarskapet delas för närvarande av program-, utbuds-

utvecklings- och innehållschefer men publicistiska beslut fattas löpande även av innehållschefer och projektledare och det förs en kontinuerlig diskussion i programprojekten kring publicistiska principer. Programskapande är en process där UR-medarbetare gör urval och avvägningar, varje dag, i varje program och inför varje publicering, både för att försäkra sig om att programinnehållet följer sändningstillståndet och andra riktlinjer samt håller en hög kvalitet till såväl innehåll som form. UR genomför därför kontinuerligt och vid behov internutbildning för medarbetare om de programrelaterade bestämmelserna. I samarbete med SVT arrangeras även varje år programpolitiska seminarier som medarbetare deltar i.

4.1.4 Samverkan och återkoppling

Användarna av UR:s programutbud, särskilt inom utbildningsväsendet, ska enligt sändningstillståndet ges möjlighet att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. UR samverkar med flera utbildningsinstanser, enskilda forskare, myndigheter och organisationer runtom i landet, både för att få värdefull återkoppling på programmets innehåll såväl under programproduktion som efter publicering för att inhämta kunskap om de behov som finns. Under 2019 har UR haft kontakt med flera hundra aktörer med koppling till utbildningsväsendet. Se bilaga 11.1.

Utbildningssektorn

UR för en nära dialog med användarna och samverkar med olika utbildningsaktörer för att säkerställa att utbudet möter de behov som finns inom

utbildningsväsendets respektive stadier. Sedan några år tillbaka har UR utvecklat kontakttarbetet ytterligare vilket innebär att varje redaktion och programprojekt för en löpande och nära dialog med den tilltänkta målgruppen under hela produktionsprocessen.

Flera medarbetare deltar även på större mässor som till exempel Bok- och biblioteksmässan och Skolforum för att presentera UR:s utbud och möta användare. De synpunkter och önskemål som framkommer före, under och efter produktioner och som användarna och publiken framför i personliga möten, sociala medier och dialoggrupper ger viktig återkoppling till UR:s fortsatta verksamhet.

Dialogen med de olika målgrupperna sker därutöver även mer proaktivt och långsiktigt inriktat genom omvärldsbevakning och analys. UR har sex pedagoger anställda som under 2019 har börjat bygga ett nätverk, UR-vänskolor. Detta för att skapa en långvarig och djup relation med ett antal utvalda skolor över hela Sverige som kan fördjupa insikterna om skolans behov ytterligare. Dessa kontakter sker såväl genom personliga möten som genom dialog via sociala medier samt kvantitativa studier via enkäter och större undersökningar.

Under 2019 har UR dessutom initierat flera utvecklingsarbeten som genererat nya och viktiga kontakter inom specifikt utvalda och viktiga målgrupper. Ett har handlat om att komma närmare grundsärskolornas behov och önskemål, ett annat om modersmålslärare och ett tredje om fortsatt extra stöd för nyutexaminerade unga lärare – tre målgrupper som UR har bedömt har extra stort behov av mediestöd och där UR:s utbud kan bidra till att lösa aktuella samhällsutmaningar.

För att nå specifikt nya lärare har det dialogprojekt som inleddes redan 2018 under 2019 utvecklats vidare och fått mycket positiv respons. Projektet har byggt upp snabbare och mer direktkommunicerande sätt att nå fram till de lärare som jobbar sitt allra första yrkesår. Många nya lärare känner sig ensamma och osäkra och saknar ofta det stöd som hör till ett introduktionsår. UR stöttar på det viset det kollegiala lärandet som lyfts upp av forskning som essentiellt för att stärka professionen.

UR-dialogen

UR har länge arbetat med att ta fram kunskaps- höjande radio- och tv-program för de nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken. Sedan flera år ingår det i UR:s uppdrag att föra dialog med dessa grupper för att öka inkludering och delaktighet i de produktioner som genomförs. Detta gäller även olika grupper inom funktionshinder-rörelsen. UR:s målsättning är att genomföra minst ett dialogmöte per år och grupp. En viktig erfarenhet UR drar av de regelbundna dialogmötena är att en utökad dialog och kommunikation med användarna är nödvändig för att försäkra sig om att programutbudet blir både hittat och använt samt upplevs som relevant av dessa grupper.

UR har därför utöver dialogmötena bedrivit ett arbete med att inkludera användare i olika produktioner för att de i viss mån ska kunna vara medskapande. Att de som ska använda programutbudet ser och hör sig själva är viktigt och en del av speglingsuppdraget – möjligheten till identifikation stärker dessutom lärandet.

UR har under 2019 utvecklat formen för dialogmötena för att säkerställa att det som framkommer under mötena följs upp, att alla deltagare kommer till tals och att eventuella åtgärder utvärderas såväl av UR-medarbetare som deltagarna i dialogmötena.

4.2 Utveckling & utbildning

Användningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och det ställer stora krav på vidareutveckling av UR:s arbetssätt och tillgänglighet. I takt med att mediekonsumtionen blir allt mer individualiserad ökar vikten av kunskap om användarna, deras behov och mediebetende. För att nå de olika målgrupperna kartlägger och undersöker UR regelbundet hur behoven ser ut hos användarna liksom mediebetendet bland annat genom förstudier och i dialog med referensgrupper. Detta för att säkra ett gestaltande och tilltal som riktar sig till den aktuella målgruppen.

Såväl *Tänk till* som *Orka plugga* startades som Youtubekanaler och dialogen med användarna sker till stor del i sociala medier för att skapa kontakt med användarna. Med erfarenhet av dessa kanaler startade UR ytterligare en Youtubekanal, *Hej, Hej Sverige!*, som riktar sig till nyanlända med syftet att vara en enkel och inspirerande guide till hur Sverige fungerar. Målet är att ge användarna en grund i det svenska språket samt bidra med insikter om Sverige som kan vara värdefulla, intressanta och kul att känna till. Allt material finns även på UR:s digitala plattform UR Play.

4.3 Priser och utmärkelser

Ett antal av UR:s radio- och tv-program har under 2019 nominerats till flera kvalitetspriser och även vunnit några. Två radioprogram ur Bildningsbyråns serie *Tänka mot strömmen* deltog i New York Festivals, programmet *D'Annunzio – poeten bakom fascismen* tog hem ett silver och *Ayn Rand – egoismens försvarare* tog sig till final. Tre UR-program var nominerade till tv-priset Kristallen: *Djurverket* och *Livet i Mattelandet* var båda nominerade i kategorin årets barnprogram där det sistnämnda vann. *Superungar* var nominerat till årets realityprogram. *Livet i Mattelandet* var även nominerat till Japan Prize, liksom *Tack Gud jag är homo*. Tv-serien *Snacka om sex* var nominerat till Prix Jeunesse och *Tripp, Trapp, Träd* tog sig till final i Nordic Kids Media Festival i kategorin Innovation Award.

Till Prix Europa i Potsdam nominerades en tv-dokumentär, *Sittstrejken*, och en radiodokumentär, *Gretas skolstrejk*, och till Radioakademiens Gulddöra på den årliga Radiodagen var *Tisdagskollen* nominerad. ►

4.1.3

Programskapande är en process där UR-medarbetare gör urval och avvägningar, varje dag, i varje program och inför varje publicering.

4.3

Flera av UR:s program för både radio och tv har under 2019 nominerats till flera kvalitetspriser och även vunnit några.

4.4

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. UR, SVT och Sveriges Radio samarbetar kring en språkvårdsenhet som verkar för att öka den språkliga kompetensen inom bolagen. Språkvårdarna arrangerar seminarier, ger enskilda råd till medarbetare samt ger ut ett språkbrev som förmedlar skraddarsydda språkråd för programbolagen. Det finns även en webbaserad språkdatabas med språkråd, Dixi. UR har en titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och värdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla programbeskrivande texter utifrån olika regelverk, till exempel Svenska skrivregler och Svenska Akademiens ordlista.

4.7

Alla program kvalitetskontrolleras innan utsändning för att säkerställa att de håller hög, teknisk sändningskvalitet vad gäller ljud och bild.

4.8

UR lägger kontinuerligt tid och resurser på utvecklingsarbete, nya rättighetslösningar och teknikinvesteringar.

4.4 Svenska språket

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. UR, SVT och Sveriges Radio samarbetar kring en språkvårdsenhet som verkar för att öka den språkliga kompetensen inom bolagen. Språkvårdarna arrangerar seminarier, ger enskilda råd till medarbetare samt ger ut ett språkbrev som förmedlar skraddarsydda språkråd för programbolagen. Det finns även en webbaserad språkdatabas med språkråd, Dixi. UR har en titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och värdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla programbeskrivande texter utifrån olika regelverk, till exempel Svenska skrivregler och Svenska Akademiens ordlista.

UR arbetar på flera olika sätt med ämnet svenska. UR har ett stort och varierat utbud av litteraturprogram i radio för barn och ungdomar med uppläsningar, dramatiseringar och författarpresentationer. Av det totala radioutbudet under 2019 sände UR närmare 39 timmar i ämnet svenska, motsvarande siffra för tv var 203 timmar. Förutom rena språkinriktade program är ett övergripande mål för UR:s barnproduktioner att programmen ska ha ett språkutvecklande perspektiv, beskriva begrepp som är kopplade till programmets kunskapsinnehåll samt hjälpa eleven att själv formulera sig på ett för ämnet relevant språk.

4.5 Granskningsärenden

Under 2019 sände UR 8 339 program (sändningstillfällen), fördelat på 7 268 tv-program och 1 071 radioprogram. Till Granskningsnämnden inkom sammanlagt 21 anmälningar under året gällande sammanlagt sju av UR:s program, fem tv- och två radioprogram. Samtliga anmälda program är egenproduktioner, varav fyra är program för barn och unga. Övriga avser målgrupperna folkbildning och högskola. Samtliga anmälningar har avskrivits eller friats genom ordförandebeslut, utom två som i skrivande stund är under behandling. UR har således inte begärts att inkomma med yttranden under året över anmälda program. Grunden för årets anmälningar var huvudsakligen opartiskhet och saktighet. Två avsåg mediets genomslagskraft och två program anmäldes på grunden otillbörligt kommersiellt gynnande och respekt för privatlivet. Under 2019 inkom heller ingen begäran om genmäle eller beriktigande till UR.

4.6 Nya tjänster

Under 2019 har inga nya permanenta programtjänster eller tjänster av större betydelse lanserats inom ramen för UR:s kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet. Inte heller har tjänster på försök lanserats under året.

4.7 Sändningskvalitet

UR sänder i Sveriges Radios och SVT:s kanaler, vilka har analog utsändningsteknik för ljudradio

och digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd tv. UR:s utbud har kunnat nås av hela befolkningen.

Alla tv-produktioner produceras i 1080 hd-kvalitet. Kabel-tv-operatörer och andra ska med hänsyn till användarkvalitet kunna välja att distribuera i hd-kvalitet. Till Sveriges Radio levererar UR digitala ljudfiler i hög kvalitet.

Vid all ljudmixning, för både radio och tv, tar UR stor hänsyn till UR:s policy om hörbarhet (se kapitel 7.5.4). UR har i samarbete med SVT och Sveriges radio infört ny mätteknik för ljud, så kallad loudness-mätning, vilken ska jämna ut nivåskillnaderna i ljudet mellan de utsända programmen i alla SVT:s och Sveriges Radios sändningstjänster. Med hjälp av denna mätmetod blir den upplevda ljudnivån mellan olika program, programinslag och trailers inte lika stor, vilket ger en förbättrad och betydligt jämnare ljudupplevelse.

Alla program kvalitetskontrolleras innan utsändning för att säkerställa att de håller hög teknisk sändningskvalitet vad gäller ljud och bild. Även material som tillgängliggörs på webben genomgår en liknande kvalitetsgranskning. För de program som sänds via UR:s programkontroll (UR Samtiden som sänds på eftermiddagar och helger i Kunskapskanalen) görs tekniska kvalitetskontroller innan sändning.

Hela UR:s programutbud textas med hjälp av ett textningsbolag. Varje undertextfil som skickas till UR kvalitetsgranskas först av textningsbolaget innan leverans till UR. Därefter gör UR en teknisk stickprovskontroll av varje undertextfil innan den levereras till SVT för sändning.

4.8 Teknisk utveckling

Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög vilket kräver att UR kontinuerligt lägger tid och resurser på utvecklingsarbete, nya rättighetslösningar och teknikinvesteringar för att följa med i utvecklingen av teknik och tillgänglighet. Det innebär att tekniken för produktion och distribution kontinuerligt uppgraderas och förbättras. UR använder film- och tv-redigeringsystemet Adobe Premiere samt Strawberry, ett system för att strukturera och sortera allt inspelat material inför redigering. All berörd personal får kontinuerlig fortbildning i dessa system.

UR har under 2019 fortsatt att säkra och uppdatera de centrala lagringssystemen för både radio och tv. Systemen för ljudbearbetning uppdateras kontinuerligt för att säkerställa funktion och driftsäkerhet.

Alla UR:s tv-program förs över till SVT:s system META som numera fungerar som UR:s arkiv för tv-program.

Sammantaget sker en kontinuerlig utveckling och uppdatering av flera tekniska system med syftet att skapa robustare och säkrare system för redigering, sändning och lagring.

FOTO: LEONARD MCCORMICK/GETTY IMAGES

Bildningsbyråns serie *Tänka mot strömmen* deltog i New York Festivals. Programmet *D'Annunzio - poeten bakom fascismen* tog hem ett silver och *Ayn Rand - egoismens försvarare* tog sig till final.

FOTO: MONDADORI PORTFOLIO/GETTY IMAGES

I tredje säsongen av *Fejk* (gymnasium) synas välkända historiska skeenden ur nya perspektiv. Vad var egentligen sant och vad är myter? Skidade till exempel Gustav Vasa verkligen hela vägen från Sälen till Mora?

FOTO: HABEN SOLOMON/UR

5 Här finns UR

UR:s programutbud sänds i radio och tv och tillgängliggörs på UR:s digitala plattformar. Under 2019 har användandet av UR:s utbud på de digitala plattformarna ökat samtidigt som tittning och lyssning på linjär tv och radio har fortsatt att minska.

UR:s produktioner sänds i radio och tv samt tillgängliggörs online. UR sänder i marknätet i Sveriges Radios och i SVT:s kanaler, samt i Kunskapskanalen som UR driver tillsammans med SVT. Sändningstider och sändningsvolym beslutas i samråd med Sveriges Radio och SVT och regleras i sändningstidsavtal. Avtalen är ramar för planeringen under hela tillståndsperioden, men tiderna kan också justeras över tid, i samråd mellan bolagen. UR:s utbud i radio och på tv publicerades under 2019 också på UR:s digitala plattformar UR Play och UR Skola och kan även nås via UR Access, ur.se och kunskapskanalen.se. En del material publiceras enbart på webben. UR har också under 2019 på försök tillgängliggjort ett fåtal program på SVT Play och SR Play.

5.1 Radio

Sändningar av UR:s radioprogram 2019 uppgick till 398 timmar och ligger på ungefär samma nivå som 2018. Fördelningen mellan kanalerna följer samma mönster som tidigare, med mest sändningsvolym i P1 och P4 Riks. Tabellerna 5.1.1 och 5.1.2 visar hur sändningsvolymen i radio fördelat sig mellan kanaler samt mellan förstasändningar och reprisar.

5.2 Tv

Sändningar av UR:s tv-program 2019 uppgick till 3 380 timmar. I sändningsvolym räknat är Kunskapskanalen UR:s främsta distributionskanal. Drygt 80 procent av UR:s tv-utbud har under 2019 sänts i Kunskapskanalen. Programmen i Kunskapskanalen riktar sig till vuxna (högskola, pedagoger, folkbildning) och allmänhet (folkbildande) och består av både inköpta dokumentärer och egenproducerade program, som exempelvis inspelade föreläsningar från UR Samtiden. UR och SVT har under tillståndsperioden förhandlat om sändningstider och fördjupat samarbetet. Vilken sändningstid som ger mest effekt varierar beroende på vilken målgrupp programmen riktar

sig till. Under de första åren i tillståndsperioden sändes UR:s program i högre utsträckning på tider där programmen kan få ett brett genomslag, det vill säga på primetime-tider (mellan klockan 20 och 22.00). Eftersom UR alltid strävar efter att nå största effekt med programmen har UR valt att inte sända program på primetime. Att sända program på dessa tider ger inte tillräckligt genomslag i UR:s målgrupper för att det ska vara kostnadseffektivt. För UR är själva sändningstillfället viktigt, men minst lika viktigt är användningen i undervisning efter sändning. UR strävar alltid efter att programmen ska ha en hög användning efter sändning och många

Tabell 5.1.1 Sändningsvolym i radio per kanal (timmar)

Radio	2014	2015	2016	2017	2018	2019
P1	135	167	166	167	169	169
P2	49	50	52	51	51	51
P3	44	3	39	39	36	38
P4 Riks	129	133	135	139	140	140
Totalt	357	353	392	396	396	398

Tabell 5.1.2 Sändningsvolym i radio – förstasändningar och reprisar (timmar)

Radio	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Förstasändning	266	203	221	201	232	243
Reprisar	91	150	171	195	164	155
Totalt	357	353	392	396	396	398

Tabell 5.2.1 Sändningsvolym i tv per kanal (timmar)

Tv	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SVT1	73	137	117	113	135	126
SVT2	181	209	177	163	200	180
SVT24	20	19	41	53	71	65
Kunskapskanalen	3 548	3 116	2 699	2 593	2 800	2 722
Barnkanalen	202	298	297	295	286	287
Totalt	4 024	3 779	3 331	3 217	3 492	3 380

Tabell 5.2.2 Sändningsvolym i tv – förstasändningar och reprisar (timmar)

Tv	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Förstasändning	1 047	981	843	771	987	936
Reprisar	2 977	2 798	2 488	2 445	2 505	2 444
Totalt	4 024	3 779	3 331	3 216	3 492	3 380

5.2

UR har sedan 2013 ökat sändningsvolymen i samtliga tv-kanaler med ett tydligt utbildningsutbud.

5.4

Arbetet med att förtydliga UR:s erbjudande digitalt har resulterat i att utbudet från och med januari 2020 återfinns på en plattform, UR Play, i stället för som tidigare två.

5.5

UR:s kommunikation i sociala medier syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya medieanvändare.

program ska kunna ha en hållbarhet på fem till tio år. De program som produceras för primetimetider har inte lika ofta så lång livslängd. I takt med att en allt större andel av användarna väljer att titta och lyssna på programmen via UR:s digitala kanaler vid tidpunkter som de själva väljer tappar sändningstid något i betydelse. UR noterar att användningen av utbudet på UR:s egna plattformar, både vad gäller radio- och tv-program, ökar för varje år. Det är dock viktigt för UR att ha ett gott samarbete med SVT kring sändningstider eftersom UR fortsatt behöver nå den breda allmänheten med folkbildande program via sändningar i marknätet.

Under 2019 har UR:s sändningstid minskat något i alla tv-kanaler utom i SVT Barn, där den ligger på ungefär samma nivå som 2018.

Tabellerna 5.2.1 och 5.2.2 visar hur UR:s tv-sändningar 2019 fördelat sig på kanaler samt mellan förstasändningar och reprisar.

UR har sedan 2013 ökat sändningsvolymen i samtliga tv-kanaler med ett tydligt utbildningsutbud, det vill säga SVT1, SVT2, SVT Barn, P1 och P2. Däremot har sändningsvolymen i Kunskapskanalen sedan 2013 minskat eftersom UR under nuvarande tillståndsperiod har gjort en medveten satsning på utbildningsprogram och de program som ger mest effekt inom utbildningen. Därför är det just sändningsvolymen i Kunskapskanalen där UR sänder merparten av det folkbildande utbudet som sedan 2013 har minskat. Se även kapitel 7.8.

UR har under 2019 inte tillgängliggjort några sändningar utanför Sverige. En del av UR:s tv-program sändes tidigare år i SVT World, vilket innebar att sändningarna då tillgängliggjordes utomlands. SVT World sände dygnet runt, huvudsakligen svenskproducerade program från SVT:s samtliga kanaler. Det var SVT som sände UR-program i SVT World, varför sändningarna inte ingick i UR:s utbud. För UR medförde sändningarna inte någon merkostnad för distribution och upphovsrätt. SVT beslutade att under 2017 avveckla SVT World och därefter har UR:s sändningar inte tillgängliggjorts utanför Sverige.

UR har inte heller haft några kostnader för verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige via UR Play eller internet i övrigt.

5.3 Text-tv

UR:s service i text-tv innehåller tablåinformation på de sidor som visar hela programutbudet från SVT och UR i samtliga tv-kanaler. Utöver den servicen tillhandahåller UR information om företagets särskilda uppdrag på de sidor UR självständigt förfogar över.

5.4 UR på nätet

Arbetet med att förtydliga UR:s erbjudande digitalt har resulterat i att utbudet från och med januari 2020 återfinns på en plattform i stället för som

FOTO: CLARA CEDER/UR

tidigare två. Innehåll, kategorisering och funktionalitet från UR Skola har successivt förts över till UR Play under 2019 och hela programutbudet var på plats precis efter årsskiftet. Lagom till terminsstart efter jullovet stängdes UR Skola ner och användarna slussades automatiskt över till UR Play.

I sociala medier och i nyhetsbrev riktade till olika målgrupper bistår UR med programförslag som är kopplade till aktuella samhällsutmaningar, skolans ”årshjul” och tips om nya produktioner från UR. Föräldrar och lärare är viktiga målgrupper för UR. Under hösten 2019 har UR särskilt vänt sig till de lärare som just utexaminerats från lärarhögskolorna. I korta, inspirerande filmer på Instagram och Facebook ger mer erfarna lärare sina nya kollegor förslag på hur man till exempel tar emot nya elever, hur man bäst gör en planering och hur man skapar en tillitsfull atmosfär i klassrummet.

Under 2019 har UR genomfört ett genomgripande arbete med UR:s varumärke. Detta har resulterat i ett nytt visuellt uttryck som återfinns överallt där UR möter användarna.

UR.se

På ur.se kan allmänhet och arbetssökande läsa om UR:s uppdrag och UR som arbetsplats. På denna sajt finns aktuella nyheter samt UR:s pressinformation. Här finns också länkar till UR:s alla digitala plattformar samt information som rör UR:s målgrupper, produktionsformer och riktlinjer

för programförslag till UR.

Under 2019 har UR fortsatt att arbeta med en samlingsida för föräldrar på ur.se (ur.se/foraldrar). Där finns tips och inspiration för föräldrar kopplade till UR:s programutbud. På ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt samlas fakta, klipp från UR-program, konkreta tips, erfarenheter från andra barnfamiljer och råd från experter. Innehållet riktar sig till föräldrar i allmänhet och föräldrar som har barn med NPF-diagnoser i synnerhet.

Under 2019 har samlingsidan ur.se/nyalare tillkommit. Där samlas merparten av det innehåll som publicerats i sociala medier för nya lärare för att det även ska vara tillgängligt för alla på UR:s egna plattformar. Materialet syftar till att vara ett stöd för nyutexaminerade lärare under deras första år i yrket och innehåller erfarna kollegors inspirerande tips och råd.

UR Skola

UR Skola var fram till årsskiftet UR:s digitala kanal för pedagoger inom utbildningsväsendet och samtidigt en tjänst tillgänglig för alla. Alla program och funktionaliteter är nu migrerade till UR Play. UR Skola innehöll cirka 13 150 program, alla med lång tillgänglighetstid, som kan användas inom utbildning och fortbildning. Under 2019 fanns på UR Skola även kompletterande material som stödjer användningen av programmen. Det består av lärar- och studiehandedningar och

arbetsmaterial, undertextning på olika språk samt möjlighet att markera och länka till avsnitt för att situationsanpassa användningen av program för utbildning.

UR Play

UR Play är sedan januari 2020, då UR Skola och UR Play slogs ihop, UR:s digitala kanal för pedagoger, elever, barn och allmänhet. UR Play innehåller 14 700 program, fritt tillgängliga för alla under lång tid. Materialet är kategoriserat enligt en utbildningskontext i skolämnen, men också anpassat till en kunskapsintresserad allmänhet och användarnas behov av tillgänglighet. Det finns en egen ingång för barnprogram och plattformen går att barnsäkra av användarna så att material som inte är lämpligt för barn utesluts. Skolämneskategoriseringen som tidigare återfanns i UR Skola är helt och hållet överförd till UR Play och dessutom till UR Plays appar för dem som föredrar att casta eller spegla programmen.

Förutom beskrivande programtexter har UR under 2019 tillfört UR Play texter om syftet med ett program, det vill säga hur det är tänkt att bidra till lärande. Detta underlättar för lärare att anknyta innehållet till undervisning enligt läroplan och kursplan. Dessutom finns texter som beskriver UR:s uppdrag i direkt anslutning till programmen för att bidra till medie- och informationskunnighet och ett källkritiskt förhållningssätt. Och även fortsättningsvis finns ►

▲ **Tänk till talkshow** (gymnasium) är en serie med unga, för unga, med ämnen som engagerar och öppnar upp för samtal.

5. Här finns UR

▲ **Strömningar av program på UR:s digitala plattformar har ökat med 12,6 procent under 2019.**

arbetsblad och lärarhandledningar lätt tillgängligt intill programmen, något pedagoger uppskattar mycket.

Utbudet av nyhetsbrev med information om tillgängliga program har varit ett eftertraktat och framgångsrikt innehåll från UR. Funktionaliteten kring beställning av nyhetsbrev via mejl har förenklats på nya UR Play.

UR:s program är kategoriserade utifrån metadata. Utöver det kan UR nu paketera program på ett tematiskt sätt som anknyter till aktualiteter och UR:s ambitioner att lyfta fram visst innehåll. Detta gjordes under 2019 till exempel vad gäller MIK där programutbud som kan användas i undervisningen för att lära sig mer om medie- och informationskunnskap har samlats under rubriken *UR lär dig genomsåda* (urplay.se/genomsåda).

Utöver ett nytt uttryck, en tydligare utbildningskontext och uppdatering av kategorisering och appar har tekniken i tjänsten utvecklats vilket har förbättrat användarupplevelsen avsevärt. I en digitaliserad värld är prestanda, tid och stabilitet viktiga framgångsfaktorer. Att bli hittad genom sökningar via de sökmotorer som tittarna/lyssnarna använder är också avgörande. Ungefär hälften av trafiken till UR:s programsidor på UR Play kommer direkt från olika sökmotorer. Under 2019 har UR tillfört information anpassat till olika sök beteenden för de användare som letar efter innehåll för lärande oberoende av programtitel.

Språkplay

Den digitala tjänsten Språkplay är ett språkstöd när man tar del av UR:s programutbud. Det program man väljer att titta på förstärks med en interaktiv

undertext där orden kan översättas till 18 olika språk. Tjänsten har två syften – dels att tillgängliggöra UR:s hela programutbud till den som inte har svenska som modersmål, dels underlätta inläringen av det svenska språket. Språkstödet kan dessutom anpassas efter användarens språknivå.

5.5 UR och sociala medier

Under 2019 har UR sänt sitt radio- och tv-utbud i Kunskapskanalen, Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt publicerat det på de egna digitala plattformarna, UR Skola, UR Play och UR Access, som även kan nås från ur.se och kunskapskanalen.se.

UR distribuerar och informerar om sitt utbud också via externa tredjepartsplattformar. Det är ett viktigt komplement till de egna tjänsterna, speciellt för att nå målgrupper som UR har svårt att nå effektivt via sändning och de egna plattformarna. I dag sker användningen av UR:s programutbud inom utbildning allt oftare via tredjepartsplattformar. Därför är det viktigt att UR:s programutbud görs tillgängligt och sökbart även på dessa plattformar för att nå maximal effekt.

Sociala medier och globala distributionsplattformar är en naturlig del av människors medievardag och det är därför självklart att UR, med sin oberoende och pedagogiska journalistik, är närvarande där. Grundprincipen för UR är att utbudet alltid i första hand ska finnas tillgängligt på de egna plattformarna och UR:s närvaro på sociala medier och globala distributionsplattformar sker därför med konsekvent restriktivitet. Detta framgår tydligt av UR:s policy för sociala medier-policy.

UR:s kommunikation i sociala medier syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya medieanvändare. Genom att utgå från målgruppernas behov och beteende, presentera relevant innehåll och föra nära dialog med användarna bidrar UR till ökat lärande, diskussion och inspiration att dela med sig till andra. Det ger också UR möjlighet att inhämta synpunkter som bidrar till programutveckling. UR:s kommunikation med användare i sociala medier är utformad efter plattformarnas logik och funktioner.

UR:s policy för sociala medier omfattar kriterier och principer för UR:s publicering av programinnehåll i sociala medier och på globala distributionsplattformar. Syftet med policyn är att säkerställa UR:s oberoende och integritet, samt att närvaron sker med restriktivitet. Det innebär att UR gör följande överväganden vid varje val av en tredjepartsplattform och vid varje publicering på den:

- Uppfylls UR:s generella utgångspunkter/principer?
- Uppfylls UR:s kriterier för urval av plattformar?
- Uppfylls UR:s principer för att distribuera/marknadsföra på de utvalda plattformarna?
- Vad gör UR om principerna bryts?

Försäljning av supermat blomstrar, I matindustrins spår (folkbildning) får vi följa Nelufar Hedayat på resa från USA till Brasilien för att ta reda på om den verkligen är bättre för oss än andra livsmedel.

Facebook

UR finns framförallt i kanalen UR Skola på Facebook. Här postar den digitala desken på UR fortlöpande förslag på program som är nya, som anknyter till skolans årshjul och aktualiteter. Här har UR:s kundtjänst dialog med användarna kring programutbudet. I Facebook-kanalen publiceras också material för nyutexaminerade lärare som stödjer dem under det första året i yrket liksom material för nyanlända samt teckenspråkstalande.

Instagram

På kontot UR Lärare har UR under läsårsstarten hösten 2019 publicerat stöttande material för nyutexaminerade lärare. Från första arbetsdagen i ett alldeles nytt yrke bistår UR de nya lärarna med erfarna kollegors konkreta råd kring vardagliga utmaningar i jobbet. De mer rutinerade lärarna fyller funktionen som en slags mentorer för sina mindre erfarna kollegor.

Kort efter terminsstart fick kontot många följare och materialet är uppskattat. Utöver det har UR på Instagram publicerat material för att locka unga dokumentärintresserade till UR:s utbud. Här finns även *Orka plugga*, *Tänk till* och *UR Teckenspråk*.

Nyhetsbrev

UR erbjuder nyhetsbrev för föräldrar, lärare i olika årskurser och ämnen, särskola, folkhögskola SFI och för nationella minoriteter. I nyhetsbrev som kommer via mejl får användarna information om nya programserier och en relevant paketering av program för användning i skolan och för lärande. Nyhetsbrev kan man beställa via UR Play.

Youtube

UR tillgängliggör program, delar av program och webbunika klipp på Youtube för att nå olika målgrupper, till exempel ungdomar, nyanlända och lärare. Användningen av UR:s Youtube-konton har fortsatt att öka 2019. Den uppspelade tiden för samtliga konton har under 2019 ökat med 37 procent jämfört med 2018.

För att etablera sig och integreras i ett nytt land är det avgörande att ha en grundläggande kunskap om rättigheter, möjligheter, skyldigheter och språk. Youtube-kanalen *Hej hej Sverige!* är en enkel och inspirerande guide till hur Sverige fungerar. Innehållets mål är att erbjuda en grund i svenska språket och bidra med insikter om Sverige som kan vara bra att känna till. Kanalens spellistor handlar exempelvis om att uppfostra barn i två kulturer, att känna sig annorlunda och lyckas, att ta sig fram i en helt ny kultur, att stanna kvar fast man längtar någon annanstans och hur det är att komma till ett nytt land. Liksom unga är gruppen nyanlända svåra att nå via sändning och de egna plattformarna. För att nå dem behöver UR finnas på de plattformar där de redan är, i det här fallet Youtube, för att bygga relation med användarna och visa på värdet som UR:s utbud kan ha för dem.

Tänk till är UR:s satsning för att nå målgruppen unga utanför en skolkontext. Den är UR:s största Youtube-kanal med i genomsnitt 310 000 visningar per månad (Källa: Mingler). Antalet visningar har ökat marginellt sedan 2018, däremot har den uppspelade tiden ökat avsevärt, med 46 procent. Det betyder alltså att den som väljer att titta, tittar längre. Syftet med *Tänk till* är att öka public services relevans bland unga och stimulera det demokratiska

5.5

Under 2019 har nedladdningen av poddar ökat med 28 procent jämfört med 2018.

5.6

I slutet av december 2019 fanns det drygt 18 500 program tillgängliga via UR:s slutna nätverk.

samtalet genom att låta ungas röster höras. Kanalen riktar sig primärt till den svårnådda målgruppen 16–20 år och tar upp frågor som identitet, yrkesval och demokrati. För att vara och förbli relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande med dem.

Orka plugga-kanalen vill med olika tips och strategier kring studieteknik hjälpa elever på högstadiet att klara skolan och nå kunskapsmålen. Innehållet tas fram i nära samarbete med unga i klassrum runt om i Sverige, samt genom dialog i sociala medier. På så sätt blir innehållet användbart och relevant för målgruppen. För *Orka Plugga*-användarna fungerar Youtube som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll.

Poddar

UR erbjuder flera program som poddsändningar vilket möjliggör nedladdning för lyssning även offline. Under 2019 har nedladdningen av poddar ökat till nära 500 000, jämfört med 390 000 under 2018.

Algoritmerna är en serie om de synliga och osynliga mönster och formler som driver våra online-liv och väver oss samman med internet. Programserien är en del av UR:s koncept *Genomskåda - fem sätt att greppa din omvärld*. *Bildningsbyrå* - *Tänka mot strömmen* fortsatte sina porträtt av människor som gått mot rådande normer under sin samtid och därmed påverkat vår tid. Under sommaren 2019 publicerades serien *Piskan* om prestationsångest. UR:s poddutbud finns på UR Play och även på iTunes, Acast och Spotify och har under 2019 bland annat bestått av, förutom nämnda populära program, *Fakta eller feeling*, *Fejk*, *Kjellsorterat* som riktar sig till målgruppen gymnasiet, *Barnministeriet* (folkbildning), *Ring Lärarcoach* (lärarfortbildning) och *Fatta familjen* (folkbildning). Dessutom poddades några av UR:s nyhetsprogram på de moderna språken spanska, tyska, franska och engelska: *¿Que pasa?*, *Nachrichten auf Deutsch*, *Nouvelles en Français* och *Newsreel*.

5.6 Utlåning i digitala nätverk

UR kan även erbjuda lärare och pedagoger användning av ett utökat programutbud riktade till målgrupper från förskola till gymnasieskola och folkhögskola/studieförbund, via UR Access som är en lösenordskyddad tjänst. Genom att utbildningsanordnare runt om i landet sluter avtal med UR och Copyswede förbinder sig utbildningsanordnaren att inrätta en egen mediecentralverksamhet, eller anlita en extern mediecentral, för att kunna använda UR-programmen i UR Access. En sådan inrättad eller anlita mediecentral får tillgång till att ladda ner UR:s programutbud från UR:s tjänst och göra det tillgängligt i undervisningsverksamhet. Utöver programfiler och metadata finns undertexter för tv-program, lärarhandledningar och annat arbetsmaterial kopplat till programmen. I slutet av december 2019 fanns det drygt 18 500 program tillgängliga via UR:s slutna nätverk. 146 fristående skolor,

40 universitet och högskolor, 134 studieförbund och folkhögskolor samt samtliga 290 kommuner har avtal med UR och Copyswede för användning av utbudet i slutna nätverk. Kungliga biblioteket ger via Libris tillgång till information om och länkar till UR-program som finns tillgängliga via nätverken.

5.7 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

De medel som UR tilldelas ska användas för företagets kärnverksamhet, att producera och sända radio- och tv-program till allmänheten, samt till kompletterande verksamhet i syfte att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig utbudet. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten (anslagsvillkor 2019). Allmänheten tar i dag inte enbart del av radio och tv genom traditionella sändningar utan via många fler plattformar och kanaler. Lyssnande och tittande på olika digitala plattformar blir allt vanligare, särskilt i de yngre åldersgrupperna. Därmed har att ”sända radio- och tv-program till allmänheten” fått en vidare betydelse och omfattar tillgängliggörande av radio och tv såväl i marknätet som på olika plattformar. I anslagsvillkoren finns också angivet att UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nå tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar.

Utifrån ovanstående resonemang anser UR att kärnverksamhet är att:

- producera program
- tillgängliggöra program på olika plattformar, såväl linjärt som icke linjärt.

Följande verksamheter ingår därmed i kärnverksamheten:

- produktion av program
- sändningar av program i marknätet
- sändningar av program online, direkt, simultant med sändning i marknät eller webbexklusivt
- olika playtjänster där program som tidigare sänts i marknätet eller online finns tillgängliga för uppspelning. UR definierar kompletterande verksamhet som det arbete som görs i syfte att komplettera kärnverksamheten.

UR:s kompletterande verksamhet består bland annat av:

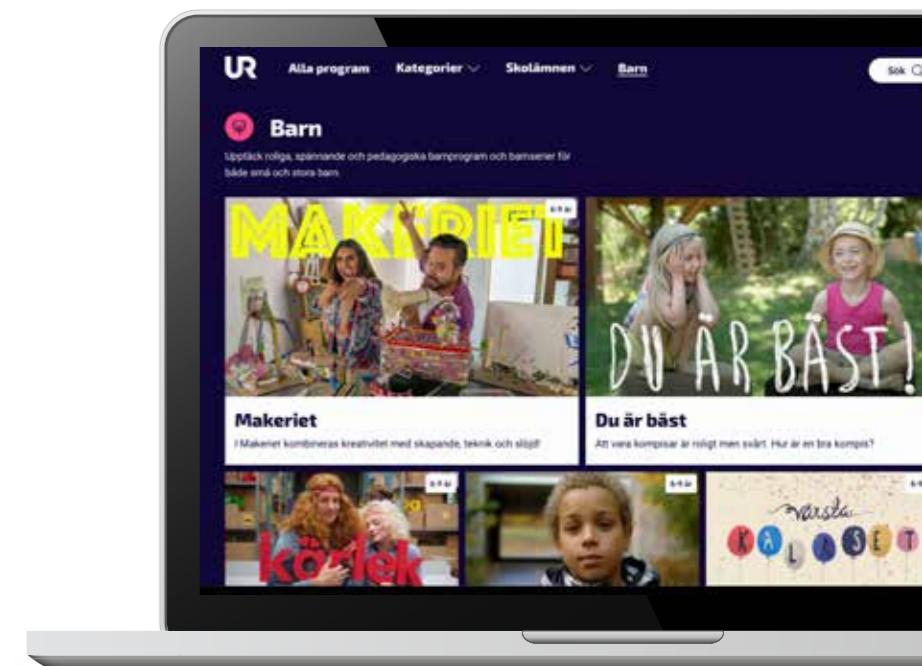
- pedagogiskt stödmaterial i form av exempelvis lärarhandledningar och övningsuppgifter
- text, ljud och bild som har koppling till och stödjer programmets användning, exempelvis lärare som i videoinslag berättar hur de använder och arbetar med UR-material eller spelliknande applikationer som syftar till att öka elevernas engagemang och förståelse.

I *Ögonblicken som förändrade sporten* (folkhögskola) får vi möta några av sportvärldens alla största namn och återberättar historierna om deras prestationer som tog utövandet av sporten till helt nya nivåer.

UR:s kompletterande verksamhet är nära sammanlänkad med eller ingår som integrerade delar i produktionsarbete och produktionsbudget och går inte att skilja från kärnverksamheten. Ofta kan information som samlas in för att producera ett program komma till nytta även när en lärarhandledning till samma program tas fram. På liknande sätt kan delar av ett program (kärnverksamhet) bearbetas för att användas i marknadsföring (kompletterande verksamhet). Olika produktioner resulterar i – och kräver – olika mycket kompletterande material. Det är näst intill omöjligt att identifiera och särredovisa kostnader för den kompletterande verksamheten från kärnverksamheten. UR strävar emellertid efter att bibehålla god kontroll och balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Den huvudsakliga verksamheten, en övervägande del av allt UR gör, är kärnverksamhet. God balans är enligt UR när kärnverksamhet är det dominerande i verksamheten, inte kompletterande verksamhet. På UR arbetar de flesta större delen av sin tid med att producera eller tillgängliggöra program, alternativt med att stödja dem som har som huvudsaklig arbetsuppgift att producera eller tillgängliggöra program. UR kan därmed, utan att det exakt mäts i kronor, konstatera att en övervägande del av företagets resurser tydligt går till kärnverksamhet. UR bedömer att balansen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är god.

▼ UR Play är sedan januari 2020, då UR Skola och UR Play slogs ihop, UR:s digitala kanal för pedagoger, elever, barn och allmänhet.

6 Bredden i utbudet

UR:s unika kombination av journalistik och pedagogik bidrar till kunskaps-
höjande program för såväl barn och unga som vuxna. Bredden i utbudet
möjliggör kunskapsinhämtning för alla. UR har ett utbildningsuppdrag och
erbjuder radio- och tv-program för hela utbildningsväsendet, från förskola
till högskola samt studieförbund och folkhögskola, men också allmänt
folkbildande program. Barn, elever, studenter, lärare och den breda
allmänheten – alla – hittar utbildande och kunskapshöjande program.

I tv-serien
Arkeologens dotter
(åk 4–6) letar Nim
efter sin försvunna
mamma. Med hjälp
av ett magiskt
smycke reser
hon genom
årtusendena.

6.1 Utbildningsområden

Utbudet från UR är indelat i olika ämnen och nivåer av utbildning. På så sätt anpassas innehållet i program till relevanta kunskapsmål och pedagogiska behov för respektive utbildningsstadium. I utbildningsområdet högskola ingår lärarutbildning och lärarfortbildning. Som yngre barn räknas förskola och grundskola årskurs F-3, som äldre barn grundskola årskurs 4-6. Som unga räknas grundskola årskurs 7-9 samt gymnasieskolan. Utöver

dessa utbildningsområden finns även program för folkhögskola och studieförbund samt allmänt folkbildande program.

6.2 Barn och unga

Över hälften av antalet program som UR producerar och tillgängliggör riktas mot barn och unga men av total sändningsvolym utgör barn- och ungdomsprogrammen 17,3 procent. Däremot är antalet program för barn och unga större än antalet ▶

Tabell 6.1.1 Sändningsvolym i radio och tv per utbildningsområde (timmar) 2014–2019

Utbildningsområde	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv
Yngre barn	37	128	44	196	42	194	47	171	52	169	53	169
Äldre barn	24	76	27	99	39	105	27	124	36	120	29	132
Unga	85	262	40	259	65	226	75	208	74	232	79	183
Högskola	114	2 022	115	1 861	118	1 608	106	1 384	100	872	102	918
Folkhögskola och studieförbund	36	183	81	258	33	156	37	78	30	31	46	24
Folkbildning	61	1 344	46	1 012	95	1 043	104	1 252	104	2 069	89	1 954
Vuxenutbildning	9		94									
Totalt	357	4 024	353	3 779	392	3 331	396	3 216	396	3 492	398	3 380

Tabell 6.1.2 Sändningsvolym tv per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	483	14 %	2 630	36 %
Högskola	918	27 %	1 835	25 %
Folkhögskola och studieförbund	25	1 %	49	1 %
Folkbildning	1 954	58 %	2 754	38 %
Totalt	3 380	100%	7 268	100%

Tabell 6.1.3 Sändningsvolym i radio per utbildningsområde - antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	161	40 %	664	62 %
Högskola	102	26 %	202	19 %
Folkhögskola och studieförbund	46	12 %	92	9 %
Folkbildning	89	22 %	113	10 %
Totalt	398	100%	1 071	100%

Över hälften av de program som UR producerar och tillgängliggör riktas mot barn och unga.

"Jag tycker det är viktigt att ni får veta att ert arbete kring Retorikmatchen är väldigt viktigt och verkligen får elever att växa och utvecklas."

Lärare om Retorikmatchen

Retorikmatchen är programmet där tala är guld! Elever i årskurs 6 från hela Sverige tävlar i retorik. År 2019 vann Kyrkenrumsskolan från Stenungssund efter en spännande final mot Campus Manilla från Stockholm.

FOTO: HÅKEN SÖLÖMON/UR

Tabell 6.4 Ämnesfördelning i total sändningsvolym radio och tv (timmar).

Ämne	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv
Estetiska ämnen	2	194	1	215	5	159	1	61	2	84		72
Geografi och miljö		152		100		204		249	3	466		603
Historia, religion och filosofi	10	232	21	221	16	268	17	317	39	331	35	365
Hälsa och samlevnad	49	612	59	486	72	337	54	341	51	564	66	346
IT och media		90		148	9	159	3	90	4	111	2	129
Matematik		46	5	46		45	3	33		25		27
Naturvetenskap och teknik	2	341	3	370	11	354	7	342	16	435	15	433
Pedagogik	50	223	98	260	105	244	103	262	99	144	91	114
Samhälle och ekonomi	158	1 494	80	1 442	95	1 180	107	1 155	104	934	98	873
Språk												
Svenska	27	112	35	120	27	178	49	121	27	147	36	200
Svenska som andraspråk		24		2	1	4		8	7	3		3
Nationella minoritetsspråk	15	52	15	62	23	60	25	65	18	91	23	71
Moderna språk	28	72	32	69	25	78	26	70	17	91	18	86
Övriga språk	6	22	3	27	2	30	1	16	7	12	8	32
Övrigt	9	358	2	211		31	1	92	1	50	3	26
Totalt	357	4 024	353	3 779	392	3 331	396	3 216	396	3 492	398	3 380

program för vuxna. Eftersom program för barn och unga generellt är väsentligt kortare (av pedagogiska och kognitiva skäl) än program för vuxna ger en jämförelse i antal program, i stället för sändningsvolym, därför en mer rättvisande bild av hur det redaktionella arbetet och kostnader fördelar sig på UR:s totala utbud. UR:s fokus på barn och unga är naturligt då en majoritet av de som är i utbildning finns inom barn- och ungdomsskolan. Omkring två miljoner barn och elever finns inom förskola, fritidshem, skola och annan pedagogisk verksamhet. Skolan är en av samhällets mötesplatser för lärande, åsiktsbildning, informationsutbyte och bildning och är den kanske viktigaste platsen för såväl individuell som demokratisk utveckling.

6.3 Utbildningsprogram och folkbildande program

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. UR:s programutbud ska förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra inom utbildningsområdet. Under 2019 var andelen utbildningsprogram 46 procent av den totala sändningsvolymen och andelen för allmän folkbildning var 54 procent, vilket är på samma nivåer som 2018.

Fördelningen av sändningstid i Kunskapskanalen mellan UR och SVT kan variera något från år till år då kanalen sändningsplaneras av en självständig bolagsgemensam kanalledning som ska anpassa utbudet utifrån ett tittarperspektiv, oavsett om programmen kommer från UR eller SVT.

Andelen program riktad till högskola (främst UR Samtidens inspelningar av föreläsningar) har minskat även 2019 eftersom programmen riktade mot högskola har en mindre användning och därmed en lägre lärande-effekt. Däremot har UR Samtidens folkbildande utbud ökat.

Fördelningen mellan utbildnings- och folkbildningsutbud hamnar på 79 respektive 21 procent fördelat på alla kanaler undantaget Kunskapskanalen och Sveriges Radios P3, de kanaler där UR i huvudsak sänder sitt allmänt folkbildande utbud (se tabell 5.1.1 och 5.2.1). 2019 års fördelning innebär en viss ökning av utbildningsutbudet jämfört med år 2018. Därmed anser UR att programverksamheten är koncentrerad mot utbildningsområdet (läs mer i kapitel 7.8).

För att särskilja program för det formella utbildningsväsendet och den organiserade folkbildningen från allmänt folkbildande program har UR en definition som styr hur programutbudet registreras. För utbildningsprogram gäller att utbudet tar sin utgångspunkt i pedagogiska behov, i läro- eller kursplan eller motsvarande eller i samarbete med en

utbildningsanordnare. Till ett utbildningsprogram är det möjligt att utveckla pedagogisk handledning eller mediepedagogiskt stöd.

Ett allmänt folkbildande program i UR:s utbud har också en pedagogisk grund och ett lärande syfte men har inget krav på förankring till styr- eller utbildningsdokument. Samtliga program katalogiseras, beskrivs och metadatamärks för att göras sökbara.

6.4 Ämnesområden

Bredden i UR:s utbud återspeglas i den mångfald av program som UR producerar, sänder och tillgängliggör under ett år. Nedan följer ett urval.

Tv-serien *Arkeologens dotter* (F-6) är en spännande dramaserie som ger kunskap om perioderna äldre och yngre stenålder, bronsålder och järnålder.

I *Retorikmatchen* (årskurs 4-6), som är både radio- och tv-serier, får elever utveckla färdigheter i svenska språket och öva på muntlig framställan när klasser i årskurs 6 från hela Sverige tävlar i retorik. Yngre barns förmåga att använda språket, via metoden sagotering, övas i *Barnens berättarklubb* (förskola) där barn mellan 4 och 6 år hittat på alldeles egna sagor utan att någon vuxen lagt sig i. I tv-serien *Med andra ord* (åk 7-9) får tittaren större förståelse för olika typer av texter och vad som kännetecknar olika genrer och texttyper.

Kunskap i de naturvetenskapliga ämnen ges i tv-serierna *Djurverket* (förskola), *Bara vanligt vatten* (F-3), *Briljanta forskare* (åk 7-9) och radioserien *Kjellsorterat* (gymnasium).

För många nyanlända är det svenska skolsystemet väldigt annorlunda och innebär stora utmaningar. I *SOS - Skolan och Sverige* (lärarfortbildning) träffar programledaren Siham Abdul Aziz några nyanlända barn och deras familjer för att samtala om deras största utmaningar. I *Nyanlända föräldrar* (folkbildning) berättar nyanlända om deras föräldraskap i ett nytt land. Det kan handla om att barnen lär sig språket fortare än föräldrarna eller att hantera ett trauma samtidigt som man ska lära sig att förstå en ny kultur och ett nytt skolsystem.

I utbudet för folkhögskolor och studieförbund, liksom allmänt folkbildande utbud, kan nämnas radioserierna *Piskan*, *Bildningsbyrå - tänka mot strömmen*, *Barnministeriet* och *Fatta familjen* samt tv-serien *Byggnaderna som förändrade staden*.

6.5 Utbud i tiden

Under 2019 fyllde FN:s konvention om barnets rättigheter 30 år och den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. UR har gjort en stor programsatsning för att folkbilda Sveriges vuxna i barns rättigheter.

Rättighetsbärarna (folkbildning) består av ett dokumentärt material där cirka 50 barn medverkar ▶

6.3

Fördelningen mellan utbildnings- och folkbildningsutbud hamnar på 79 respektive 21 procent.

6.4

I Retorikmatchen får elever i årskurs 6 från hela Sverige tävla i retorik.

6.5

Rättighetsbärarna består av ett dokumentärt material där barnens röster står i centrum och de vuxna får lyssna.

▲ **I Rättighetsbärarna** (folkbildning) berättar och reflekterar cirka 50 barn kring barnkonventionens innehåll utifrån sina egna erfarenheter.

och reflekterar kring barnkonventionens innehåll utifrån sina egna erfarenheter. Lyssnandet är en röd tråd genom tv-serien där barnens röster står i centrum medan ansvariga experter och makthavare får lyssna och kommentera. *Rättighetsbärarna – expertråd* (folkbildning) är en serie med korta avsnitt där psykologer, lärare, forskare, läkare med flera ger konkreta råd och berättar hur de själva arbetar för att tillgodose barns rättigheter. Tv-serien *Barnrätt på jobbet* (folkbildning) lyfter ett antal yrkesgruppers olika utmaningar för att uppfylla barnkonventionen. Det är personer som arbetar inom skolan, i socialtjänsten, på SIS ungdomshem eller inom kommunen. *Barnministeriet* är UR:s radioserie för vuxna som skildrar barns och ungas livsvillkor i dokumentära reportage. Under 2019 har *Barnministeriet* i 24 avsnitt utgått från artiklar ur barnkonventionen. Frågor som till exempel trångboddhet, barns rätt till lek och fritid, alkoholkonsumtion, biologiskt ursprung och teknisk utveckling och övervakning tas upp i programmen.

UR har också gjort en rad program för barn kopplade till barnkonventionen. I radioserien *Barns rätt med Jonas* (åk F-3) återvänder programledaren Jonas

Leksell till sin hemstad Borlänge för att jämföra vilka rättigheter han själv hade som barn och hur det ser ut i dag. I *Hur kan Barnkonventionen hjälpa dig?* (åk 4-6) förklaras frågor kring FN:s barnkonvention i en animerad och lekfull kontext.

Frågor om demokrati, politiskt beslutsfattande och statsvetenskap är alltid aktuella men särskilt under ett valår. Under 2019 producerade UR program om EU för både grundskola och gymnasiet. Tv-serien *Fatta EU* (åk 7-9) reder i tre avsnitt ut hur EU funkar, vem som gör vad och hur Sverige påverkas av beslut som fattas i Bryssel. Tv-serien *EU i fokus* (gymnasiet) behandlar bland annat unionens för- och nackdelar, EU:s flyktingpolitik, lobbyism och demokrati. UR:s produktioner *Lilla Aktuellt skola* och *Lilla Aktuellt teckenspråk* har också fokuserat ett par avsnitt på valet till Europaparlamentet. På teckenspråk producerades särskilda avsnitt om EU i *Amir frågor* (gymnasium) och *Pi hur funka – teckenspråk* (gymnasium).

Lärarbristen är en stor samhällsutmaning och många insatser görs från flera håll för att bromsa utvecklingen. I UR:s dialog med lärarkåren har behovet av stöd till lärare, och då särskilt nyutexa-

minerade, visat sig vara stort – framförallt för att få dem att stanna kvar i yrket. Därför har UR under 2019 utvecklat utbudet för just nyutexaminerade lärare. Under 2019 har UR utvecklat dialogen och utbudet för nyutexaminerade lärare och på sajten *Nya Lärare* har UR samlat utbudet riktade mot lärare. Här finns också tips och råd från verksamma lärare, till exempel podden *Läraryrket* och tv-serien *Lärlabbet*, som bygger på lärares erfarenheter, behov och medverkan. Igenkänning och identifikation är värdefullt för en yrkeskår som dagligen står inför komplexa samhällsfrågor.

I Radioserien *Mitt liv, mitt land, min skola* får lärarna en inblick i skolsituation, utbildningshistoria och bildningstradition i de länder varifrån många elever som går i svenska skolan kommer.

UR har under 2019 fortsatt att producera och sända MIK-program. Identifierade behov av att bättre förstå innebörden av digitala begrepp och aktuella digitala företeelser har resulterat i flera serier för olika målgrupper. För gymnasiet har radioserierna *Algoritmen* och *Fejk* (säsong 3) producerats. I *Algoritmen* utforskas de synliga och osynliga mönster och formler som driver våra online-liv och väver

oss samman med internet. I säsong tre av *Fejk* synas välkända historiska skeenden ur nya perspektiv. Kortare poddversioner av dessa båda radioprogram har också tagits fram; *Genomskåda algoritmen* och *Fejkskolan*. För de yngre målgrupperna förklaras hur vi påverkas av bilder, och hur vi kan förstå vad bilder gör med oss, i tv-serien *Bildbang* (åk F-3). *Lilla Aktuellt teckenspråk* har producerat korta avsnitt i serien *Vi förklarar!* (åk 4-6) där ämnen som källkritik och algoritmer tas upp. UR Samtiden har filmat och sänt flera föreläsningar på området, se kapitel 7.2.

Under 2019 har UR fortsatt producera ett efterfrågat, använt och omtyckt utbud om NPF, neuropsykiatriska funktionshinder, till exempel tv-serien *Diagnosresan* (folkbildning) samt drama-serien *Limboland* (folkbildning) som med humor och värme följer tre familjer, där en eller flera familjemedlemmar har en NPF-diagnos, och där konflikter och utbrott är vardag.

I *Diagnosresan* får tittaren insikt i hur det kan vara att få sin NPF-diagnos sent i livet. Lars, Frida, Elisabeth och Helen beskriver sina uppväxter, känslan av att inte passa in och strategier de använt sig av för att klara av skolgång, umgänge och familj. 📺

6.5

UR har gjort en stor program-satsning för att folkbilda Sveriges vuxna i barns rättigheter.

6.5

Under 2019 har UR utvecklat dialogen och utbudet för nyutexaminerade lärare på sajten *Nya Lärare*.

I radioserien *Piskan* (folkhögskola) står prestationsångest och misslyckanden och hur man övervinner dem i fokus.

FOTO: JULIA LINDENALM/UR

7 Särskilda uppdrag & målgrupper

UR har som enda public service-bolag ett utbildningsuppdrag. Det innebär att UR:s programutbud alltid har ett lärande inslag, oavsett om det riktar sig till barn eller vuxna. UR:s programutbud ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Programmen ska utformas så att de tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen. Det innebär att UR producerar radio- och tv-program, poddar och klipp specifikt riktade till flera olika målgrupper utifrån användarnas behov och beteenden. UR är till för alla – för de många och de få.

7.1 Jämställdhet, mångfald och spegling

För att uppnå en hög programkvalitet och ge möjlighet för användarna att både känna igen sig och möta nya perspektiv i programutbudet är det ett strategiskt mål för UR att öka mångfalden bland de medverkande i programutbudet. En av förutsättningarna för att nå det målet är att även öka mångfalden och lyfta in fler perspektiv bland medarbetarna. Genom att ta vara på en variation av röster, åsikter och perspektiv strävar UR efter att spegla hela befolkningen så att alla som tar del av utbudet kan identifiera sig i delar av det. UR är till för alla och utbudet ska vara relevant för användarna.

Enligt sändningstillståndet ska UR:s programverksamhet bedrivas ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. För att detta ska synas och märkas i det UR producerar och publicerar under året arbetar UR kontinuerligt och i varje enskilt projekt för att säkerställa att jämställdhet, mångfald och spegling är utgångspunkter i varje produktion. Se kapitel 7.1.2 för exempel.

7.1.1 Definition och mål

Under 2019 har UR uppdaterat sin speglings- och mångfaldsstrategi så att den ligger i linje med UR:s övergripande strategi och det nya sändningstillståndet från 2020.

Speglings- och mångfaldsstrategin innehåller tre områden som UR kommer att arbeta utifrån vad gäller det egenproducerade programutbudet (inklusive produktionsutlägg): spegling av hela landet, spegling av variationen i befolkningen samt mångfald bland medarbetarna. UR har valt att fokusera på några konkreta mätbara mål inom varje område. För att spegla hela landet är till exempel ett mål att spela in material från alla landskap. Detta följs upp i en årlig intern speglings- och mångfaldsmätning. På samma sätt följs övriga mål upp vad gäller att öka antal medverkande med funktionsnedsättning/funktionsvariation, eller andel med utomeuropeisk bakgrund i programmen. UR utgår från resultaten från den interna speglings- och mångfaldsmätningen för att sätta nya relevanta mål.

Eftersom mångfald är ett begrepp som förändras i takt med att samhället förändras, kan nya betydelser inkluderas allteftersom. Betydelser och fokus för mångfald skiftar också genom programmens uppdrag och målgrupper. UR:s definition av mångfald och spegling tar hänsyn till flera aspekter: kön, svensk/utländsk bakgrund, regional spegling, socio-ekonomisk bakgrund, utbildningsnivå, religiös tro/livsåskådning, kulturell identitet, nationella minoriteter, funktionsnedsättning/funktionsvariation, sexuell orientering/identifikation och ålder.

För att UR ska vara en relevant medieaktör för hela landet och den variation som finns i befolkningen är det viktigt att människor med olika bakgrund och perspektiv syns och hörs i ►

7.1

Genom att ta vara på en variation av röster, åsikter och perspektiv strävar UR efter att spegla hela befolkningen.

7.1.1

För att spegla hela landet är ett mål att spela in material från alla landskap.

"Tack Orka plugga, nu har jag äntligen kommit ikapp i skolan tack vare er!!! Kram och puss!"

Elev om Orka plugga

FOTO: UR

▲ **Orka plugga** (åk 7-9) besöker skolor och klassrum över hela Sverige för att möta eleverna på "hemmaplan" och bjuder in dem att tycka till och samskapa.

programmen och är delaktiga i att producera dem. UR har sedan tidigare ett antal målsättningar när det gäller mångfaldsarbetet. Det ska vara en jämn balans mellan kvinnor och män, såväl i programutbudet som bland anställda. Detta mål följs upp via HR-avdelningen vad gäller anställda, för programutbudet via mätningar som görs av forskare vid Lunds universitet samt via en intern speglings- och mångfaldsmätning.

Mångfald i såväl programutbud som bland medarbetare ska öka. Detta mål följs upp via nämnda undersökning vid Lunds universitet, Novus attitydundersökning och via en intern mätning som är under utveckling. Vad gäller personalens sammansättning följs detta upp via uppgifter från HR-avdelningen. Läs mer i kapitel 7.1.3

7.1.2 Mångfald och spegling i programproduktion

För att systematiskt arbeta med att alla projekt tar hänsyn till mångfald och spegling ska varje programprojekt/redaktion göra en plan för arbetet med stöd utifrån en checklista. Syftet är att kunna göra medvetna val om vilka perspektiv som lyfts, vem som tillåts att vara berättare, vilka som synliggörs i produktionerna och i vilka roller. UR eftersträvar också att undvika framställningar som förstärker stereotypa föreställningar.

UR producerar program både med, för och om olika grupper som vanligtvis är underrepresenterade i medierna. För att säkerställa ett relevant innehåll arbetar UR strukturerat med dialoger och inkludering i programprocessen, till exempel med

referensgrupper som bistår med sakkunskap. Exempel på detta är produktionen av de olika programserierna kring nationella minoriteters historia då referensgrupper ur de respektive nationella minoriteterna bjöds in för dialog och faktainsamling

På så sätt kan stereotypa bilder och berättelser undvikas och innehållet kvalitetssäkras både faktamässigt och genom representation. Detta bidrar till autentiskt berättande, ökad trovärdighet, kvalitet och relevans. Möjligheten till identifikation stärker dessutom lärandet. UR har under hela processen fullt ut ansvaret för såväl det pedagogiska innehållet som det redaktionella oberoendet och förmedlar och säkrar de grundläggande public service-värdena, som till exempel oberoende, opartiskhet och saklighet.

När det gäller utbudet mot barn och unga är *Retorikmatchen* (årskurs 4-6) ett tydligt exempel på hur spegling av hela landet gestaltas. *Retorikmatchen* riktar sig till elever i årskurs sex över hela landet där tio lag väljs ut att tävla i retorik. Varje klass representeras av en kille och en tjej. I finalen 2019 möttes Kyrkenrumsskolan från Stenungsund och Campus Manilla från Stockholm.

Ett annat exempel är *Orka plugga* (årskurs 7-9) som ger tips och strategier för att underlätta pluggandet och nå kunskapsmålen. I arbetet med *Orka plugga* är det tydligt vilken betydelse spegling av en målgrupp har och hur det bidrar till användning. Redaktionen besöker regelbundet skolor i hela landet för att bygga relation med användarna och lyssna in deras behov. Efter sådana

FOTO: TORBJÖRN EKEBACKE/UR

Polar talks DJ Grandmaster Flash använde matematik och sin mammas syredskap för att lägga grunden till det som i dag kallas hip hop. UR Samtiden spelade in honom i ett samtal under Polar Talks 2019.

besök stiger användningen av *Orka plugga* på den skola och den ort som *Orka plugga*-redaktionen besökt och användningen av programmen, liksom dialogen med de unga användarna, håller sig sedan på en jämn nivå.

Vad som är viktigt och hur mångfald betonas kan skifta mellan redaktioner och produktioner beroende på målgrupp och ämnesval. *UR Samtiden* som spelar in föreläsningar över hela Sverige arbetar till exempel systematiskt med att hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor som föreläser men det är alltid val av föreläsningämne och om det är praktiskt möjligt att genomföra en inspelning som avgör. 2019 är andra året i rad som andelen kvinnor är fler än männen i talarstolen i UR Samtidens föreläsningar. Vad det beror på kommer redaktionen att titta närmare på framöver.

I möjligaste mån försöker redaktionen även spela in föreläsningar med viss geografisk spridning. Däremot finns det parametrar som redaktionen inte kan påverka, som till exempel åldersfördelning eller etniskt ursprung bland dem som föreläser. Inspelningarna av föreläsningarna är en spegling av hur den akademiska föreläsningvärlden i Sverige ser ut.

UR har som effektmål att åtta av tio användare vid utgången av 2019 ska anse att UR:s utbud speglar

hela befolkningen. Årets attitydundersökning visar att i gruppen lärare är andelen ungefär på samma nivå som förra året och när nu 69 procent jämfört med 70 procent förra året. Bland allmänheten är andelen lägre, 43 procent anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen vilket är en minskning jämfört med 2018. Läs mer i kapitel 3.2.

7.1.3 Att mäta mångfald

För att ta reda på hur mångfald representeras i programutbudet har det sedan 2010 genomförts kontinuerliga undersökningar av Lunds universitet på uppdrag av UR två gånger per år enligt modellen syntetiska veckor. Mätningarna genomförs genom analys av samtliga sändningar under en syntetisk vecka på våren och en på hösten. Syntetisk vecka innebär en analytisk konstruktion, där undersökningen utgår från material under en period om sju veckor, där måndagens sändningar analyseras under första veckan, tisdagens under andra veckan, onsdagens under tredje veckan och så vidare. Undersökningen mäter mångfald utifrån antal representerade personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, etnicitet, nationellt minoritetsspråk, funktionsvariation, teckenspråk och ålder. Även stereotyper mäts utifrån sju kriterier som expert, offer, hjälte med ▶

7.1.2
I arbetet med Orka plugga är det tydligt vilken betydelse spegling av en målgrupp har och hur det bidrar till användning.

7.1.3
När UR köper in produktioner behöver fler faktorer utöver mångfald och spegling vägas in.

Tabell 7.1.3 Fördelningen män och kvinnor i utbudet. Källa Lunds Universitet.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kvinnor	40 %	48 %	46 %	42 %	40 %	45 %
Män	60 %	52 %	54 %	58 %	60 %	55 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

▲ I dramaserien *Limboland* (folkbildning) får tittaren följa tre familjer där en eller flera familjemedlemmar har en NPF-diagnos och där konflikter och utbrott är vardag.

flera. Mätningen för 2019 visar en obalans mellan kvinnor (45 procent) och män (55 procent) men är en förbättring jämfört med de närmast föregående åren. Se tabell 7.1.3.

Av experter är andelen män (57 procent) högre än andelen kvinnor (43 procent) men innebär trots det en minskad obalans mellan könen jämfört med 2018 då fördelningen var 63 procent för män i expertroll jämfört med 36,4 procent för kvinnor i samma roll. Andelen personer ur nationella minoriteter i programmen ligger på ungefär samma nivåer som året innan, liksom antalet aktörer med fysisk funktionsnedsättning. Däremot har antalet teckenspråkiga aktörer minskat vilket kan tyckas förbryllande eftersom UR har ökat produktionen av program inspelade direkt på teckenspråk.

Resultaten för UR måste dock tolkas med försiktighet. De syntetveckor som mäter mångfald förläggas inte med självklarhet just de veckor som UR har en tablålagd tematsatsning i någon av SVT:s eller Sveriges Radios kanaler. Detta innebär att en del av utbudet, till exempel tv-serierna *Limboland* (folkbildning) och *Diagnosresan* (folkbildning) med flera medverkanden som har en NPF-diagnos, inte har noterats i mätningen eftersom programmen har sänts under en annan tid än under syntetveckorna. Enskilda program med ett högt antal medverkanden kan få ett oproportionerligt stort genomslag då mätningen endast görs på de program som sänds under en begränsad mättid. Och omvänt kan urvalsmetoden leda till att program med aktörer som till exempel skulle kunna väga upp obalansen

mellan könen överhuvudtaget inte mäts eftersom de inte sänds under den aktuella mätperioden och därför inte kommer med i mätningen.

Obalansen mellan kön som mätningen från Lund visar hänförs till största delen av inköpta program från andra delar av världen. När UR köper in produktioner behöver fler faktorer utöver mångfald och spegling vägas in, såsom ämne, produktionens kvalitet, målgrupp, aktualitet etcetera vilket gör att UR har svårare att prioritera till exempel balans mellan könen. En möjlig förklaring till obalansen är att producenterna i andra länder inte tar samma hänsyn till att nå en jämn balans mellan kvinnor och män i programutbudet.

För att ytterligare mäta mångfalden i programutbudet påbörjade UR under 2017 utvecklingen av en intern speglings- och mångfaldsmätning som syftar till att kartlägga hur arbetet med interna produktioner och utlägg bedrivs ur ett mångfalds- och speglingsperspektiv och hur det påverkar de enskilda redaktionerna och programutbudet. Den interna mätningen omfattar alltså inte inköp vilket Lunds mätning gör. Precis som i mätningen som utförs av forskare vid Lunds universitet tar den interna mätningen fasta på mångfald utifrån antal representerade personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, ålder, etnicitet, nationellt minoritetsspråk, teckenspråk och funktionsnedsättning/funktionsvariation. Dessutom innehåller den interna mätningen även en del där redaktionerna får svara på ett antal frågor

för att kartlägga hur de arbetat med frågor kring representation och spegling. Genom att kartlägga arbetet systematiskt kan kunskapen spridas internt och höja kompetensen kring UR:s mångfaldsarbete.

Under 2019 har UR fortsatt att utveckla metoden och så gott som alla egenproducerade produktioner (inklusive utlägg) har ombetts svara på en enkät. 95 programprojekt har ingått i undersökningen och av dem har 65 svarat vilket ger en svarsfrekvens på 67 procent. Några av UR:s program mot barn ingår inte då de är animerade och där huvudkaraktärerna till exempel är djur.

Resultaten visar att det finns en hög medvetenhet på redaktionerna vad gäller jämställdhet, mångfald och spegling som utgångspunkter i varje programproduktion. Balansen mellan kvinnor (57 procent) och män (43 procent) är den motsatta jämfört med mätningen från Lund 2019. 2018 visade den interna mätningen att könsbalansen var jämn men då underlaget bestod av ett urval av program går det inte att jämföra resultaten från de olika åren. Den interna mätningen visar att åldersspridningen på de medverkande väl speglar målgrupperna inom grund- och gymnasieskolan och andelen medverkande som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning/funktionsvariation uppgår till 9 procent varav drygt hälften av dessa är döva/hörselnedsatta. Att jämföra med resultatet från Lunds undersökning där andelen medverkande med en fysisk/psykisk funktionsnedsättning endast uppgick till 0,9 procent. Även vad gäller andelen som talar ett nationellt minoritetsspråk är skillnaden i resultat mellan Lunds mätning och UR:s interna mätning stor där andelen i den förra uppgick till 4,7 procent, medan UR:s mätning uppgick till 9,8 procent.

Flera av redaktionerna påpekar att det krävs tid för att uppnå mångfald bland de medverkande. En redaktion uppgav att de under castingen försökt att välja barn och vuxna med olika bakgrund och kön. Det var svårare att få med killar, medan tjejer var ofta mer intresserade och engagerade.

En annan redaktion uppgav att de 2019 tog in enkäter ute på stan som ett inslag i en radioserie för att öka mångfalden men även skapa en igenkänning hos lyssnarna. En utmaning under produktionen var att hitta expertröster utanför storstäderna.

Hur programmen ska spegla hela Sverige är en fråga som flera redaktioner arbetar aktivt med, till exempel *Orka plugga* (åk 7-9) som spelar in program på skolor i hela landet. Flera andra redaktioner arbetar medvetet för att ta sig utanför storstadsregionerna men uppger att svårast är det att spela in på landsbygden då det ofta innebär stora merkostnader i form av resor, hotell och traktamenten som gör att redaktionerna måste avstå. Trots detta har UR under 2019 spelat

in program i 24 av landets 25 landskap.

Den interna mätningen är ännu inte en statistiskt säkerställd metod men resultaten kan ses som indikationer på att det finns en stor medvetenhet om mångfalds- och speglingsuppdraget ute på redaktionerna som ger resultat i programutbudet. UR kommer att utvärdera och vidareutveckla enkäten under 2020 så att den ligger i linje med den uppdaterade speglings- och mångfaldsstrategin.

Även antalet anställda vid UR 2019 visar på en viss obalans mellan könen med 63 procent kvinnor och 37 procent män vilket är på ungefär samma nivå som de föregående åren. UR strävar efter en jämn könsfördelning bland de anställda och kommer de närmaste åren arbeta för att nå en bättre balans.

7.2 Nyheter och samhällsbevakning

UR har inte ett granskande nyhetsuppdrag som de övriga public service-bolagen, men kompletterar och breddar den nyhetsrapportering som Sveriges Radio och SVT bidrar med. Genom ett stort utbud av samhällsorienterade och faktabaserade program kan UR ge barn, unga och vuxna möjlighet att fördjupa sig i aktuella nyhetsändelser och samhällsfrågor. Huvudparten av programmen kan användas för att bredda, stärka och komplettera undervisningen i klassrummen.

UR:s nyhetsförmedling är begränsad till barn och unga och nyhetsutbudet för dessa redovisas i kapitel 7.4.3.

Samhällsorienterade program förekommer i hög utsträckning i UR:s programutbud för både barn, unga och vuxna. Det kan handla om såväl nyproducerade som äldre program. Exempel på fördjupande samhällsprogram är *Skolministeriet* (radio) som sedan 2007 varje vecka granskar och belyser aktuella och viktiga skolfrågor genom levande reportage, egna undersökningar och fördjupande samtal. Ofta tar programmet upp frågor som påverkas av den politiska utvecklingen och av tongångarna i samhällsdebatten, och där söker Skolministeriet gärna svar bortom den snabba nyhetsrapporteringen.

Under 2019, då det var val till EU-parlamentet, sände och producerade UR ett antal program med EU och dess beslutsprocesser i fokus, framförallt riktade mot förstagångsväljare i gymnasium och folkhögskola, men även mot årskurs 7-9. I tv-serien *EU i fokus* (gymnasium och folkhögskola) får tittarna inblick i EU:s flyktingpolitik, lobbyism, unionens för- och nackdelar och EU:s demokratiska processer.

I *Fatta EU* (åk 7-9) besvaras frågor om hur EU egentligen funkar. Vem gör vad och hur påverkas vi i Sverige av beslut som tas i Bryssel? I tv-serien *Nyffiken på EU* (gymnasium) tas frågor som Brexit, populism och Kataloniens vilja till självständighet upp.

Andra aspekter av vad demokrati kan innebära tas upp i *Min demokrati* (gymnasium), en svensk-dansk ▶

7.1
Resultaten visar att det finns en hög medvetenhet på redaktionerna vad gäller jämställdhet, mångfald och spegling.

7.1.3
En utmaning under produktionen var att hitta expertröster utanför storstäderna.

7.2
Under 2019 då det var val till EU-parlamentet sände och producerade UR ett antal program med EU och dess beslutsprocesser i fokus.

7.2

I Eftersnack byts perspektiven och det är eleverna som ställer frågor till programledare, redaktör och ibland gästande politiker.

7.3

I utbudet finns program för alla åldrar, alla målgrupper, med innehåll som engagerar, speglar och fördjupar.

7.4

Syftet är att bidra till att alla barn och unga får möjlighet att nå kunskapsmålen.

serie om unga som sätter sina avtryck på demokratin genom att engagera sig bland annat för klimatet, mänskliga rättigheter och musik.

I *Sittstrejken*, en dokumentärserie i tre delar (gymnasium och folkbildning), skildras de unga afghaner och deras sympatisörer som satte sig ner i en fredlig protest mot utvisningarna till Afghanistan. Tittaren får följa en rörelse på gatan vars budskap orsakar regeringskris och ger framgångar i riksdagen. Händelsen skildras ur olika perspektiv – aktivisternas, mediernas och politikens.

2019 var det 100 år sedan beslutet om kvinnlig rösträtt klubbades igenom. I *Rösträtt för kvinnor 100 år* (åk 7-9) får tittaren ta del av kampen för kvinnlig rösträtt, hur det gick till, viktiga milstolpar och vilka kvinnorna var som ägnade stora delar av sina liv åt rösträttsfrågan.

UR har under flera år haft fokus på att utveckla ett programutbud inom MIK, medie- och informationskunnighet. Under 2019, då begrepp som alternativa fakta, desinformation och faktaresistens fortsatte att vara frekventa i samhällsdebatten har UR bidragit med flera programserier, både för radio och tv och flera målgrupper, för att belysa och klargöra vad som har hänt med vårt förhållningssätt till fakta och kunskap.

Bland exemplen finns radioserien *Fejk*, säsong tre (gymnasiet), som synar välkända historiska skeenden ur nya perspektiv och *Algoritmerna* (gymnasium/folkbildning) som utforskar de synliga och osynliga mönster och formler som driver våra online-liv och väver oss samman med internet. Under 2019 har *Bildningsbyråns* serie *Tänka mot strömmen* (folkhögskola) fortsatt att produceras med 30 nya program som grundligt tar upp vad kritiskt tänkande är och hur man tänker kritiskt.

Under 2019 vidareutvecklade UR *Lilla Aktuellt skola eftersnack* (åk 4-6) där perspektiven byts och det är eleverna som medverkar i studion som får ställa frågor till programledare, redaktör och ibland gästande politiker. Syftet är att eleverna ska lära sig mer om hur nyheter fungerar, varför vissa ämnen och bilder väljs ut och varför andra väljs bort? Och varför det är så viktigt att nyheterna presenteras sakligt och opartiskt.

Under ämnesrubriken MIK har UR även sänt *Bildbang* (åk F-3) som tar upp hur vi påverkas av bilder. Här går skapande och analys hand i hand, och i varje avsnitt varvas samtal och workshops med en massa tips och trix.

UR *Samtiden* spelade under 2019 in föreläsningsserier som *Demokrati under hot* och *Demokratidagen* samt enskilda föreläsningar som *Digitala vapen som dödar demokratin*, *En polariserad värld*, *Val, påverkan och propaganda* samt *Samtal i trollskogen* för att bara nämna några. UR *Samtiden* spelade även in

alla Nobelpristagarnas föreläsningar och publicerade dessa först på UR Play för att de snabbt skulle bli tillgängliga och därefter har de sänts i broadcast.

UR har liksom tidigare år deltagit i *Musikhjälpen* som varje år samlar in pengar till Radiohjälpen. Till 2019 års tema, *Sex är inte ett vapen*, producerade UR *Överlevarna – sexuellt våld i krig*, för målgrupperna årskurs 7-9 samt gymnasiet. I två tv-program fick tittarna möta två överlevare och deras anhöriga som berättar om hur sexuellt våld i krig påverkar individen och samhället. En del av UR:s samhällsorienterande program beskrivs vidare i kapitel 7.8 Särskilda satsningar under året.

7.3 Kultur

I UR:s uppdrag ingår att erbjuda ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och innehåller program från olika delar av världen. Därför finns i UR:s utbud ett stort antal program som speglar kultur i olika sammanhang i olika delar av Sverige och världen där tittaren och lyssnaren får möta människor som är bärare av olika kulturuttryck.

I utbudet finns program för alla åldrar, alla målgrupper, med innehåll som engagerar, speglar och fördjupar. Detta gäller oavsett om programmen är utlägg, inköp, samproduktioner eller egna produktioner. Här nedan följer några exempel som speglar olika kulturer.

I tv-serien *Det här är jag* (förskola) får tittaren möta flera barn från olika europeiska länder som berättar om sin vardag och sina intressen. I radioserien *Barnens berättarklubb* (förskola) har barn mellan fyra och sex år hittat på alldeles egna sagor, utan att någon vuxen lagt sig i. Inspirationen kommer bland annat från folksagor, tv, serier, lekar, drömmar och teckningar. Sagorna, som är ljudlagda med musik och ljudeffekter, framförs av både skådespelare och barnen själva.

Folksagor i världen (F-3) är animerade kortfilmer som bygger på ovanliga folksagor från hela världen. Under 2019 sände UR sagorna på flera språk som till exempel bosniska, persiska, spanska och kinesiska. I *Barnradions bokpris* (åk 4-6) läser och diskuterar juryn, år 2019 fem sjätteklassare från Stockholms Internationella Montessoriskola, lika många nominerade böcker och utser årets bästa bok för 9-12-åringar.

I *Dövas historia genom tiderna* (åk 7-9) skildras historien ur dövas perspektiv. I serien skildras hur synen på döva har sett ut och förändrats och hur teckenspråket växte fram.

Kortfilmsklubben (åk 7-9/gymnasium) är samlingsnamn för kortfilmer i dramagenren på olika språk, i huvudsak franska, spanska, tyska, engelska och nationella minoritetsspråk. Kortfilmerna är

tänkta att användas inom språkundervisningen på såväl högstadiet som gymnasiet. Filmerna tar med eleverna på upptäcktsfärder i andra länder och kulturer och speglar i möten mellan människor de eviga frågorna; livet, döden, kärlek, konflikter, sex, rätt och fel.

I *Byggnaderna som förändrade staden* (folkhögskola) porträtteras de byggnader som vi rör oss i till vardags, de som vi bor och arbetar i, de som vi besöker när vi är sjuka eller samlas i när vi ska roa oss. I *Japan med Sue Perkins* (folkbildning) följer vi programledaren i jakten på den japanska kulturen och själen. Resan tar sin början i Tokyos myller och tar sig vidare ut på landsbygden.

I tv-serien *Till fots genom Arabien* (folkbildning) utforskar den brittiska äventyraren Levison Wood Mellanöstern, en resa genom 13 länder till fots. På resan utmanar han myter och fördomar om regionen, undviker krigszoner och korsar öknar.

I tv-serien *Orientexpressen tur och retur* (folkbildning) får tittaren följa med på en resa med världens mest mytomspunna tåg. På resan från Paris till Istanbul tar vi del av berättelsen som revolutionerade resandet genom Europa.

I dokumentären *Mitt judiska jag* (folkbildning) får tittaren följa Rebecka som har en stor judisk släkt i Stockholm men som hon inte vet särskilt mycket om hur de har haft det i Sverige genom olika tider eller varifrån de kommit. Själv funderar hon också mycket på vad det innebär att vara ung och judisk i Sverige i dag. I samtal med sina föräldrar, judiska vänner och sin mormor får Rebecka en tydligare bild.

Kapitel 7.4 Barn och unga

All produktion från UR utgår från en genuin nyfikenhet på barns och ungas situation, en övertygelse om att alla har en medfödd lust att lära och att barns och ungas kompetens synliggörs och förstärks när de blir bemötta respektfullt. UR försöker alltid att prata direkt med barn och unga och låta de uttala sig om frågor som tillhör dem. Utifrån detta perspektiv har UR producerat program som både lägger grunden inför skolstarten och breddar och förstärker undervisning i skolans ämnen, samt låter barn och unga bli lyssnade på. Syftet är dels att bidra till att alla barn och unga får möjlighet att nå kunskapsmålen, dels att förstärka underlaget till viktiga diskussioner och öka förstärkelsen för olika perspektiv och åsikter.

Totalt sände UR 654 timmar för barn och unga i radio och tv under 2019 (161 timmar radio och 493 timmar tv) samt publicerade 37 timmar webbexklusivt material. Det är en minskning med 29 sändningstimmar jämfört med 2018 vilket till största delen förklaras av att UR 2018 producerade och sände ett större utbud för framförallt unga, men även äldre barn, inför riksdagsvalet.

Hur sändningarna för barn och unga 2019 fördelade sig på radio, tv och webbexklusiv publicering framgår av tabell 7.4.1. Valet av publiceringsform avgörs av möjligheten att nå önskad effekt, antingen i en pedagogisk kontext, eller för det enskilda lärandet.

Några av de program som har publicerats exklusivt på webben är till exempel program i moderna ►

▲ I tv-serien *Det här är jag* (förskola) berättar barn mellan fyra och sju år i olika europeiska länder om sin vardag och sina intressen.

FOTO: EBU/YPPE/UR

Mejl till UR:

"Mot alla odds lyckas han, efter många omtagningar, sätta hela talet."

Lärare om Retorikmatchen

Mejl till UR:

"Superbra samtidigt som det är så roligt att man skrattar varje sekund."

Om Amir frågar – om audism

språk (*7 jours sur la planète*) eller kortare episoder på teckenspråk som *Le och lär* (gymnasium) och *Lilla Aktuellt teckenspråk – vi förklarar* (åk 4-6) eller kortversioner av program som redan har sänts (*Fatta historia – kortversion*, *Fejkskolan*, *Genomskåda Algoritmerna*, *Kjellkoll*). Se tabell 7.4.1.

De nämnda programmen är inte anpassade för att sändas i marknätet utan utgör ofta ett komplement till programserier som sänds i marknätet.

Alla produktioner för barn och unga utgår från ett konstaterat behov och tas fram i samverkan med användarna och deras uttryckta önskemål i olika sammanhang. Det kan handla såväl om besök hos pedagoger, barn och elever som möten med olika referensgrupper eller att målgruppen bjuds in för att titta på produktioner under arbete. Allt för att säkerställa att produktionerna kompletterar undervisning på ett relevant sätt med ett tilltal och en pedagogisk gestaltning som fångar målgruppens intresse. Programmen ska både engagera och stödja inlärningen.

Den medievärld barn och unga växer upp i förutsätter goda kunskaper om digitala begrepp och företeelser. I det ständigt föränderliga medielandskapet är MIK, medie- och informationskunnighet, en förutsättning för att förstå risker och möjligheter. UR har producerat ett flertal serier som tar upp digitala begrepp, vad de åstadkommer och sätter dem i sammanhang. Till exempel vad en algoritm är och hur den påverkar flödena i sociala medier. UR har under 2019 utvecklat ett koncept – *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld* – för att både förklara vad MIK är och underlätta för användarna att hitta program kopplade till alla olika delar av MIK genom att samla UR:s MIK-utbud på ett och samma ställe ur.play.se/genomskåda.

Kapitel 7.4.1 Barn

Radioserien *Små sagor* (förskola) är bilderböcker för öronen och har sänts i över 20 års tid. En skådespelare gestaltar texten i boken och med hjälp av ljud och musik blir böckerna lekfulla, allvarliga och fantasifulla ljudupplevelser. Serien finns på många språk.

Tripp, Trapp, Träd (förskola) finns både som tv, radio och app och har utvecklats kontinuerligt i flera års tid. Ett viktigt fokus är att öka begreppsförståelse och verka språkstärkande. Att ta del av berättelser som barn kan relatera till och identifiera sig med stärker deras kunskap i språket och öppnar vägen till ett eget läsande och berättande. I säsong fem som sändes 2019 är temat Mer känslor.

I tv-serien *Det här är jag* (förskola) berättar barn mellan 4-7 år i olika europeiska länder om sin vardag och sina intressen.

Tv-serien *Djurverket* (förskola) handlar om Yankho som arbetar på Djurverket utan att kunna något alls om djur. När kunderna frågar om djur måste han ge sig ut i verkligheten och ta reda på

djurens kännetecken och beteenden. Det nyfikna förhållningssättet passar bra för de mindre barnen.

I radioserien *Barnens rätt* (åk F-3) berättar barn om sina erfarenheter. Serien har skapats med anledning av att FN:s barnkonvention blir lag 2020. Enligt konventionen har varje barn rätt att känna till och förstå sina rättigheter. Genom att lyssna på seriens fem dokumentärer där andra barn berättar kan lyssnaren börja fundera över sin egen vardag. Det blir en grund att utgå ifrån i samtal om barns rättigheter. Varje avsnitt är fristående och knyts till barnkonventionens olika artiklar.

Radioserien *Kjell i Returlandet* (åk F-3) ställer frågor om vad som händer när man sorterat sina sopor. Vart tar allt vägen då? Seriens syfte är att förmedla kunskap om elevens närområde och om material och ämnen i elevens vardag. Serien utgår från Agenda 2030 och kursplaner i SO, NO och konsumentkunskap.

I tre avsnitt av serien *Kul fakta – djur* (åk F-3) får elever stifta närmare bekantskap med några av Sveriges alla gnagare. Man får också tips på hur man gör för att de inte ska komma och bosätta sig i ens hus eller lägenhet. Konceptet *Kul fakta* finns även i en serie om upptäcktsresande, *Kul fakta – resor jorden runt* (åk F-3). Seriens 15 avsnitt handlar om kartan, de historiska personerna, evolutionsteorin, skörbjugg och ytterligare perspektiv på det som rör upptäcktsresande. Programmen ger eleven en möjlighet att utveckla en historisk referensram, förstå tidsperioder, händelser och kulturmöten.

Arkeologens dotter (åk F-3 och 4-6) är en spännande tv-serie om Nim som letar efter sin försvunna mamma. Mamman är arkeolog och på hennes utgrävningsplats hittar Nim ett magiskt smycke som tar henne genom årtusendena. Serien riktar sig till de äldre eleverna i lågstadiet samt hela mellanstadiet. Den skildrar hur Norden befolkas - från samlare och jägare till jordbrukare genom perioderna äldre och yngre stenålder, bronsålder och järnålder. Eleverna lär sig att använda en historisk referensram, att förstå tidslinjer och historiska begrepp.

Tv-serien *Bildbang* (åk F-3) undersöker hur vi påverkas av bilder. Syftet är att ge elever inspiration till skapande. Serien ger konkreta kunskaper om bildskapande, verktyg för bildanalys och bildkritiskt tänkande. Konsthistoriska bilder, mediekunskap och källkritik ingår i varje avsnitt. Serien är en del av UR:s MIK-koncept *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld*.

I den andra säsongen av UR:s populära matematikserie *Livet i Mattelandet* (åk F-3) är det dags för de fyra räknesätten. I programserien presenteras matematiska begrepp och räknestrategier på ett underhållande sätt. Hur mycket mer disk blir det om man bjuder in dubbelt så många gäster? Avsnitten går att använda som introduktion eller komplement till ett arbetsområde. Till serien finns en lärarhand-

ledning som förklarar hur avsnitten kan användas och hur de anknyter till styrdokumentet. Och till eleverna finns arbetsblad.

Tv-serien *Tidsakuten* (åk F-3) återanvänder miljön i *Livet i Mattelandet*. Nu handlar det om att lära sig klockan och att träna sin tidsuppfattning genom att koppla ihop tid och klockslag.

Radioserien *Hjärtlös* (åk 4-6) är en spännande rysare, en uppläsning av Petrus Dahlins bok med samma namn. Kanske kan elever som inte är så vana vid att läsa lockas in i läsandets värld med hjälp av radiomediet?

Retorikmatchen (åk 4-6) handlar om modet att tala och viljan att lyssna. I radio- och tv-serien tävlar klasser i åk 6 från hela Sverige i konsten att övertygga. Programserien har sänts sedan 2014. I finalen 2019 ställdes elever från Kyrkenrumsskolan från Stenungsund mot Campus Manilla i Stockholm. Kyrkenrumsskolan höll ett berörande tal om hat i sociala medier och eleverna från Campus Manilla om drömmen om ett samhälle fritt från våld. Efter en spännande rösträkning, med två jämnstarka lag, vann till sist eleverna från Kyrkenrumsskolan och kunde åka hem till västkusten med guldmikrofonen och 10 000 kr till klasskassan.

Snacka om sex (åk 4-6) är en tv-serie om sexualkunskap för elever på väg in i puberteten. Programledarna Clara Henry och Daniel Riley pratar om hormoner, målbrott, mens, samtycke, könsidentitet, kärlekens kemi och att inte känna sig hemma i sig egen kropp. Serien syftar till att eleverna ska få kunskap om pubertet, sexualitet och reproduktion.

I andra säsongen av den spännande serien *Spegelvänd* (åk 4-6) får vi träffa huvudpersonen Li igen. Den här gången blir hon indragen i ett farligt experiment. Serien skildrar hur matematiken finns runt omkring oss i en mängd olika former. Den visar hur vardagliga föremål bygger på matematiska beräkningar och hur människan genom sin vilja att förstå världen ur ett naturvetenskapligt och matematiskt perspektiv ständigt fördjupar sin kunskap om hur världen hänger ihop.

Lilla Aktuellt skola (åk 4-6) tar upp veckans viktigaste nyhetshändelser. Serien används av många klasser varje vecka och en skolklass medverkar i studion i varje program. Under 2019 har UR utvecklat programmet genom att förlänga det med ett *eftersnack* där perspektiven skiftar och det är eleverna som får ställa frågor till redaktionen och ibland även till studiegäster. Läs mer i kapitel 7.4.3. ▶

Tabell 7.4.1 Radio-, tv- och webbexklusiva sändningar för barn och unga (timmar).

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	53	169	1	223	2019
Äldre barn	29	132	1	162	
Unga	79	192	35	306	
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	52	169		221	2018
Äldre barn	36	120	2	158	
Unga	74	232	31	337	
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	47	171		218	2017
Äldre barn	27	124		151	
Unga	75	208	25	308	
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	42	194	1	237	2016
Äldre barn	39	105	1	145	
Unga	65	225	41	331	
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	44	196		240	2015
Äldre barn	27	99	4	130	
Unga	40	259	10	309	
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	
Yngre barn	37	128		165	2014
Äldre barn	24	76	2	102	
Unga	85	262	6	353	

FOTO: JONAS LIND/UR

Kapitel 7.4.2 Unga

I tv-serien *Fatta EU* (åk 7–9) förklarar statsvetaren Jenny Madestam vem som gör vad i EU och hur vi i Sverige påverkas av beslut som tas i Bryssel. Programmet synliggör hur man kan påverka beslut. *Fatta historia* (åk 7–9) är en introduktion till högstadiets historieundervisning med anpassat språk för dem som inte har svenska som modersmål. Serien spänner över tiden från flodkulturerna fram till efterkrigstiden. En version av serien *Fatta historia - lätt version*, är anpassad även för elever i gymnasiesärskola eller särvux..

Vad handlar den vetenskapliga metoden om? Det får man veta mer om i tv-serien *Klartänkt* (åk 7–9). Serien visar på skillnader mellan vetenskap och pseudovetenskap i exempel där astronomi och astrologi, respektive vacciner och homeopati jämförs. Serien berättar också om hur vi tänker och hur vi kan dra felaktiga slutsatser när vi tänker snabbt och intuitivt.

Hur svårt kan det vara för en författare eller skribent att byta genre? I serien *Med andra ord*

(åk 7–9) får två skribenter byta genre med varandra för en dag. Genrens och texttypers särdrag förtydligas.

Radioserien *Algoritmen* (gymnasiet) utforskar synliga och osynliga mönster och formler som driver våra online-liv. Programserien är en del av UR:s koncept *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld* liksom serien *Fakta eller feeling* (gymnasiet). Här reder programledare och gäster ut om ett påstående verkligen stämmer. Hur sätts politiska frågor på agendan och hur jobbar makthavare med att väcka opinion? Tredje säsongen av radioserien *Fejk* (gymnasiet) är också en del av *Genomskåda*. Genom att granska historiska källor ur olika perspektiv ställs frågor om förändringsprocesser och historiesyn.

I andra säsongen av radioserien *Kjellsorterat* (gymnasium) är Ida Texell gäst i alla avsnitt. Hon sitter med i Agenda 2030-delegationen och lär ut det mesta om agendans 17 punkter. Syftet med serien är att skapa medvetenhet och att ge konkreta tips på vad man själv kan göra för att till exempel minimera sina klimatutsläpp.

2019 var det 25 år sedan folkmordet på tutsibefolkningen i Rwanda. På bara tre månader dödades över 800 000 människor. Hur kunde det ske? Och hur går landet vidare? Tv-serien *Folkmordet i Rwanda* (gymnasiet) ger några svar. Programserien *Folkmordet i Rwanda - vittnesmål* med tio personliga berättelser ger ytterligare fördjupning. Syftet med serien är att belysa mekanismerna bakom ett folkmord och hur en försoningsprocess kan gå till.

Alia, Valdemar och Freja är alla födda i "generation SoMe". Sociala medier fyller stor del av deras liv och de kämpar var och en för att hitta balansen vilket tittaren får följa i *FOMO – stressen med SoMe* (gymnasiet).

För att nå UR:s unga publik är det nödvändigt att kärnverksamheten görs tillgänglig på olika plattformar som till exempel Youtube eftersom de unga användarna redan i hög utsträckning befinner sig på denna plattform. UR:s Youtube-kanal *Tänk till* har varit en mycket lyckad satsning och växer även fortsättningsvis. UR har med kanalen lyckats skapa ett tilltal som attraherar en ung publik med ämnen som engagerar och öppnar upp för dialog och samtal. Antalet visningar av filmerna har ökat marginellt sedan 2018, däremot har den uppspelade tiden ökat avsevärt (46 procent) under 2019. Det betyder alltså att den som väljer att titta, tittar längre. Syftet med *Tänk till* är att öka public services relevans bland unga och stimulera det demokratiska samtalet genom att höja ungas röster. Kanalen riktar sig primärt till den svårnådda målgruppen 16–20 år och tar upp frågor som identitet, yrkesval och demokrati. För att vara och förbli relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande med den.

Under 2019 har *Tänk till – Ordet är mitt* låtit unga människor läsa upp sina korta, personliga och

FOTO: ERIK ERICSSON/NEKROUR

Tabell 7.4.3 Nyheter för barn och unga 2014–2019 i radio och tv (timmar).

Målgrupp	2019		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,50	28,33	29,83
Unga	13,50		13,50
Totalt	15,00	28,33	43,33

Målgrupp	2018		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,50	23,75	25,25
Unga	10,50		10,50
Totalt	12,00	23,75	35,75

Målgrupp	2017		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,50	16,50	18,00
Unga	10,50		10,50
Totalt	12,00	16,50	28,50

Målgrupp	2016		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	2,00	16,00	18,00
Unga	11,00		11,00
Totalt	13,00	16,00	29,00

Målgrupp	2015		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,50	17,00	18,50
Unga	10,50		10,50
Totalt	12,00	17,00	29,00

Målgrupp	2014		
	Radio	Tv	Totalt
Barn	1,50	16,75	18,25
Unga	9,00		9,00
Totalt	10,50	16,75	27,25

angelägna berättelser om det som angår just den personen. Rowaid har skrivit en dikt om sitt hemland, om saknaden och sorgen och Michaela beskriver tomheten och saknaden efter sin syster som omkommit i en bilolycka och det universum av sorg som kan dölja sig bakom en kort notis i tidningen. Gabriella var bara 15 år första gången hon sålde sex. Nu har hon lämnat prostitutionen och arbetar för att ingen ska behöva utnyttjas i sexhandeln genom nätverket #intedinhora. I sin dikt beskriver Gabriella övergreppen och rädslan inför hennes träffar.

I *Tänk till talkshow* ges unga gäster utrymme att diskutera sin verklighet och ge sin personliga vinkel på aktuella frågor som diskuteras allmänt i sociala medier. Ungdomarna har diskuterat aktivism, depression, våld, machokultur och om man verkligen får skämta om allt. Ämnen alla har en åsikt om men där ålder kan ha bäring på vilket perspektiv man har.

Orka plugga är en annan av UR:s Youtube-kanaler som med olika tips och strategier kring studieteknik vill hjälpa elever på högstadiet att klara skolan och nå kunskapsmålen. Innehållet tas fram i nära samarbete med unga i klassrum runt om i Sverige, samt genom dialog i sociala medier. På så sätt blir innehållet användbart och relevant för målgruppen. Under hösten 2019 satsade redaktionen extra på information inför de muntliga nationella proven (matematik, engelska, svenska). Klippen fick snabbt stor spridning och är de överlägset mest använda av *Orka Pluggas* olika klipp. För *Orka Plugga*-användarna fungerar Youtube som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll. Alla avsnitt av såväl *Tänk till* som *Orka plugga* finns även på UR Play.

7.4.3 Nyheter och fakta

Sedan flera år har UR producerat program som behandlar olika aspekter av medie- och informationskunnighet, MIK. I grunden handlar MIK om att granska, fråga, analysera, skapa och samtala – ord som kan ses som en strategi och verktyg för att kunna navigera i informationsflödet. Tanken är att man med hjälp av orden lättare ska kunna genomskåda det man tar del av i tidningar, på nätet och i samtal. Under 2019 har UR producerat flera nya programserier med MIK i fokus och har dessutom paketerat de nya serierna tillsammans med serier som redan fanns tillgängliga på UR Play under rubriken *UR lär dig genomskåda*. Programmen visar hur man kan ta makten över budskapen och enklare skilja på sant och falskt.

De nya serier för barn och unga som är en del av UR:s MIK-koncept *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld* 2019 är bland annat *Bildbang* (åk F-3), radioserierna *Algoritmen* (gymnasiet), *Fakta eller feeling* (gymnasiet) samt tredje säsongen av radioserien *Fejk* (gymnasiet).

Lilla Aktuellt skola fortsätter att vara en väl använd och uppskattad nyhetsförmedling för användning i klassrummet i mellanstadiet. Programmet har under 2019 fortsatt att utvecklas genom att programmet förlängts med *Lilla Aktuellt skola – eftersnack*. I eftersnack skiftar perspektiven och det är eleverna som ställer frågorna. Syftet med *eftersnack* är att låta eleverna lära sig mer kring hur nyheter och journalistik fungerar, vilka val en redaktion gör, både vad gäller ämnen och bilder, och varför och hur man ska kunna lära sig skilja på sanna nyheter från spännande rykten. Satsningen är en del av UR:s ►

▲ Hur svårt kan det vara för en författare eller skribent att byta genre? I tv-serien *Med andra ord* (åk 7–9) får två skribenter byta genre med varandra för en dag.

7.4.4

Barn är både skapare av och exponerade för bilder i en omfattning som tidigare generationer inte har varit.

7.4.5

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga.

7.4.6

UR arbetar kontinuerligt och målmedvetet med att utforska och kartlägga behov och medievänor hos äldre barn och unga.

arbete kring att bidra till att höja kunskapen om medie- och informationskunnighet, MIK.

En stor del av UR:s program med nyhetsinnehåll är språkprogrammen. De ger lärare i moderna språk återkommande material vecka efter vecka och bidrar till möjligheter till engagerande samtal i klassrummet utifrån aktualiteter runt om i världen. Till serierna *¿Qué pasa?* (gymnasium), *¿Qué pasa? fácil* (åk 7-9), *Nachrichten auf Deutsch* (gymnasium), *Nachrichten auf Deutsch Leicht* (åk 7-9), *Nouvelles en français* (gymnasium) *Nouvelles en français facile* (åk 7-9), *Newsreel* (gymnasium), *Newsreel easy* (åk 7-9) finns arbetsblad och manus. Nytt för 2019 är serien *Newsreel world* (gymnasium) som tar avstamp i London men med reportrar från alla världsdelar där engelska talas. På så sätt får eleverna höra engelska med brytning från alla världens hörn. Sedan några år har UR också på UR Play tillgängliggjort franska TV5:s aktualitetsmagasin *7 jours sur la planète* (gymnasium). Programmet vänder sig till alla som vill ta del av nyhetsflödet och samtidigt lära sig franska.

Korta faktsäckade filmer är eftertraktat i skolan, som en start och inspiration inför till exempel arbete i NO-ämnena. UR har därför utvecklat formatet explainers för skolan. Det är efterfrågat av lärare eftersom fakta i rörligt material kan vara lättare för elever att tillgodogöra sig än textunderlag. Exempel på explainer är *Snabbkoll* (åk 7-9) som beskriver och förklarar fenomen i naturen, samhället och människokroppen med fysikens, kemins och biologins begrepp. *Vi förklarar* (åk 4-6) djupdyker i olika fakta, ord, uttryck och begrepp som skottår, "att komma ut", källkritik och pepparkakor och *Pi - hur funka?* (gymnasium) är en samling explainers på teckenspråk som bland annat innehåller ett avsnitt om EU-valet.

Programmen produceras också på ett sätt och i ett format som UR vet fungerar för undervisning. Begreppen presenteras kortfattat och faktsäckat och kompletteras av längre gestaltande program som sätter begreppen i sina sammanhang.

7.4.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn & unga

Barn skapar i dag bilder på många sätt, i skolan och på fritiden. De filmar, fotar, ritar, målar och publicerar även bilder genom sociala medier. De är både skapare av bilder och exponerade för bilder i en omfattning som tidigare generationer inte har varit. Tv-serien *Bildbang* (årskurs F-3) undersöker hur vi påverkas av bilder. Serien ger konkreta kunskaper om bildskapande, verktyg för bildanalys och bildkritiskt tänkande och är tänkt att stimulera elevers kreativitet och skapande. Lärandemålen för programserien handlar om att utveckla barnens hantverkskunskaper och deras visuella läskunnighet. *Bildbang* tar upp att måla, rita, filma och fotografera.

I radioserien *Barnens berättarklubb* (förskola) har barn mellan 4 och 6 år hittat på egna sagor inspirerade från folksagor, tv, serier, lekar, drömmar och teckningar. Sagorna, som är ljudlagda med musik och ljudeffekter, framförs av både skådespelare och barnen själva. I en del program intervjuas även barnen om sina tankar kring berättandets konst. Metoden som används kallas sagotering och används för att utveckla barns förmåga att använda språket.

Radioserien *Småagor* (förskola) är bilderböcker för öronen och har sänts i över 20 års tid. En skådespelare gestaltar texten i boken och med hjälp av ljud och musik blir böckerna lekfulla, allvarliga och fantasifulla ljudupplevelser. Serien finns på många språk.

Tripp, Trapp, Träd (förskola) finns både som tv, radio och app och har utvecklats kontinuerligt i flera års tid. Ett viktigt fokus är att öka begreppsförståelse och verka språkstärkande. Att ta del av berättelser som barn kan relatera till och identifiera sig med stärker deras kunskap i språket och öppnar vägen till ett eget läsande och berättande.

Ordet är mitt (åk 7-9) är en återkommande del av innehållet i UR:s Youtube-kanal *Tänk till*. Under 2019 har *Ordet är mitt* handlat om att unga människor läser upp opinionsbildande texter de själva skrivit.

Serien *Sluka svenska! – somaliska* (åk 4-6) riktar sig till elever som läser svenska som andraspråk på låg- och mellanstadiet. Innehållet fokuserar på hörförståelse och berättande, och består av noggrant utvalda böcker för målgruppen. Att ta del av berättelser som man kan relatera till och identifiera sig med stärker elevernas kunskap i språket och öppnar vägen för eget läsande och berättande.

Radioserien *Hjärtlös* (åk 4-6) är en spännande rysare, en uppläsning av Petrus Dahlins bok med samma namn. Kanske kan elever som inte är så vana vid att läsa lockas av hur uppläsningen utvecklats med ljudeffekter.

Kapitel 7.4.5 Nyproduktion och egenproduktion

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga. Med nyproduktion avser UR antalet förstasändningar. I egenproduktion ingår egenproducerade timmar, samproduktioner och produktionsutlägg. Utifrån UR:s särskilda utbildningsuppdrag anser UR att en omfattande nyproduktion och egenproduktion uppnås genom att kostnadsandelen för programproduktion riktat mot barn och unga överstiger andelen för programproduktion riktat mot högskola, folkhögskola och studieförbund samt folkbildning. Kostnadsandelen för produktion för barn och unga uppgår 2019 till 60 procent. UR anser därmed att villkoret om omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga är uppfyllt. Se tabell 7.4.5 samt 9.2.2.

Kapitel 7.4.6: Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga

I sändningstillståndet står att UR särskilt ska utveckla programverksamheten för äldre barn och unga. Detta har UR definierat som att kontinuerligt och målmedvetet arbeta med att utforska och kartlägga behov och medievänor hos äldre barn och unga och att utifrån det utveckla innehåll och programformat som motsvarar de behov målgruppen har i utbildnings-, livs- och samhällsfrågor och som också når målgruppen i och utanför skolan och på olika plattformar (så att de tittar/lyssnar/lär).

Att utveckla är enligt UR inte detsamma som att öka i produktions- eller sändningsvolym. Uppfyllandet av villkoret kan inte beskrivas i en indikator utan genom att beskriva arbetet med att utveckla programverksamheten för barn och unga.

Ett område som UR har utvecklat program inom är naturorienterande ämnen. I dialog med lärare har det framkommit att det finns behov av att till

exempel förklara abstrakta begrepp på ett lustfyllt sätt men också att gestalta dem och sätta i dem i sammanhang. UR har därför producerat flera serier som till exempel *Spegelvänd*, säsong två (åk 4-6) som skildrar hur matematiken finns runt omkring oss i en mängd olika former och *Briljanta forskare* (åk 7-9) som tar upp aktuell forskning som belyser globala samhällsutmaningar och hur människan söker lösningar på problem som malaria, rymskrot och antibiotikaresistens.

Att nå äldre barn och unga som i allt mindre utsträckning lyssnar och tittar på traditionella sändningar i radio och tv är en utmaning. Ett sätt att nå dem är att skapa identifikation, ett annat är att erbjuda programmen på en plattform där unga redan befinner sig. Ett exempel på det senare är UR:s utveckling av *Tänk till* och *Orka plugga* som bägge riktar sig till unga och finns på Youtube. *Orka plugga* satsade under hösten 2019 extra på information inför de muntliga nationella proven (matematik, engelska, ►

Tabell 7.4.5 Egenproduktion och nyproduktion för barn och unga i radio och tv (timmar).

Målgrupp	Radio		Tv		2019
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	47	47	110	94	
Unga	76	76	73	39	
Totalt	123	123	183	133	

Målgrupp	Radio		Tv		2018
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	54	54	93	79	
Unga	57	57	91	59	
Totalt	111	111	183	137	

Målgrupp	Radio		Tv		2017
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	28	28	77	76	
Unga	38	38	42	31	
Totalt	66	66	119	107	

Målgrupp	Radio		Tv		2016
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	42	42	89	77	
Unga	42	40	47	32	
Totalt	84	82	136	109	

Målgrupp	Radio		Tv		2015
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	40	38	83	51	
Unga	28	28	82	65	
Totalt	68	66	165	116	

Målgrupp	Radio		Tv		2014
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	35	26	65	58	
Unga	68	15	93	47	
Totalt	103	40	158	105	

FOTO: OLAV KARLSSON/UR

▲ I andra säsongen av *Kjellsorterat* (gymnasium) får lyssnarna möta både enskilda personer som försöker leva som de lär och organisationer som arbetar för att nå upp till hållbara mål.

svenska) vilket resulterade i klipp som snabbt fick stor spridning. *Tänk till*-redaktionen producerade och sände fyra avsnitt som spelades in i Visby under Almedalsveckan med en ung publik och tillsammans med UR:s dövredaktion *Tänk till talkshow – teckenspråk*.

För att ha en chans att nå äldre barn (åk 4–6) och unga (åk 7–9 samt gymnasium) är val av berättarform liksom att vara aktuell i ämnesvalen viktigt. UR fångar det som diskuteras i samhället och fördjupar skolämnena med tv- och radioprogram för olika format, tilltal och berättartekniker vilket är ett bra komplement till en undervisningssituation.

2019 har präglats av klimatdebatt och fortsatta diskussioner om effekten av medvetet spridda osanningar (så kallade falska nyheter), faktaresistens, näthat och källkritik. UR har utvecklat program utifrån dessa frågor. Att ta del av och delta i samhällsdebatten kräver mycket goda kunskaper om hur digitala medier fungerar, hur nyheter sprids och inte minst hur man värderar dessa nyheter. Elevers förståelse för bildens effekt och algoritmernas betydelse är avgörande för ett källkritiskt och medvetet förhållningssätt till medier. Exempel på sådana serier är *Fejk, Fakta eller feeling* och *Algoritmerna*, alla med målgruppen gymnasium.

Klimatdebatten och de utmaningar som ett allt varmare klimat innebär tas upp i serier som *Kjellsorterat* (gymnasium), *Kjellkoll* (åk 7-9) och *Briljanta forskare* (åk 7-9).

Snacka om sex (åk 4-6) är en tv-serie om sexualkun-

skap för elever i puberteten. UR har också gjort en rad program för barn kopplat till barnkonventionen, till exempel tv-serien *Hur kan barnkonventionen hjälpa dig?* (åk 4-6) där frågor kring FN:s barnkonvention förklaras i en animerad och lekfull kontext.

UR utvecklade även utbudet på moderna språk under 2019, dels genom *Newsreel World* (gymnasium) som tar avstamp i London men med reportrar från alla världsdelar där engelska talas, och dels genom inköp och sändning av de franska, tyska och spanska versionerna av norska succéserien *Skam*. Fullspäckade med vänskap, tonårsliv, drama och kärlek att hänge sig åt. Syftet med att UR köpt in och sänt serierna är inte bara att glädja fans utan också att ge alla gymnasie lärare i moderna språk ett spännande och inspirerande innehåll till deras undervisning. Alla *Skam*-serierna har fått en stor publik och användning och var under 2019 UR:s mest strömmade serie (alla tre versioner sammantaget).

7.5 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

För att nå önskad effekt måste UR:s utbud vara enkelt att hitta, funktionellt att använda och möjligt att sprida och dela. Tillgänglighet är mer än bara distribution och användarupplevelse, det handlar också om att möta olika målgruppers speciella behov, exempelvis syn- och teckenspråkstolkning, versioner och navigation på flera språk. Dessa olika målgrupper har särskilda och skiftande behov sinsemellan och är många gånger målgrupper som

andra medieaktörer inte riktar sig till specifikt. UR har ett särskilt uppdrag för att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning/funktionsvariation¹ att ta del av UR:s utbud och för att förbättra tillgängligheten. Det långsiktiga målet är att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla, oavsett bakgrund, utbildningsnivå eller funktionsförmåga. UR ska finnas för alla i samhället och programutbudet ska vara användbart och leda till ett ökat lärande för alla. Tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. UR ska vidare prioritera god hörbarhet, producera program för särskilda målgrupper och ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får UR tillsammans med Sveriges Radio och SVT fördela ansvaret för olika slags insatser och en gemensam överenskommelse lämnades in till Kulturdepartementet den 30 november 2018 för år 2019.

I ett särskilt regeringsbeslut med krav på tillgänglighet till tv-sändningar anges också särskilda kvoter som UR och SVT ska uppfylla avseende textning, syntolkning och teckenspråkstolkning. För 2019 har SVT och UR krav på sig att texta samtliga förproducerade program på svenska samt 70 procent av de direktsända programmen på svenska. Vidare ska 4 procent av utbudet av tv-program på svenska teckenspråkstolkas och lika stor andel av utbudet ska syntolkas.

Sändningarna i marknätet, via satellit och genom tråd har varit identiska vad gäller såväl innehåll som hur tillgänglighetstjänsterna (textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och uppläst text) har visats och fungerat.

Tjänsten uppläst text finns dock inte tillgänglig i SVT:s hd-kanaler i marknätet då det saknas sändningskapacitet i den aktuella muxen (multiplexen). UR anser att hd-sändningarna, som endast utgör parallellsändningar i en annan teknisk kvalitet, inte är att betrakta som programtjänster vid tillämpning av tillgänglighetsbeslutet. Sändningarna i SVT1 HD och SVT2 HD utgörs av parallellsändningar och särskiljs därför inte i SVT:s sändningsstatistik och inte heller i UR:s sändningsstatistik.

UR har genom fördelningen av syn- och teckenspråkstolkade program mellan SVT:s programtjänster beaktat målgruppernas behov på så sätt att barnprogram har sänts i SVTB och övriga program i SVT 24 för att i möjligaste mån kunna sända dessa program parallellt med att det otolkade programmet sänts i SVT1 eller SVT2. Eftersom UR har få fasta slotar så samordnar UR detta med SVT för att erbjuda en så bra tjänst som möjligt, ofta genom att samlas i hop teckenspråks- respektive syntolkning i

¹ UR använder internt termerna funktionsnedsättning/funktionsvariation. I redovisningen nedan väljer dock UR att använda funktionsnedsättning, såsom det formuleras i sändningstillståndet.

längre block i SVT24 så att respektive målgrupp lätt ska kunna hitta och ta del av sitt utbud.

UR:s övergripande mål är att öka tillgängligheten och att producera program som inkluderar personer med normbrytande funktionsvariationer. Detta ställer i sin tur krav på en kontinuerlig dialog med berörda målgrupper och kompetensutveckling hos medarbetarna för att uppnå målen. Under året har medarbetare därför bland annat deltagit i PS Funkdagen som arrangeras av UR, SVT, Sveriges Radio och olika funktionsrättsorganisationer (se kapitel 7.5.8.). Att öka tillgängligheten är en del av UR:s arbete med att öka mångfalden.

7.5.1 Textning

UR har under 2019 försett alla program på annat språk än svenska med översättningstext. Detta gäller dock inte de språkprogram som av pedagogiska skäl sänds otextade på respektive språk. Samtliga icke-direktsända tv-program på svenska har under 2019 textats, vilket gör att UR lever upp till kravet på att 100 procent av de icke direktsända programmen på svenska ska vara textade. Textningen har fungerat likadant oavsett om det sänts i marknätet, via satellit eller genom tråd. Av den totala sändningstiden på 3 778 timmar sändes 1 260 timmar i tv på svenska, vilket motsvarar 33 procent. Under 2019 har UR inte direktsänt några tv-program på svenska vilket gör att kravet, att minst 70 procent av de direktsända programmen på svenska ska textas, inte aktualiserats under 2019.

7.5.2 Teckenspråkstolkning

Under 2019 var kvoten för teckenspråkstolkade program för UR 4 procent av tv-programutbudet på svenska och tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. UR anser att tillgängligheten till program för barn och unga har prioriterats när minst 60 procent av antalet sända timmar teckenspråkstolkade program är riktade mot barn och unga. Se tabell 7.5.2. Av dessa program ska minst 40 procent vara riktade till barn och minst 40 procent till unga.

2019 valde UR att sända något fler teckenspråkstolkade program än den ålagda kvoten på 4 procent, bland annat för att kunna tillgängliggöra programserien *Rättighetsbärarna* (folkbildning) som tar upp olika aspekter av FN:s barnkonvention som från och med 1 januari 2020 blir svensk lag. Därför blir fördelningen mellan program riktade till barn och unga lägre än de 60 procent som UR har satt som mål.

För att säkra språklig kvalitet och förbättra elevens förståelse, som är av stor vikt vid inläring av ett ämne, använder UR i största mån icke hörande tolkar. Tolken utgår från ett manus, skrivet på teckenspråk, i stället för en direkttolkning som utförs av en hörande. Det innebär en väsentlig kvalitetsförhöjning då språket blir korrekt eftersom det förmedlas av en

7.5

UR ska finnas för alla i samhället och programutbudet ska vara användbart och leda till ett ökat lärande för alla.

7.5.1

Av den totala sändningstiden på 3 778 timmar sändes 1 260 timmar i tv på svenska.

7.5.2

För att säkra språklig kvalitet och förbättra elevens förståelse, använder UR i största mån icke hörande tolkar.

Mejl till UR:

"Ska lämna in en uppgift om ungefär två dagar. Det här hjälpte mig skitmycket!!"

Elev om Orka plugga

Mejl till UR:

"Som hörande är det intressant att få ett nytt perspektiv ... Problemet är mycket större än jag visste!"

Om Amir frågar - om audism

teckenspråkstalande. Förutom att teckenspråkstolka program producerar UR även program direkt på teckenspråk. Se kapitel 7.6.3

Vilka program UR väljer att teckenspråkstolka diskuteras i de referensgruppsmöten och dialogmöten UR har med målgruppen kring dessa frågor. Generellt sett prioriteras aktualitetsprogram och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även teckenspråkstolkats i samband med att programmen har premiärsänts. Under 2019 sände UR till exempel *Tänk till* teckenspråkstolkat. Ungdomar från Riksgymnasiet för döva och hörsel-skadade i Örebro har varit teckenspråksaktörer för att hamna rätt i förhållande till målgruppen unga döva. Därutöver prioriteras program inom de ämnen där man kan se att teckenspråkstalande elever har sämre resultat än svensktalande, till exempel inom NO-ämnena. Ett exempel på programserie inom ämnesområdet som teckenspråkstolkats under 2019 är *Spegelvänd* (åk 4-6).

UR har även producerat ett antal serier direkt på teckenspråk, till exempel *Lilla Aktuellt teckenspråk* (årskurs 4-6), och *Amir frågar* (gymnasium) där programledaren frågar unga döva om känsliga och ibland tabubelagda ämnen. I *Syssna unga* (gymnasium) och *Syssna* (folkbildning) möter tittaren olika personer som delar med sig av sina starka berättelser om mod, passion, kamp och framtidshopp. Ett separat avsnitt gjordes av *Pi hur funka?* (gymnasium) inför EU-valet och i serien *Le och lär* (gymnasium och folkbildning) får tittarna på ett humoristiskt sätt ta del av dövkultur.

Exempel på programserier som teckenspråkstolkats 2019 är:

- *Djurverket* (förskola)
- *Livet i Mattelandet* (åk F-3)
- *Arkeologens dotter* (åk 4-6)
- *Spegelvänd* (åk 4-6)
- *Snacka om sex* (åk 4-6)
- *The Silent child* (åk 7-9)
- *Rösträtt för kvinnor 100 år* (åk 7-9)
- *Briljanta forskare* (åk 7-9)
- *Fatta EU* (åk 7-9)
- *EU i fokus* (gymnasium)
- *Hvarför skola kvinnorna vänta?* (gymnasium)
- *Rättighetsbärarna* (folkbildning)
- *Limboland* (folkbildning)
- *Jakten på dyslexi* (folkbildning)

7.5.3 Syntolkning

Kvoten för syntolkade program för UR år 2019 var 4 procent av tv-programutbudet på svenska. Samma principer tillämpas vad gäller fördelningen av syntolkning av program riktade till barn och unga som för teckenspråkstolkning, det vill säga minst 60 procent av det totala utbudet av syntolkade program ska riktas till barn och unga, och av dessa ska minst 40 procent vardera riktas till barn respektive unga. Se tabell 7.5.2. 2019 valde UR att sända något fler syntolkade program än den ålagda kvoten på 4 procent, bland annat genom att sända en specialklippad version av *Livet i Mattelandet* för grundsärskolan. Under 2019 har UR fortsatt att öka kunskapen internt kring syntolkning för att höja och garantera kvaliteten på tjänsten. Under året har därför den grupp som ansvarar för syntolkningen fördjupat kontakten med brukare av tjänsten för att få återkoppling på UR:s syntolkningar liksom förslag till förbättringar. Se kapitel 7.5.8.

Då merparten av UR:s program används i en klassrumssituation är det viktigt att syntolkningen inte stör filmen eftersom det bör vara möjligt för hela klassen att se den syntolkade versionen. Program som innehåller mycket synintryck och lite dialog bör prioriteras. I övrigt baseras urvalet för vilka program som ska syntolkas generellt på aktualitetsgrad och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även syntolkats i samband med att programmen har premiärsänts.

Exempel på programserier som syntolkats 2019 är:

- *Djurverket* (förskola)
- *Livet i Mattelandet* (åk F-3)
- *Arkeologens dotter* (åk 4-6)
- *Spegelvänd* (åk 4-6)
- *Snacka om sex* (åk 4-6)
- *Rösträtt för kvinnor 100 år* (åk 7-9)
- *Briljanta forskare* (åk 7-9)
- *Fatta EU* (åk 7-9)
- *EU i fokus* (gymnasium)
- *Hvarför skola kvinnorna vänta?* (gymnasium)
- *Rättighetsbärarna* (folkbildning)
- *Limboland* (folkbildning)
- *Jakten på dyslexi* (folkbildning)

7.5.4 God hörbarhet

UR prioriterar god hörbarhet i all programproduktion. Som en del i målsättningen att samliga använ-

dare ska kunna ta del av UR:s utbud betonas särskilt vikten av hörbarhet och tydlighet för personer med funktionsnedsättning. Under ljudinspelning och bearbetning inom radio-, tv- och webbproduktion är arbetet med god hörbarhet en central del. För att säkerställa ljudkvalitet och hörbarhet i programutbudet ljudbearbetas en stor del av programmen utifrån ett hörbarhetsperspektiv. UR:s ljudtekniker för en kontinuerlig diskussion kring hörbarheten i programmen och deltar i mässor och andra kompetensstärkande evenemang. Till exempel deltar de regelbundet i den årligen återkommande AES-mässan. AES (Audio Engineering Society) är en förening för ljudtekniker världen över som bland annat tar fram tekniska standarder samt främjar forskning och utbildning inom ljudteknik.

UR har en hörbarhetspolicy och ett arbetsdokument med praktiska råd kring hörbarhet som är väl kända av alla medarbetare. Inför starten av en produktion deltar i regel alltid ljudtekniker för att redan från start beakta god hörbarhet genom hela produktionen. Dessutom ingår alltid ljudtekniker vid inspelning av UR-produktioner. Under 2019 har UR vidareutvecklat den mäteteknik, så kallad loudness-mätning, som infördes 2018. Loudness-mätning jämnar ut nivåskillnaderna mellan de utsända programmen så att den upplevda ljudskillnaden mellan olika program, programinslag och trailers inte är lika stor, vilket ger en förbättrad och betydligt jämnare ljudupplevelse. Se även kapitel 4.7.

7.5.5 Uppläst text

UR ska enligt tillgänglighetsbeslut tillhandahålla tjänsten uppläst text. Tjänsten uppläst text har erbjudits i alla icke direktsända program med översättningstext. UR sänder i SVT:s programtjänster och det är SVT som förfogar över och styr tjänsten. UR förfogar inte över tjänsten uppläst text,

men i den kontinuerliga dialog som UR har med brukarna fångar UR upp de behov och synpunkter om hur tjänsten kan utvecklas som framkommer och för dem vidare till SVT som förfogar över tjänsten. Generellt anser användarna att tjänsten kan utvecklas. Den är krånglig att ställa in men när man väl lyckats med det fungerar den väl.

7.5.6 Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning

UR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning och tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras. UR teckenspråks- och syntolkar program för barn och unga samt vuxna inom en rad olika ämnen. Utbudet för barn och unga är inriktat på användning i en utbildningssituation men ska också fungera i andra situationer då barn och unga tittar. UR anser sig under 2019 ha levt upp till sändningstillståndets villkor om att prioritera tillgängligheten av program för barn och unga. UR har under 2019 fortsatt att producera program direkt på teckenspråk:

Lilla Aktuellt teckenspråk (åk 4-6) som sänds på fredagar, *Amir frågar* (gymnasium), *Pi hur funka?* (gymnasium) inför EU-valet, serien *Le och lär* (gymnasium) och *Syssna* (folkbildning) liksom en episod av *Tänk till - talkshow*, direkt på teckenspråk med döva gäster som tog upp ämnet audism. Syftet med episoden var att belysa begreppet samt ge kunskap och förståelse till en hörande såväl som hörselskadad/döv publik, med lite humor. Fördelen med att producera direkt på teckenspråk är att språket blir korrekt från början. Vid teckenspråkstolkningar av hörande program, till exempel *Livet i Mattelandet* (F-3) och *Arkeologens dotter* (årskurs 4-6), krävs det anpassningar till den icke hörande målgruppen då det gäller manus och scenografi med mera eftersom vissa hörande manus innehåller sånger, rim och ▶

▲ *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4-6) sänds på fredagar. Alla inslag produceras direkt på teckenspråk.

Tabell 7.5.2 Teckenspråkstolkade och syntolkade program – antal timmar och andel.

	Teckenspråkstolkat		Syntolkat	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
Barn och unga	38,9	64 %	41,8	69 %
Vuxna	21,5	36 %	18,5	31 %
Totalt	60,4	100 %	60,3	100 %

7. Särskilda uppdrag & målgrupper

dylikt som är oanvändbart på teckenspråk. Genom att, från början, skriva och producera program direkt på teckenspråk får man in aspekter som kultur, historia, identitet med allt vad det innebär för en språklig minoritet. Med andra ord, man får en chans att forma innehållet också, inte bara översätta språket, som vid teckenspråkstolkning.

Produktion direkt på teckenspråk medför högre kostnader än annan produktion. Bland annat krävs det fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkare som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare. Kvaliteten blir väsentligt högre vid en produktion som redan från start riktar sig till en särskild målgrupp, i detta fall teckenspråkstalande.

UR producerar alltid program för barn och unga så att alla ska vara inkluderade och ett program ska fungera för samtliga som sitter i ett klassrum. Det kan till exempel innebära att berättandet är relativt långsamt och att ljud och bild är tydliga. Delar av programutbudet som i första hand riktar sig till åk F-3 kan därför även vara användbart i särskolans åk 4-6. Till exempel serien *Bara vanligt vatten* (F-3) som handlar om vattnets betydelse för allt liv. Alla delarna har ett lugnt tempo och förklarar olika viktiga aspekter av vatten. På UR Play (tidigare UR Skola) finns även en klippfunktion vilket gör det möjligt att dela upp ett avsnitt i kortare delar och på så vis anpassa till elever som har svårt att hålla koncentrationen under längre tid. Under 2019 har UR fortsatt att utveckla och fördjupa samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samarbetet syftar både till att komplettera och fördjupa kunskapen om hur behoven ser ut hos olika grupper av barn och unga med funktionsnedsättningar, men också till att sprida information om UR:s utbud och hur det kan användas för olika målgrupper.

I kontakten med SPSM har till exempel framkom-

Tabell 7.5.6:A Teckenspråkstolkade program per kanal i volym samt andel per kanal.

Kanal	Volym (timmar)	Andel (procent)
Kunskapskanalen	1,48	2,5%
SVT2	1,40	2,3%
SVT24	33,33	55,2%
SVTB	24,13	40,0%
Totalsumma	60,34	100%

Tabell 7.5.6:B Syntolkade program per kanal i volym samt andel per kanal.

Kanal	Volym (timmar)	Andel (procent)
SVT24	29,5	48,9%
SVTB	30,8	51,1%
Totalsumma	60,3	100%

mit att textningen av program är ett extra stöd inte bara för de med hörselnedsättning utan även för elever med språkstörning, en kognitiv funktionsnedsättning eller som av andra skäl har språksvårigheter. Elever med språkstörning är en grupp vars behov upplevs som eftersatta enligt SPSM. Även de syntolkade programmen har visat sig vara användbara för grupper i behov av extra språkstöd. UR anser sig därför uppfylla villkoret i sändningstillståndet om att prioritera tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättningar, utöver syn- och hörselskada.

7.5.7 Program för särskilda målgrupper

UR producerar och sänder utbildningsprogram som kan användas i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och Särvtux. Flera av de programserier som UR producerar kan användas av fler än den primära målgruppen. UR har under 2019 till exempel sänt serien *Gordon & Penny Sing-along* för grundsärskolan, som ursprungligen är producerad för åk F-3.

Under 2018 genomförde UR ett omfattande arbete för att stärka utbudet riktat mot särskolans alla tre skolformer (grund-, gymnasiesärskolan och Särvtux). En stor del av arbetet har bestått av att i dialog med användarna kartlägga hur behoven ser ut. Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i en mängd program som UR producerar både för radio och tv mot särskolans målgrupper, till exempel *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan) där vi får följa tonåringarna Elin och Alvin, som själva har intellektuella funktionsnedsättningar, på deras väg ut i vuxenlivet. I *Sista terminen i nian* (grundsärskola) får tittaren följa en grundsärskoleklass som står inför det viktiga och svåra valet att välja gymnasieprogram.

Under 2019 har UR även gjort bearbetningar av befintliga UR-program där bild, ljud och tempo anpassas för att särskoleelever ska kunna ta till sig kunskapen bättre. I *Gatsmart – lätt version* (grundsärskolan) går grundläggande trafikregler igenom, och i *Fatta historia – lätt version* (grundsärskolan) utforskar programledaren tillsammans med två tonåringar olika historiska epoker på ett lekfullt sätt. I tv-serien *Sexbyrå – lätt version* (grundsärskola, gymnasiesärskola) tas frågor om kroppen, kärlek, relationer och sex upp och i *Amira Time – lätt version* (gymnasiesärskola, särvtux) är det vardagsengelska som är i fokus.

UR för en kontinuerlig dialog med både SPSM, skolor och andra organisationer om vilka behov som finns där UR kan göra skillnad med sitt utbud.

På liknande sätt som med de textade programmen har det framkommit i kontakten med SPSM att syntolkade program används av fler målgrupper än de med synnedsättning. Bland annat finns det

behov av syntolkning av program för användning i särskolan. UR har under 2019 därför anpassat *Livet i Mattlandet* till särskolan genom att klippa om materialet så att tempot sänkts och en del scener har förlängts och sedan syntolkats. UR kommer att fortsätta att utveckla syntolkning av program för särskolan.

7.5.8 Dialog

För att försäkra sig om att samtliga tillgänglighetstjänster håller en hög kvalitet och användbarhet, utvärderas årligen utbudet bland annat genom dialogmöten med olika grupper inom funktionshinderrörelsen. Syftet med dialogmötena är att inhämta användarnas återkoppling på programutbudet och tillgängliggörandet för att utveckla och anpassa utbudet vidare. I dialog med de olika brukarorganisationerna får UR synpunkter på såväl programutbudet som hur tillgänglighetstjänsterna fungerar. Utöver dialog med de olika brukarorganisationerna skickar UR även ut nyhetsbrev med information kring när, hur och var olika program sänds och tillgängliggörs, bland annat till taltidningar och representanter för såväl synskadade som hörselnedsatta och döva. UR:s teckenspråksredaktion står dessutom i ständig kontakt med användare och representanter för olika dövföreningar, bland annat via sociala medier.

UR har under 2019 haft ett samrådsmöte med Synskadades riksförbund. Utöver dessa regelbundna återkopplingsmöten som UR har med Synskadades riksförbund skapades under 2018 också en fokusgrupp med unga synskadade i syfte att få bättre feedback på programmen samt tillgängligheten på

webben. Möten med fokusgruppen ska hållas två gånger per år. I tidigare möten har det framkommit att det har varit svårt att hitta de syntolkade programmen. Det har under 2019 blivit enklare anser användarna av tjänsten men det finns fortfarande förbättringspotential. UR kommer därför att skapa en användarmanual som på ett enkelt sätt förklarar hur man kan navigera på UR Play och i UR-appen. Användarmanualen kommer att bifogas i nyhetsbrev. Något som också framfördes var att kvaliteten på syntolkningen av UR:s utbud upplevs som bra, och ljudmässigt är volymen mellan originalprogrammet och syntolkningen stabil. Många användare uppger också att de främst tar del av utbudet via UR:s digitala plattformar.

I december bjöd UR in den teckenspråkiga dialoggruppen till ett dialogmöte. Representanter från organisationer, myndigheter och förbund som är inriktade på svenskt teckenspråk, dövspråk, dövkultur samt familjer eller anhöriga till döva, hörselskadade, hörselnedsatta eller med de språkstörning deltog. Förutom dialogmötena har UR:s teckenspråksredaktion en kontinuerlig dialog med målgruppen. Redaktionen har också löpande kontakt med SPSM samt lärare och elever på olika skolor för döva och hörselskadade.

En återkommande synpunkt från mötet med dialoggruppen har varit att UR:s teckenspråkstolkade utbud inte syns tillräckligt väl för att fler ska hitta det. Dessa synpunkter har bland annat lett till ett utvecklingsarbete som syftar till att det teckenspråkstolkade utbudet på UR:s plattformar ska bli såväl synligare som lättare att söka efter. En annan återkommande synpunkt är att sändnings-

▲ UR har under 2019 sänt serien *Gordon & Penny Sing-along* för grundsärskolan. Serien är ursprungligen producerad för åk F-3 men har bearbetats för att anpassas till grundsärskolans behov.

7. Särskilda uppdrag & målgrupper

tiderna inte är optimala. UR har som ambition att kunna parallellsända program med syn- och teckenspråkstolkning när de ordinarie programmen premiärsänds, men detta har hittills visat sig vara svårt eftersom det är trångt i tablåerna. En annan synpunkt som framkommit i dialog med olika döva är att det finns ett stort behov av igenkänning och spegling och att man därför välkomnar att UR producerar fler program direkt på teckenspråk och med enbart icke hörande aktörer. UR har under 2019 ökat antalet sådana produktioner, till exempel *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4–6), *Dövas historia genom tiderna* (åk 7–9), *Amir frågor* (gymnasium), och serien *Le och lär* (gymnasium/unga vuxna) samt *Syssna* (folkbildning).

I november 2019 anordnade UR, Sveriges Radio och SVT tillsammans med organisationerna Lika Unika och Funktionsrätt Sverige den årliga PS Funkdagen, ett heldagsseminarium med fokus på funktionsrättsfrågor och de program som public service sände under 2019. Temat för årets PS-Funk-dag var *Fatta rättigheten* och handlade om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En uppföljande workshop med fokus på ökad delaktighet för personer med normbrytande funktionsvariation hålls i mars 2020. Dessutom ingår UR, tillsammans med SVT och Sveriges Radio, i en samverkansgrupp, Nordic Public Service Diversity Group, där Nordens alla public service-bolag träffas årligen för att dela kunskap, erfarenheter och perspektiv kring mångfaldsarbetet i respektive bolag.

Under året har UR även haft regelbundna möten med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att bevaka utvecklingen av olika specialpedagogiska behov inom skolan. Även via nätverk, seminarier, forskning och rapporter samlar UR kunskap om de behov som finns hos respektive målgrupp.

7.5.9 Ökad tillgänglighet via digitala plattformar

De digitala plattformarna är viktiga verktyg i UR:s arbete med att göra utbudet tillgängligt för många och möjligt att ta del av när användarna kan och vill titta/lyssna. Hela UR:s utbud finns på de digitala plattformarna där utbudet dessutom finns tillgängligt under lång tid. I slutet av 2019 bestod det sammanlagda utbudet på UR Play och UR Skola av 14 700 program, fritt tillgängligt via nätet för alla under lång tid. Utöver detta så är hela UR:s programkatalog, 18 500 program, tillgänglig för utbildning via UR Access som är ett slutet nätverk. UR har redan i dag tillgängliggjort ett stort programutbud för personer med funktionsnedsättning genom teckenspråks- och syntolkning. De digitala plattformarna ger stora möjligheter att anpassa UR:s utbud för målgrupper med specifika behov. Genom att tillgängliggöra program på dessa plattformarna kan UR öka utbudet och tillgängligheten av specifika program.

7.6 Minoritetsspråk

UR sänder både radio- och tv-program på minoritetsspråk och svenskt teckenspråk. Utöver de i sändningstillståndet specifikt angivna nationella minoritetsspråken har UR under 2019 även sändt program på jiddisch liksom 14 andra minoritetsspråk. UR:s sändningar på de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk har ökat med 85 procent sedan 2013 och under 2019 har utbudet på samtliga språk ökat jämfört med föregående år.

UR:s program på minoritetsspråk och svenskt teckenspråk har bland annat en utbildande ambition och utgår från de utbildnings- och språkbehov som finns, i synnerhet hos barn och unga i de aktuella målgrupperna. UR kartlägger vilka språkstärkande och språkutvecklande program som det finns behov

av, bland annat genom de dialoggrupper inom varje nationellt minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk som UR regelbundet har kontakt med, men också genom kontakt med olika skolmyndigheter och forskare. Målet är att bredda, förstärka och komplettera det andra inom utbildningsväsendet gör vad gäller minoritetsspråk. Produktionerna syftar till att öka språkkunskaperna för de som talar språken och vara ett stöd för dem som inte helt behärskar språken.

7.6.1 Program på finska, samiska, meänkieli, romani chib och svenskt teckenspråk

Enligt sändningstillståndet ska de tre public service-företagens sammantagna programutbud på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på svenskt teckenspråk öka årligen jämfört med 2013 års nivå, ökningen ska vara betydande.

Bedömningen kan inte göras utifrån en jämförelse i timmar eftersom public service-bolagens sändningsvolym på språken skiljer sig markant. Sveriges Radio sänder exempelvis mer än hundra gånger fler timmar än UR och mer än tio gånger så många timmar som SVT.

För att kunna göra en samlad bedömning av bolagens utbud på de olika språken, använder programbolagen i stället ett index. Språkutbudet (per språk) 2013 motsvarar index 100. För varje år räknas index per bolag upp eller ner utifrån förändring av sända timmar.

Index kan i de tre bolagen växla mellan åren och de olika språken. Om en särskild satsning görs på ett språk något år kanske det inte ökar lika mycket nästföljande år.

Indexberäkningen ger en bild av utvecklingen och

möjliggör en bedömning av bolagens sammantagna ökning både totalt och per språk. Målet har varit att public service-företagens index i slutet av tillståndperioden ska motsvara minst 155. Bolagens sammantagna utbud 2019 motsvarade index 188, vilket bolagen menar är en betydande ökning jämfört med indexet 2013.

I bilaga 11.3 finns mer detaljer som visar hur dessa siffror tagits fram.

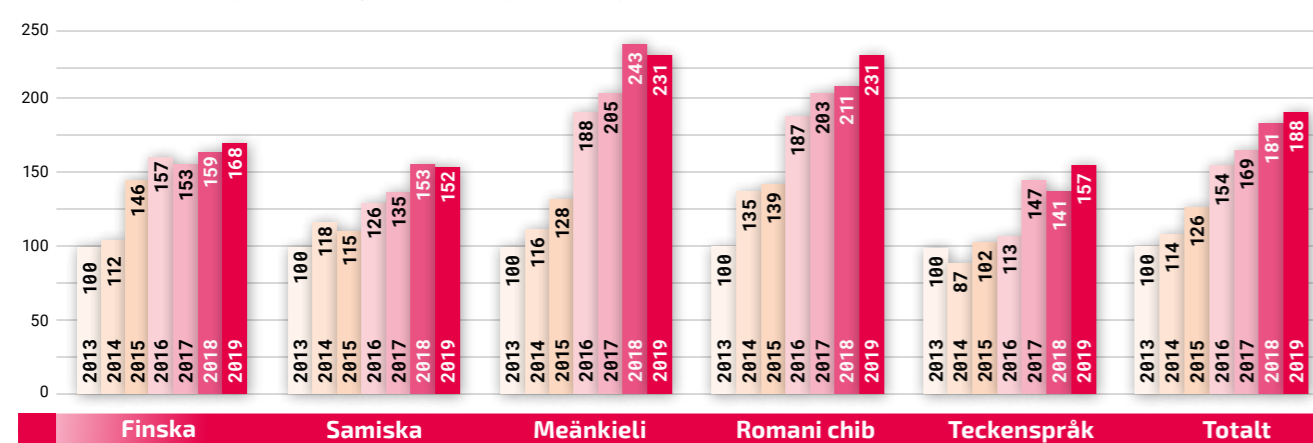
7.6.2 UR:s utbud

Under 2019 har UR sändt totalt 139 timmar radio och tv på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, samiska och romani chib samt på svenskt teckenspråk, vilket är en sammantagen ökning med 5,3 procent jämfört med 2018. UR har under 2019 ökat sändningsvolymen för samtliga nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk. I volymen är inte webbexklusiv publicering inräknad. Drygt 67 procent av UR:s utbud på nationella minoritetsspråk och teckenspråk är riktat mot barn och unga, vilket gör att UR anser sig uppfylla kravet i sändningstillståndet om att ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga.

7.6.3 Minoritetsspråk för barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga. För UR innebär det att producera program med pedagogiskt kunskapsperspektiv och att programmen ska vara både språkutvecklande och språkförstärkande. Programutbudet ska även synliggöra och ge ökad kunskap om minoritetsspråk

Diagram 7.6.1 Utveckling av minoritetsspråk sammantaget alla bolag 2013–2019. Mål 2019: index 155.

Tabell 7.6.1 UR:s sändningsvolym i radio och tv på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk (timmar) 2013–2019.

Språk	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Finska	15	19	35	39	37	39	42
Meänkieli	13	17	15	18	18	18	19
Romani chib	10	12	17	17	19	19	20
Samiska	8	14	16	17	17	20	21
Teckenspråk	29	17	17	21	37	36	37
Totalt	75	79	100	112	128	132	139

Tabell 7.6.2 UR:s sändningsvolym i radio och tv på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk och jiddisch fördelat på barn, unga och vuxna (timmar).

Språk	Barn	Unga	Vuxna	Totalt
Finska	11	10	21	42
Meänkieli	14	4	1	19
Romani chib	13	5	2	20
Samiska	12	3	6	21
Teckenspråk	22	9	6	37
Jiddisch	3	–	–	3
Totalt	75	31	36	142

7. Särskilda uppdrag & målgrupper

FOTO: JONNY SÖDERSTRÖM/UR

FOTO: TINA-MARIE QWIBERG AB/UR

▲ **Radio-programmet *Ajankohtaista suomeksi* (åk 7-9) innehåller aktualiteter och nyheter på finska från Finland, Sverige och världen där också sverigefinska röster berättar om intressanta ämnen.**

och teckenspråk.

Sveriges Radio, SVT och UR får sinsemellan fördela ansvaret rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk. Överenskommelse gällande 2019 lämnades in till Kulturdepartementet och Myndigheten för press, radio och tv den 30 november 2018.

Enligt överenskommelsen har UR ett speciellt ansvar för utbudet till barn och unga.

Under 2019 har UR satsat särskilt på att öka utbudet på finska till barn och unga. Bland annat genom radioprogrammet *Ajankohtaista suomeksi* (åk 7-9) som innehåller aktualiteter och nyheter på finska från Finland, Sverige och världen där också sverigefinska röster berättar om intressanta ämnen. Sammantaget har utbudet på finska ökat med 3 timmar eller 7,7 procent.

Under en tillståndsperiod prioriteras av resursskäl olika språk och målgrupper under olika år. Merparten av UR:s program, i synnerhet språkprogrammen, har en lång hållbarhet och programmen finns tillgängliga och används under flera år via UR Play (tidigare även UR Skola) och UR Access.

Programexempel barn och unga

UR producerar olika former av språkförstärkande program för barn och unga. Dels görs nyproduktioner, dels versioneras program med textning eller voice-over.

Exempel på nyproduktioner under 2019 är *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4-6) samt *Syssna unga* (gymnasium) som producerats på svenskt teckenspråk.

Språkliga versioner innebär att ett program på svenska bearbetas och kompletteras med en eller flera röster på andra språk till en ny version. Exempel på

programserier som versionerats är tv-serierna *Pinos dagbok 2* (förskola) som versionerats på albanska, filipino, swahili, thai och tjetjenska samt *Gudar och badkar* (åk F-3) som har versionerats på arabiska och somaliska.

7.6.4 Program på jiddisch

UR ska liksom övriga public service-bolag även erbjuda ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch. Under 2019 har UR sänt program på jiddisch på 3 timmar. Exempel på program är radioserien *Små sagor* (förskola) som versionerats på jiddisch.

7.6.5 Program på andra minoritetsspråk

UR sänder även program på övriga minoritetsspråk för barn och unga i såväl radio som tv. Under 2019 sände UR program på 14 andra minoritetsspråk, utöver de nationella minoritetsspråken. Exempel på programserier på minoritetsspråk är radioserien *Små sagor* (förskola) som versionerats på arabiska, somaliska och spanska, *Bara vanligt vatten* (åk F-3) som versionerats på makedonska, persiska och polska samt tv-serien *Nyfiken på Sverige* (åk 4-6) som versionerats på engelska, kinesiska/mandarin och kroatiska.

Därutöver sänder UR program på ett antal moderna språk som engelska, tyska, franska och spanska.

7.6.6 Dialog

UR bjuder varje år in till dialogmöten med varje nationell minoritetsgrupp och användare av svenskt teckenspråk. Målet är att ha minst ett fysiskt möte per år och grupp. Från UR:s sida deltar vd och strategichef samt anställda som arbetar

med produktioner för och om aktuell nationell minoritetsgrupp. Vid dessa möten kommer alla till tals genom en demokratisk turordning.

Under oktober-november bjöd UR in de sverigefinska, tornedalska, samiska, romani chib- och jiddischtalande dialoggrupperna och i december bjöds den teckenspråkstalande dialoggruppen in. Under 2019 har UR infört en tydligare struktur för dialogmötena där varje möte inleds med att följa upp resultaten från föregående möte, vad UR har gjort och hur detta har tagits emot i de respektive dialoggrupperna. Genom att kontinuerligt bjuda in representanter från de olika minoritetsgrupperna utbyts kunskap om och behov i de olika användargrupperna som bidrar till att de program som produceras upplevs som relevanta och trovärdiga och blir använda av berörda grupper.

Ett värdefullt resultat av dialoggrupperna är de behov som uttryckts av att språkprogram för att kunna vara språkstärkande behöver ta hänsyn till språkets kultur och kulturella kontext. Därför har UR:s minoritetsspråksredaktion under 2019 fortsatt att försäkra sig om ett kulturellt hänsynstagande i språkprogrammen. Något som har gett resultat, till exempel har såväl den samiska som jiddischtalande gruppen framfört att de upplever en kvalitetsskillnad i UR:s språkprogram, att identifikationen blir starkare och därmed tillgängliggör språket bättre. Men även ämnesprogram på samiska eller jiddisch, som inte har en koppling till språkets kultur utan till ett skolämne, till exempel *Om evolution* (åk 4-6), visar sig vara väl användbart för modersmålsundervisning och bidrar till att stärka språket eftersom det synliggörs i bredare sammanhang.

I dialogen med de teckenspråkstalande har

framkommit behov hos döva och hörselskadade av starkare identifikation vilket har lett till att UR har ökat utbudet av program direkt producerade på teckenspråk med döva och hörselskadade som medverkar.

Utöver dialoggrupperna arbetar UR med olika referensgrupper som bland annat består av representanter från målgrupperna. Referensgrupperna bjuds in vid starten av en produktion och inför publicering. Syftet med referensgrupperna är att öka identifikation, kvalitetssäkra innehållet och undvika stereotypa bilder och berättelser.

De nationella minoritetsgrupperna har historiskt varit diskriminerade och osynliga vilket gör att dialogen med dessa bygger på att skapa förtroende och tillit som måste vårdas och underhållas. Detta arbete är tidskrävande, men är en förutsättning för att UR kan producera ett utbud som upplevs som sant och relevant för och av användarna, både på respektive nationellt minoritetsspråk och de nationella minoritetsgrupperna.

7.7 Variation i produktionsformer

UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Inom UR förekommer därför fyra olika produktionsformer som tillsammans med utomstående medverkande bidrar till en variation och mångfald i uttryck och på sikt höjer det kvaliteten på den samlade produktionen vilket gynnar användarna. Produktionerna delas in i egenproduktion, samproduktion, produktionsutlägg och inköp. Liksom tidigare år utgjordes huvuddelen av förstasändningarna under 2019 i radio och tv av egenproduktion. Sändningsvolymen i radio respektive tv fördelad på olika produktions-

7. Särskilda uppdrag & målgrupper

former framgår av nedanstående tabeller.

Som utomstående medverkande räknar UR programanställda och arvoderade medverkande. Utomståendes medverkan i den egna produktionen kan berika på flera sätt, till exempel genom specifik kompetens, ämneskunskap eller mångfaldsperspektiv.

Genom att göra produktionsutlägg och samproduktioner liksom inköp samt att låta utomstående medverka i programproduktionen verkar UR för mångfald i programverksamheten. Under 2019 har antalet programutlägg ökat jämfört med föregående år. UR har systematiskt arbetat med att initiera samarbeten med externa producenter som UR inte tidigare har samarbetat med. Målsättningen är att sprida uppdragen så mycket som det är möjligt

i syfte att bidra till mångfald och en variation i produktionsformerna och bidra till en livskraftig produktionsmarknad.

Totalkostnaden för utomståendes medverkan och produktionssamarbeten har minskat med 19 procent jämfört med 2018 och detta får betraktas som ett undantag då UR hade ovanligt många produktionssamarbeten.

7.8 Det utökade utbildningsuppdraget

UR fick i och med sändningstillståndet från 1 januari 2014 – 31 december 2019 ett stärkt utbildningsuppdrag med uppgift att utveckla och vidga sitt utbildningsutbud.

I propositionen *Bildning och tillgänglighet i*

*allmänhetens tjänst*¹ framhölls det växande behovet av radio- och tv-program som stärker lärandet i utbildningen. UR:s roll som strategiskt stöd för att minska kunskapsklyftorna i samhället motiverade beslutet att UR:s utbildningsutbud ska vidgas och utvecklas. Även UR:s viktiga roll för att öka barns läslust och läsförmåga lyftes fram.

UR tolkar detta uppdrag som att ytterligare utveckla pedagogiska produktioner av hög kvalitet. Utveckling behöver i denna mening, enligt UR, inte likställas med volymökning, utan kan avse utökad samverkan eller ett utvecklat arbetssätt som leder till att utbudet på ett bättre och tydligare sätt motsvarar de behov som finns inom utbildningsväsendet.

Programverksamheten ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning liksom den organiserade folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor. Programutbudet ska som helhet dessutom präglas av folkbildningsambitioner. Det innebär att alla UR:s produktioner har någon form av lärande inslag.

UR arbetar medvetet med att alla de utbildningsprogram som riktar sig till barn och unga vilar på pedagogiska metoder som även stöttar de elever som av olika skäl har svårt att nå kunskapsmålen. Det gör att program som till exempel *Livet i Bokstavlandet* och *Livet i Mattelandet* kräver stora resurser både för att tillgodose många olika lärstilar och -behov men också för att programmen ska ha lång hållbarhet. Båda programserierna är exempel på kvalitetsproduktioner som inte hade kunnat prioriteras utan en utökad medelstildelning.

UR har under nuvarande tillståndperiod systematiskt arbetat för att fördjupa de pedagogiska kunskaperna för att på bästa sätt kunna producera program med ett berättande som tilltalar elever och som kommer till användning. Till de flesta program som produceras för grund- och gymnasieskolan skriver UR även handledningar som stöd till lärare med förslag på hur de kan använda programmen. Detta för att ytterligare öka effekten av utbildningsutbudet.

Det stöd UR kan ge för att minska kunskapsklyftorna, skapa förutsättningar för elever att nå kunskapskraven, för medborgare att orientera sig i det digitala samhället och på andra sätt stötta, bredda och komplettera utbildningen utvecklas i dialog med utbildningsaktörer, forskare och myndigheter inom området. En strukturerad dialog mellan UR och olika aktörer är en viktig förutsättning för ett stärkt utbildningsutbud, vilket också lyftes fram

i samband med beslutet om UR:s utökade utbildningsuppdrag.

Satsningarna på fördjupad pedagogisk grund och dialog lönar sig. Såväl *Livet i Bokstavlandet* (tre säsonger) som *Livet i Mattelandet* (två säsonger) är fortfarande, sex respektive fyra år efter premiärsändning, några av de mest använda programmen i UR:s programutbud. Under 2019 sände UR andra säsongen av *Livet i Mattelandet*.

I det utvidgade utbildningsuppdraget ingår även pedagogiska program för de allra yngsta. UR har under 2019 fortsatt utvecklingen av *Tripp, Trapp, Träd*, som både är radio, tv och en app som barn kan använda på egen hand eller tillsammans med pedagoger. Under året tillkom en ny säsong (med temat *Mer känslor*), som har fokuserat på att vara språkstärkande och strävat efter att inkludera alla barn oberoende av deras språkliga kunskapsnivå. Totalt finns nu fem säsonger och en teckenspråkstolkad säsong. Alla programmen har utvecklats i samverkan med såväl forskollärare som genom direkt återkoppling från barn som använder *Tripp, Trapp, Träd*.

7.8.1 Fritt via internet

I propositionen *Bildning och tillgänglighet* konstaterade dåvarande regering att UR:s arbete med att tillgängliggöra en större andel av programmen fritt via internet var centralt för att möta elevers och lärares behov. UR har, i enlighet med regeringens intention, under hela tillståndperioden arbetat med att tillgängliggöra en större andel av programmen, för fler användare, fritt via UR:s plattformar (UR Play, UR Skola). 2019 har UR fortsatt att utveckla utbildningsuppdraget, bland annat genom att tillgängliggöra fler program fritt via internet, på de egna plattformarna, som kan användas i en utbildningssituation för att möta elevers och lärares behov.

Genom upphovsrättsliga avtal med Copyswede har UR rätt att utan lösenord tillgängliggöra en katalog med egenproducerade program via UR:s webbdomäner. Programmen kan tillgängliggöras i denna katalog under fem år från och med premiärvissning. UR har genom avtal även förlängt publiceringstiden för vissa program. Detta har underlättats genom UR:s utökade medelstildelning.

Dessutom fanns i slutet av december 2019 drygt 18 500 program tillgängliga via UR:s slutna nätverk, UR Access, varav cirka 10 000 program riktar sig till målgrupperna grund- och gymnasieskola (inklusive grund- och gymnasieskolan) och cirka 1 500 program till pedagoger. För närvarande har 146 fristående skolor/skolkoncerner, 40 universitet och högskolor, 134 studieförbund och folkhögskolor samt samtliga 290 kommuner avtal med UR och Copyswede för användning av utbudet i slutna nätverk. ▶

Tabell 7.7.1 Radio – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år).

Produktionstyp	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Egenproduktion	236	296	266	297	279	271
Samproduktion	2	3	3	0	2	2
– varav svenska	2	3	3	0	2	2
– varav utländska	0	0	0	0	0	0
Produktionsutlägg	116	54	121	98	114	125
– varav svenska	116	54	121	97	111	119
– varav utländska	0	0	0	1	3	6
Summa produktion	354	353	390	395	395	398
Förvärv	3	0	2	1	1	0
– varav svenska	3	0	0	0	0	0
– varav utländska	0	0	2	1	1	0
Totalt	357	353	392	396	396	398

Tabell 7.7.2 Tv – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år).

Produktionstyp	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Egenproduktion	1 996	1 828	1 676	1 629	1 555	1 505
Samproduktion	131	158	151	123	111	88
– varav svenska	75	102	124	82	49	63
– varav utländska	56	56	27	41	62	25
Produktionsutlägg	127	188	132	106	126	192
– varav svenska	127	188	132	106	126	192
– varav utländska	0	0	0	0	0	0
Summa produktion	2 254	2 174	1 959	1 858	1 792	1 785
Förvärv	1 770	1 605	1 372	1 358	1 700	1 595
– varav svenska	226	158	135	131	75	84
– varav utländska	1 544	1 447	1 237	1 227	1 625	1 511
Totalt	4 024	3 779	3 331	3 216	3 492	3 380

Tabell 7.7.3 Kostnader 2014-2018 för utomståendes medverkan och andra produktionssamarbeten (milj kr/år)

Kostnader (miljoner kronor)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Medverkande	20,2	18,3	20,3	18,5	19,9	26,1
Programanställda	37,7	31,2	39,0	27,9	33,9	35,7
Totalt	57,9	49,5	59,3	46,4	53,8	61,8
Andra slags produktionssamarbeten*	46,5	47,0	34,2	39,7	81,4	47,7
– Varav svenska	35,7	36,1	23,4	32,5	69,4	37,3
– Varav utländska	10,8	10,9	10,8	7,2	12,0	10,4
Totalt utomstående medverkan och produktionssamarbeten	104,4	96,5	93,5	86,1	135,2	109,5

*Här redovisas inte kostnader för upphovsrättsavtal, översättningsbolag, avtal om musikrättigheter, filmavtal etc.

¹ Proposition 2012/13:164 Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019.

7.8

Alla program som riktar sig till barn och unga vilar på pedagogiska metoder som även stöttar de elever som har svårt att nå kunskapsmålen.

7.8.1

UR har under hela tillståndperioden arbetat med att tillgängliggöra en större andel av programmen, för fler användare och under lång tid.

7.8.3

SISU Idrotts-
utbildarna
uttryckte ett
behov av starka
historier som
kan inspirera
och motivera.

7.8.4

Kunskap är
förutsättningen
för friheten
att själv styra
över sitt liv, att
välja eller välja
bort och att ut-
vecklas och växa.

7.8.2 Stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter

Det är viktigt att påpeka att resultat inte alltid kan mätas i totala antalet tittare, lyssnare och användare. UR har flera projekt där uppdraget är att tillgodose ett utbildningsbehov hos en liten grupp med specifika behov och där resultatet måste ses som den nytta som programmen faktiskt åstadkommer. Det är ett tydligt public service-uppdrag att utifrån smala men viktiga behov producera program som ingen annan gör. Ett sådant projekt är exempelvis *Lilla Aktuellt – teckenspråk*, som tar upp veckans viktigaste händelser och vänder sig särskilt till döva barn och unga som tittar i klassrummet. Programmet har stor användning i målgruppen. Redaktionen har under 2019 arbetat för att ytterligare höja såväl kvaliteten på produktionen som igenkänningen i inslagen. Redaktionen har kontinuerlig kontakt med såväl elever som lärare som ger återkoppling på hur de upplever programmen och vad de skulle vilja se mer av. Alla reportage i veckomagasinet spelas in direkt på teckenspråk, det vill säga de teckenspråkstolkas inte. Detta arbetssätt höjer avsevärt språkqualiteten och därmed användbarheten, men tar också mer resurser i anspråk än annan produktion. Bland annat krävs det fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid teckenspråkstalare bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkare som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare. Kvaliteten blir väsentligt högre vid en produktion som redan från start riktar sig till en särskild målgrupp, i detta fall teckenspråkstalare. Mycket av utvecklingsarbetet baseras på vad som framkommit i dialogmöten med dövorganisationer och de behov som där framkommit, till exempel vikten av igenkänning. *Lilla Aktuellt – teckenspråk* är unikt i sitt slag både i Sverige och i världen i det att alla inslag numera görs på teckenspråk.

Under 2019 har UR även versionerat flera program på olika minoritetsspråk, främst för grundskolans låg- och mellanstadier. Till exempel har tv-serien *Bara vanligt vatten* (F-3) versionerats på makedonska, persiska och polska. Tv-serien *Nyffiken på Sverige* (årskurs 4-6) har versionerats på arabiska, engelska, kinesiska/mandarin och kroatiska och radioserien *Småsagor* (förskola) har versionerats på arabiska, somaliska och spanska.

7.8.3 Folkbildningens organisationer

En del av att utveckla utbildningsuppdraget handlar för UR:s del om att försäkra sig om att nå användarna och underlätta så att programmen kommer till användning. Under 2019 har flera redaktioner arbetat med att utveckla dialog och samverkan för att på olika sätt underlätta användningen av programmen.

Till exempel har *Bildningsbyrån* under 2019 fortsatt samarbetet med folkhögskolor under produktionen av radioserien *Tänka mot strömmen*.

I dialog med lärare på folkhögskolor har det framkommit ett starkt behov av att motivera eleverna i sina studier. I samarbete med UR:s radioproducenter fick därför elever utifrån sina drömmar, funderingar och känslor i uppgift att skriva varsin text om vad som motiverar dem i livet. Texterna spelades sedan in till en poddserie, *Folkispratarna*, som publicerades i januari 2019. I och med att eleverna själva var med och producerade och formulerade poddarna fick de också kunskaper i hur man producerar program, vilka avvägningar man gör, hur ett manus för audio skiljer sig från ett manus som ska läsas och är därmed en delaspekt av MIK – att själv kunna producera media.

Även prestationsångest upplevs av många av eleverna på folkhögskolor som blockerande. I radioserien *Piskan* står därför misslyckanden och prestationsångest och hur man kan övervinna den i fokus.

Tv-serien *Ögonblicken som förändrade sporten* är producerad för folkhögskolan och tar upp sporthistoriens viktigaste vändpunkter. Serien har tillkommit efter dialog med bland annat SISU Idrottsutbildarna som uttryckte ett behov av starka historier som kan inspirera och motivera idrottsledare till nytänkande och utveckling. Serien har ett särskilt fokus på att lyfta fram kvinnliga idrottsutövare liksom idrottsgrenar och utövare som vanligtvis inte får så stort utrymme i media, som till exempel paraidrottare.

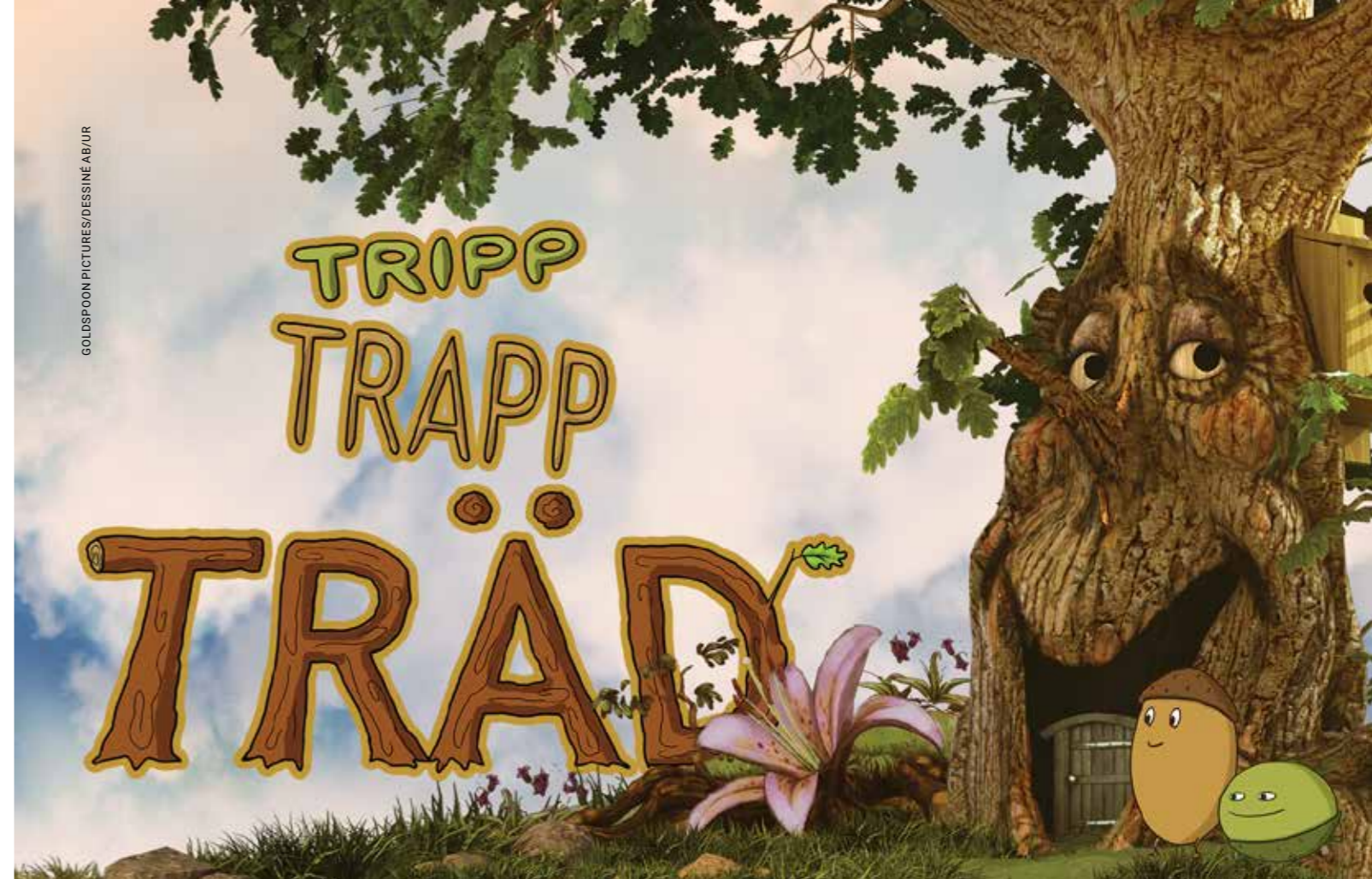
7.8.4 Minska kunskapsklyftorna i samhället

I propositionen *Bildning och tillgänglighet* betonade dåvarande regering det strategiska stöd som UR kan ge i arbetet med att minska kunskapsklyftorna i samhället, till exempel med program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen.

Utifrån formuleringarna i propositionen har UR gjort särskilda satsningar på skolans kärnämnen, på svenska och läskunnighet, både med barn och unga men även unga vuxna som målgrupper. UR har under tillståndsperioden 1 januari 2014 – 31 december 2019 haft tre fokusområden – Kunskapsmålen, MIK och Ny i Sverige – som alla tre hänger ihop och på olika sätt bidrar till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

Kunskapsmålen

UR har de senaste åren utvecklat en rad program i syfte att bidra till att minska kunskapsklyftorna i samhället, exempelvis med program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen. UR har gjort särskilda satsningar på skolans kärnämnen, på svenska och läskunnighet med till exempel *Livet i*

Bokstavslandet, Lässugen, med flera program, och på matematikkunskaper med *Livet i Mattelandet* (två säsonger), *Matilda mattegåta*, *Livets hårda skola* och *Spegelvänd* (två säsonger) med flera.

Möjligheten att kunna nå ny kunskap genom hela livet lägger grunden till utveckling, till försörjning och till att kunna fatta medvetna beslut baserade på fakta. Kunskap lägger, kort sagt, grunden för det demokratiska samhället. Ingen ska behöva stå utanför det demokratiska samtalet för att man saknar kunskap, eftersom kunskap är förutsättningen för friheten att själv styra över sitt liv, att välja eller välja bort och att utvecklas och växa.

I UR:s uppdrag ingår att producera ett utbud för särskilda målgrupper, en sådan målgrupp är elever i grundsär-, gymnasiesärskolan och Särvux, en röstsvag målgrupp som UR har identifierat stora behov hos. Inte bara i en utbildningssituation utan också kring frågor som handlar om att ta sig ut i vuxenlivet och bli självständiga. I *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan) får vi följa tonåringarna Elin och Alvin, som själva har intellektuella funktionsnedsättningar, på deras väg ut i vuxenlivet. I *Sista terminen i nian* (grundsärskola) får tittaren följa en grundsärskoleklass som står inför det viktiga och svåra valet att välja gymnasieprogram.

UR har under 2019 utvecklat flera program även för de yngre eleverna i grundsärskolan (åk 4-6), som till exempel *Gatsmart – lätt version* och *Badsmart – lätt version*.

UR:s satsning *Orka plugga* är en Youtubekanal som ger elever strategier och tips på hur de bättre

kan ta sig an skolarbete och syftar till att minska kunskapsklyftorna. Redaktionen har utvecklat ett samskapande med målgruppen, bland annat genom att göra besök på skolor och i klassrum, för att möta målgruppen på "hemmaplan" – i skolan.

Elever har getts möjlighet att tycka till om färdigproducerade klipp, men också att vara med och tycka till om manus på klipp som ännu inte producerats. Redaktionen strävar efter hög trovärdighet och äkthet i repliker vilket är ytterligare ett skäl att ta hjälp av målgruppen för att hamna rätt.

Under hösten 2019 satsade redaktionen extra på de muntliga nationella proven (matematik, engelska, svenska). För att klipp skulle bli så relevanta som möjligt arbetade redaktionen användarcentrerats, bland annat genom att lägga ut frågor på *Orka pluggas* instagramkonto som gav kunskap kring exakt vad det var kring proven som oroade och som man ville veta, vilket resulterade i många svar. Elever och lärare på två olika skolor bidrog ytterligare genom möten och samtal, därefter testades manuset bland elever ytterligare en skola. Resultatet av detta blev tydligt, klipp är de överlägset mest visade på *Orka pluggas* Youtube-kanal under 2019 med 14-15 000 visningar per klipp på en månad.

Arbetet med *Orka plugga* är det tydligt vilken betydelse spegling av en målgrupp har och hur det bidrar till användning. Efter besök i en skola stiger användningen av *Orka plugga* på den skola och den ort som *Orka plugga*-redaktionen besökt och användningen av klipp, liksom dialogen med de unga användarna, håller sig sedan på en jämn, högre ►

▲ **Tripp Trapp Träd** (förskola) är både radio, tv och en app med ett lustfyllt, lärande, innehåll. Den senaste och femte säsongen har temat *Mer känslor*.

7. Särskilda uppdrag & målgrupper

FOTO: UR

▲ **UR Samtiden** (folkbildning) spelar in cirka 800 föreläsningar varje år. Ämnena spänner från naturvetenskap, litteratur och foto till samhällsfrågor, hälsa och pedagogik. Inspelningarna sänds i Kunskapskanalen och publiceras på UR: digitala plattformar. I december 2019 fanns cirka 2 700 föreläsningar tillgängliga på UR Play och UR Skola.

nivå. I december 2019 fanns 245 videoklipp upplagda på Youtube (liksom på UR Play), klipp som aldrig har sänts i broadcast men som får en allt större användning både på Youtube, men även på UR Play där samtliga klipp finns tillgängliga.

Ny i Sverige

Språket är nyckeln för elever att klara kunskapsmålen i skolan. Att erövra språket i ett nytt hemland är också nyckeln till att kunna sätta ord på känslor och upplevelser, och att hitta sin nya plats i vardagen. UR har under 2019 sänt flera språkstärkande program för elever med annat modersmål än svenska. Radioserierna *Sluka svenska!* och *Vad gör jag nu?*, som började sändas 2018, riktar sig till elever som läser svenska som andraspråk på låg- och mellanstadiet. Bägge serierna fick snabbt spridning och användning genom den dialog UR hade och har med lärare i svenska som andraspråk. Även *Hej, hej Sverige!*, en Youtubekanal som riktar sig till vuxna nyanlända, blev snabbt populär. Serien är en enkel

guide till hur Sverige fungerar och ger en grund i det svenska språket och finns också tillgänglig på UR:s digitala plattformar. UR sände även *SOS – Skolan och Sverige!*, samt *Nyanlända föräldrar* som båda tar upp de svårigheter och utmaningar som kan uppstå i mötet med en ny kultur och nytt skolsystem.

MIK

Medie- och informationskunnighet (MIK) är bland annat intimt förknippad med möjligheten att förstå och använda olika digitala medier och blir en allt viktigare kompetens för att kunna tillägna sig och utnyttja sina demokratiska rättigheter. UR har därför under lång tid producerat program för grund- och gymnasieskola liksom folkhögskola i ämnet. UR har under 2019 utvecklat ett koncept – *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld* – för att både förklara vad MIK är och underlätta för användarna att hitta program kopplade till alla olika delar av MIK genom att samla UR:s MIK-utbud på ett och samma ställe: ur.play.se/genomskåda.

Under konceptet *Genomskåda* sände UR bland annat radioserierna *Fejk* (gymnasium), *Algortimen* (gymnasium och folkhögskola) och tv-serien *Bildbang* (F–3). För en vuxen publik sände UR Samtiden flera föreläsningar i ämnet, till exempel *Jag skiter i att det är fejk, det är för djävligt ändå*, *EU mot desinformation*, *MIK som motståndskraft för allt*, samt *Sant, falskt eller mittemellan*. Se även kapitel 7.2.

7.8.5 Tillgängliggöra föreläsningar

En del av uppdraget att utveckla och vidga utbildningsutbudet är UR:s produktion och tillgängliggörande av föreläsningar (*UR Samtiden*) och annat material som har koppling till högskolesektorn och forskningen. Genom att göra fler föreläsningar tillgängliga kan dessa nå stora delar av befolkningen, till nytta för till exempel fortbildning. Genom tillgängliggörandet av föreläsningar bidrar *UR Samtiden* vidare till högskolans tredje uppdrag, att dela med sig av den kunskap som produceras vid landets högskolor och universitet.

Under 2019 har *UR Samtiden* samverkat med de flesta högskolor och universitet i landet under arbetet med att spela in och tillgängliggöra föreläsningar. UR Samtiden har även utvecklat formen för några av de inspelade föreläsningarna, bland annat genom att utveckla själva formatet i syfte att öka användningen. Det arbete som inleddes 2017 för att höja kvaliteten på vissa av inspelningarna har utvärderats och har fortsatt under såväl 2018 som 2019.

7.8.6 Slutsatser

UR har sedan 2013 ökat sändningsvolymen i samtliga tv- och radiokanaler (se diagram 7.8.6 och 7.8.7) där UR främst sänder utbildningsutbudet. Sändningsvolymen i Kunskapskanalen och P3 har däremot minskat vilket beror på att UR i dessa kanaler till största delen sänder ett folkbildande utbud. UR har under tillståndperioden, särskilt med hänsyn till det stärkta utbildningsuppdraget

gjort en medveten satsning på utbildningsprogram och de program som ger mest effekt inom utbildningsområdet.

Fördelningen mellan utbildnings- respektive folkbildningsutbud i samtliga kanaler, förutom Kunskapskanalen och P3, demonstrerar tydligt UR:s inriktning mot utbildningsprogram. Under 2019 bestod 79 procent av programutbudet av utbildningsprogram och 21 procent av folkbildande program i dessa kanaler. UR anser därmed, och med hänvisning till ovan, att villkoret att utveckla och vidga utbildningsutbudet är uppfyllt.

7.9 Samhällsutmaningar i tiden

I UR:s uppdrag ingår att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra inom utbildningsområdet. UR:s programutbud ska svara mot viktiga samhällsutmaningar och därför satsar UR på målgrupper och behov i tiden där just UR kan skapa störst effekt med sin unika kombination av journalistik och pedagogik. Under tillståndperioden har UR haft tre fokusområden: MIK (medie- och informationskunnighet), Ny i Sverige samt Kunskapsmålen, det sistnämnda beskrivs i kapitel 7.8.4. UR har under hela perioden, producerat och sänt en rad program knutna till fokusområdena.

UR identifierar ytterligare flera områden där UR:s utbud kan spegla aktuella frågor och samhällsutmaningar.

7.9.1 Val till EU-parlamentet 2019

Under 2019 var det val till EU-parlamentet. UR producerade och sände flera program för att möta skolans behov av grundläggande kunskap om hur EU styrs och hur den demokratiska processen fungerar. I tv-serien *EU i fokus* (gymnasium/folkhögskola) får tittarna inblick i EU:s flyktingpolitik, lobbyism, unionens för- och nackdelar samt EU:s demokratiska processer. I *Fatta EU* (åk 7-9) besvaras frågor om hur EU egentligen fungerar, vem gör

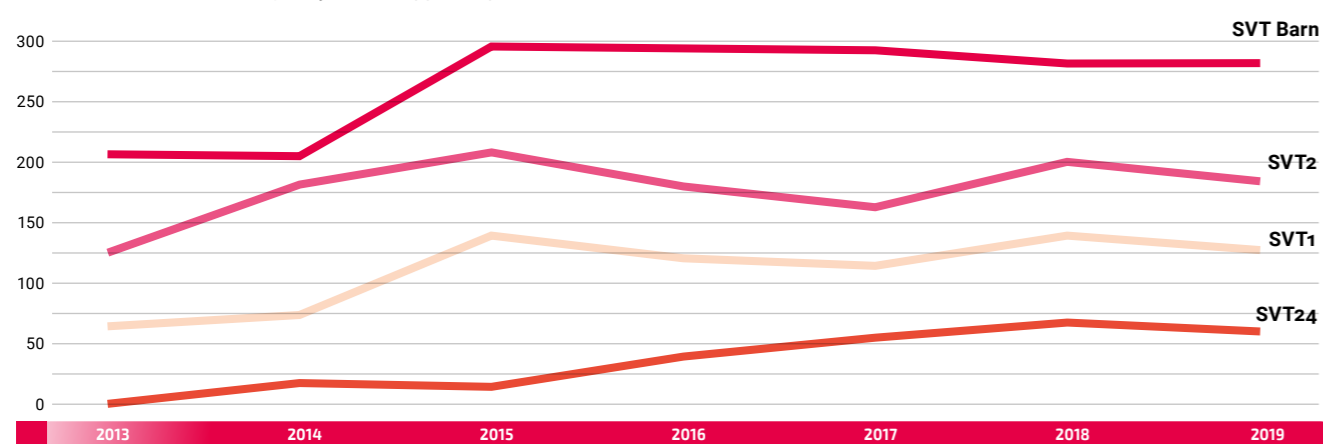
7.8.4

Medie- och informationskunnighet (MIK) blir en allt viktigare kompetens för att kunna tillägna sig och utnyttja sina demokratiska rättigheter.

7.9

UR:s programutbud ska svara mot viktiga samhällsutmaningar, därför satsar UR på målgrupper och behov i tiden där programmen kan skapa störst effekt.

Diagram 7.8.6 Total sändningsvolym samt uppdelat per kanal i tv. ¹

¹ Sändningsvolymen i Kunskapskanalen redovisas inte här utan återfinns i tabell 5.2.1.

Diagram 7.8.7 Total sändningsvolym samt uppdelat per kanal i radio.

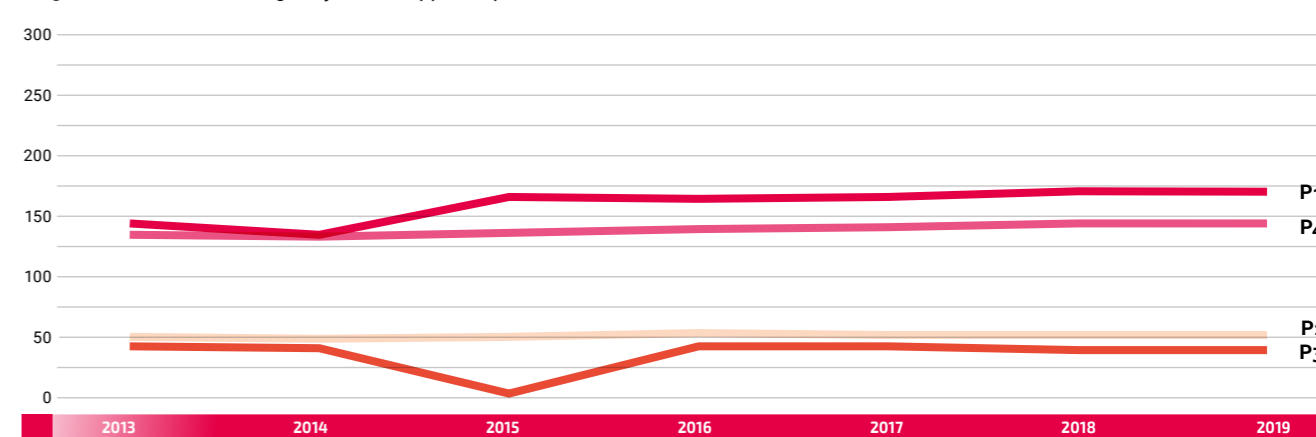

FOTO: UR

FOTO: MARKUS JORDO/UR

I *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan) får vi följa tonåringarna Elin och Alvin, som själva har intellektuella funktionsnedsättningar, på deras väg ut i vuxenlivet.

▲ **Nyanlända föräldrar tar upp de svårigheter och utmaningar som kan uppstå i mötet med en ny kultur och nytt skolsystem.**

vad och hur vi i Sverige påverkas av beslut som tas i Bryssel. Tv-serien *Nyffiken på EU* (gymnasium) tar upp frågor som Brexit, populism och Kataloniens vilja till självständighet.

7.9.2 Medie- och informationskunnighet

I dagens informationsflöde där algoritmer, dolda avsändare och filterbubblor samsas med korrekt fakta, politiska budskap, reklam och propaganda gäller det att ta makten över budskapen. Det handlar om att kunna sälla och värdera informationen. Att skilja på sant, falskt och spännande rykten. I grund och botten är det en demokratifråga.

Under 2019 har UR har tagit fram konceptet *Genomskåda – fem sätt att greppa din omvärld* för att förklara vad MIK är och för att ge konkreta tips om hur du navigerar rätt i informationsflödet. För att underlätta för användarna att hitta program kopplade till MIK har UR samlat MIK-utbudet på ett och samma ställe, ur.play.se/genomskåda.

UR har under 2019 bidragit med flera programserier, både för radio och tv och flera målgrupper. Exempelvis radioserien *Fejk*, säsong tre (gymnasiet) som synar välkända historiska skeenden ur nya perspektiv. *Algoritmen* (gymnasium/folkbildning) som utforskar de synliga och osynliga mönster och formler som driver våra online-liv och väver oss samman med internet. *Bildningsbyråns serie Tänka mot strömmen* (folkhögskola) har fortsatt att produceras med 30 nya program som grundligt tar upp vad kritiskt tänkande är och hur man tänker kritiskt.

Ett annat exempel är utvecklingen av *Lilla Aktuellt skola* (åk 4-6) med ett *eftersnack* där perspektiven byts och det är eleverna som medverkar i studion som får ställa frågor till programledare, redaktör och ibland gästande politiker. Syftet är att eleverna ska lära sig mer om hur nyheter fungerar, varför vissa ämnen och bilder väljs ut och varför andra väljs bort? Och varför det är så viktigt att nyheterna presenteras sakligt och opartiskt?

UR Samtiden spelade under 2019 in flera föreläsningar och föreläsningsserier som *Demokrati under hot* och *Demokratidagen*, för att bara nämna några.

7.9.3 Ny i Sverige

I UR:s dialog med utbildningsvärlden har det framkommit att det finns stora behov av ett utbud riktat till nyanlända i Sverige. Tolv procent av alla elever i grundskolan läser svenska som andraspråk, SVA, ett ämne som lägger grunden för att nå uppna kunskapsmålen. Därför har UR under 2019 fortsatt att producera ett utbud som kan ge vägledning in i det svenska samhället och det svenska språket.

Radioserien *Vad gör jag nu?* (åk F-3) fokuserar på hörförståelse och består av ljudberättelser som alla avslutas med ett etiskt eller praktiskt problem att diskutera vidare i klassrummet. *Sluka svenska* (åk 4-6) består av uppläsningar av noggrant utvalda böcker för målgruppen.

För vuxna nyanlända har UR startat Youtubekanalerna *Hej, hej Sverige!* som är tänkt att vara en guide till hur Sverige fungerar samt ge grunderna i det svenska språket. För många nyanlända är det svenska skolsystemet väldigt

annorlunda och innebär stora utmaningar. I tv-serien *SOS - Skolan och Sverige* (folkbildning) träffar programledaren Siham Abdul Aziz några nyanlända barn och deras familjer för att samtala om deras största utmaningar. I *Nyanlända föräldrar* (folkbildning) berättar nyanlända om deras föräldraskap i ett nytt land. Det kan handla om att barnen lär sig språket fortare än föräldrarna eller att hantera ett trauma samtidigt som man ska lära sig att förstå en ny kultur och ett nytt skolsystem.

7.9.4 FN:s barnkonvention

Med anledning av att FN:s barnkonvention är svensk lag sedan 1 januari 2020 har UR producerat en rad programserier som tar upp olika aspekter av barnkonventionen för både vuxna och barn.

Rättighetsbärarna (folkbildning) består av ett dokumentärt material där cirka 50 barn medverkar och reflekterar kring barnkonventionens innehåll utifrån sina egna erfarenheter. *Rättighetsbärarna - expertråd* (folkbildning) är en serie med korta avsnitt där psykologer, lärare, forskare, läkare med flera ger konkreta råd och berättar hur de själva arbetar för att tillgodose barns rättigheter och tv-serien *Barnrätt på jobbet* (folkbildning) lyfter ett antal yrkesgruppers olika utmaningar för att uppfylla barnkonventionen.

UR har också gjort en rad program för barn kopplat till barnkonventionen. I radioserien *Barns rätt med Jonas* (åk F-3) återvänder programledaren Jonas Leksell till sin hemstad Borlänge för att jämföra vilka rättigheter han själv hade som barn och hur det ser ut i dag. I *Hur kan barnkonventionen*

hjälpa dig? (åk 4-6) förklaras frågor kring FN:s barnkonvention i en animerad och lekfull kontext.

7.9.5 Särskolan

En ofta förbisedd och röstsvag grupp i samhället är personer med en intellektuell funktionsnedsättning. UR påbörjade 2018 ett omfattande arbete för att stärka utbudet riktat mot särskolans alla tre skolformer (grund-, gymnasiesärskolan och Särsvux). En stor del av arbetet har bestått av att i dialog med användarna kartlägga hur behoven ser ut. Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i en mängd program som UR under 2019 producerat både för radio och tv mot särskolans målgrupper, till exempel *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan) där vi får följa tonåringarna Elin och Alvin, som själva har intellektuella funktionsnedsättningar, på deras väg ut i vuxenlivet. I *Sista terminen i nian* (grundskola) får tittaren följa en grundskoleklass som står inför det viktiga och svåra valet att välja gymnasieprogram.

Under året har UR även gjort bearbetningar av befintliga UR-program där bild, ljud och tempo anpassas för att särskoleelever ska kunna ta till sig kunskapen bättre. I *Gatsmart – lätt version* (grundskolan) går de grundläggande trafikregler igenom, och i *Fatta historia – lätt version* (grundskolan) utforskar programledaren tillsammans med två tonåringar olika historiska epoker på ett lekfullt sätt. I tv-serien *Sexbyrån – lätt version* (grundskola, gymnasiesärskola) tas frågor om kroppen, kärlek, relationer och sex upp och i *Amira Time – lätt version* (gymnasiesärskola, särsvux) är det vardagsengelska som är i fokus.

7.9.2
I dagens informationsflöde där algoritmer, dolda avsändare och filterbubblor samsas med korrekt fakta, politiska budskap, reklam och propaganda gäller det att ta makten över budskapen. Det handlar om att kunna sälla och värdera informationen. Att skilja på sant, falskt och spännande rykten.

I tv-serien *Diagnosresan* (folkbildning) får tittarna i fyra delar följa personer som sent i livet fått en NPF-diagnos. Helen fick sin ADHD-diagnos när hon var 37.

FOTO: UDS/UR

8 Användarna

UR ska bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. För att lyckas bidra och göra skillnad i människors lärande är det nödvändigt att både ha god kännedom om användarna – vad de behöver, hur de betar sig – och att möta dem på de plattformar där de finns.

Liksom övriga medieaktörer befinner sig UR i en utmanande förflyttning från broadcast till online. Ett tydligt krav från användarna är att programmen ska vara tillgängliga för dem när de väljer att titta/lyssna. Det ställer större krav på tillgänglighet både vad gäller hur länge ett program är tillgängligt och hur stort utbudet är liksom hur lätt det är att hitta det. Allteftersom tekniken utvecklas och UR:s utbud också tillgängliggörs på nya plattformar ökar komplexiteten i att följa användningen. Å andra sidan öppnas nya möjligheter till att lära mer om, och lära känna användarna genom den dialog som UR kan ha med dem via bloggar, videoplattformar och andra sociala medier. Dialogen med användarna ger viktig återkoppling på programutbudet och är en viktig del i utvecklingen av nya program.

Eftersom alla UR:s program tillgängliggörs på webben och via mediecentraler når varje program en större publik än den som tar del av programmen via sändning i broadcast. I slutet av december fanns 14 700 program fritt tillgängliga på UR:s digitala plattformar. Därutöver finns cirka 18 500 program tillgängliga för utbildning via det slutna nätverket UR Access.

Möjligheten till en flexibel och långsiktig användning skapar en unik bredd i utbudet och gör att användarna kan ta del av program som sänts för flera år sedan, men som fortfarande är relevanta.

Under 2019 tillhörde *Läs-med-sagor*, *Livet i Bokstauslandet*, *Livet i Mattelandet* och *Ugglan och kompisproblemet* (alla för årskurs F-3) UR:s populäraste serier och fortsätter att ha stor användning många år efter att de publicerades. *Livet i Bokstauslandets* tre säsonger har startats nära 4 miljoner gånger sedan 2014.

Via Mediamätning i Skandinavien AB (MMS) och Kantar Sifo följer UR tittandet och lyssnandet av UR-program i radio, tv och på webben.

Användningen på UR:s digitala plattformar och via mediecentralerna följs också upp internt via bland annat Google Analytics. Det räcker emellertid inte att mäta hur många som har tagit del av UR:s program. För att kunna avgöra hur UR lyckas kompletteras användarmätningarna med andra kvantitativa undersökningar, som exempelvis Novus årliga attitydundersökning bland lärare och allmänhet. Först när det säkerställts att utbudet både når fram till och är relevant för målgrupperna kan det avgöras om UR uppfyller uppdraget och når visionen att göra skillnad i människors lärande.

8.1 Här finns användarna

Allt UR sänder i radio och tv publiceras på UR:s digitala plattformar vilket gör det möjligt för användarna att välja hur och när de vill ta del av programmen. Användarnas beteenden förändras och olika grupper betar sig på olika sätt. Genom att följa och förstå användarnas beteenden kan utbudet tillgängliggöras där användarna finns och anpassas efter respektive plattform. Yngre personer använder oftare mobilen och sociala medier som källa och mediaspelare medan äldre i högre grad använder traditionell radio eller tv för mediekonsumtion.

UR Skola (som slogs samman med UR Play i januari 2020) besöktes huvudsakligen under skoldagen medan besöken på UR Play var mer frekventa under kvällstid. Att UR Skola till största delen besöktes under skoldagen indikerar att programmen förekommer i undervisningssammanhang, som i ett klassrum eller motsvarande.

Enligt UR:s egna webbundersökningar hösten 2019 besökte 76 procent av användarna UR Skola i sin yrkesroll där majoriteten är lärare/pedagoger. 85 procent var nöjda med sitt besök. Och 88 procent av de svarande skulle rekommendera UR Skola till en kollega/elev/student. ▶

8.0

Möjligheten till en flexibel och långsiktig användning skapar en unik bredd i utbudet och gör att användarna kan ta del av program som sänts för flera år sedan, men som fortfarande är relevanta.

8.1

86 procent av användarna var nöjda med sitt besök. 83 procent skulle rekommendera UR Play till en vän.

"Först vill jag tacka för ett suveränt program! Lyssnar varje söndagsmorgon! Detta hade man själv behövt som förälder men även nu som mormor/farmor"

Lyssnare om *Fatta familjen*

FOTO: TORBJÖRN EKERÅCKE/UR

▲ **Fatta familjen** (folkbildning) är föräldraråd-givning när livet fungerar som sämst med dem du älskar mest. Experter svarar på lyssnarnas frågor om föräldraskapets svåraste utmaningar. Programledare är Patti Hansen.

Av besökarna på UR Play under hösten 2019 angav 67 procent att de besökte webbplatsen som privatperson. 86 procent av användarna var nöjda med sitt besök. 83 procent skulle rekommendera UR Play till en vän. Jämfört med svaren i Novus attitydmätning (se kapitel 3 samt 8.4) är nöjdheten liksom viljan att rekommendera utbudet högre bland dem som besvarat UR:s webbenkäter. Sannolikt beror detta på att dessa inte utgör ett statistiskt urval utan består av användare som aktivt sökt sig till UR:s plattformar och programutbud.

UR publicerar medieinnehåll på sju egna Facebook-konton. Vissa konton är avsedda för en bredare målgrupp medan andra är avsedda för en smalare publik. Innehåll från UR återfinns även på Youtube med fem olika, aktiva kanaler. Under tillståndsperioden med början 2014 har UR:s radioprogram gjorts tillgängliga via allt fler plattformar, iTunes, Spotify och Acast, vilket gör att användare har flera möjligheter att ta del av UR:s radioprogram digitalt.

UR når genom riktade satsningar även den yngsta publiken. Det sker bland annat via apparna *Tripp*, *Trapp*, *Träd* - som är riktad till förskolan - samt *ABC-Raketen* som vänder sig till en bredare åldersgrupp barn. *Tripp*, *Trapp*, *Träd*-appen har sedan lanseringen 2016 varit en viktig kanal för att nå de yngsta barnen. Appen har haft en stadig tillväxt och hade i slutet av 2019 cirka 80 000 aktiva användare.

8.2 Lyssnande

UR sänder program i samtliga Sveriges Radios rikstäckande radiokanaler: P1, P2, P3 och P4. I P1

hade serien *Piskan* (folkhögskola) störst publik under 2019. I P3 var det serien *Fakta eller feeling* (gymnasiet). Flest lyssnare har UR:s program som sänds i P4. Under året nådde programserierna *Fejk* (gymnasiet) *Kjellsorterat* (gymnasiet), *Retorikmatchen* (åk 4-6) och *Barnministeriet* (folkbildning) i genomsnitt fler än 700 000 lyssnare i radio. Radiolyssnandet mäts av Kantar Sifo.

Användningen av UR:s radioprogram på de digitala plattformarna nådde 2018 över miljonen starter (UR Skola och UR Play) för första gången och antalet streamingstarter har under 2019 ökat med 9 procent sedan 2018. Sedan 2014 har användningen av UR:s radioprogram ökat med 58 procent sett till antalet streamingstarter. En streamingstart säger inte hur stor del av programmet lyssnaren har tagit del av och går därför inte att jämföra med lyssnarsiffror för broadcast.

Antalet streamingstarter indikerar hur stort intresset är för ett visst program på webben, men det är svårt att utifrån streamingstarter utläsa hur många som har tagit del av programmet. Det kan till exempel vara en hel skolklass som lyssnat tillsammans på en uppspelning. Några av de mest populära radioprogrammen för UR är de återkommande nyhetsprogrammen på moderna språk för årskurs 7-9: *Newsreel*, *¿Qué pasa?*, *Nouvelles en français* och *Nachrichten auf Deutsch*. Dessa spelas främst upp på dagtid och det är därför mest troligt att uppspelningarna sker i ett undervisningssammanhang.

Förutom att strömma UR:s ljudfiler finns flera

titlar att ladda ner i form av ljudfiler. Under 2019 har det skett 498 000 nedladdningar. Det är lite fler än föregående år och nära tre gånger så många som under 2016. Bakom ökningen finns en medveten satsning på poddar samt att sprida innehållet på fler plattformar. UR:s program är i dag tillgängliga på exempelvis iTunes/Podcaster, Spotify och Google Podcasts. De mest använda poddarna under 2019 är *Bildningsbyrå* - *Tänka mot strömmen* (folkhögskola) och en ny serie från 2019 för gymnasiet, *Algoritmen*. Dessa program sändes också i radio.

UR:s program finns också tillgängliga för användning via mediecentralerna. All användning via mediecentraler kan antas ske i utbildningssammanhang. Medan användningen av nya radioprogram är hög på webben, syns användningen av äldre program främst hos mediecentralerna.

8.3 Tittande

Tv-tittarvanorna har förändrats under de senaste åren med allt mer tittande via on-demand-tjänster och minskat tittande för linjär-tv. Den genomsnittliga tittartiden för tv via broadcast minskade under 2019 med knappt fem procent, eller sex minuter, till 127 minuter jämfört med året innan. Sedan 2014 har tittandet på linjär-tv minskat med tjugosex minuter per dag.

Samtidigt har samtliga typer av on-demand-tjänster (Play, VOD och SVOD) ökat i användning. Mellan 2018 och 2019 ökade streamingen av tv-program från UR:s digitala plattformar med 6 procent.

Barn och unga (3-24 år) har i allt högre grad ersatt

tv-tittandet med strömmat innehåll. Under det senaste året är det barn mellan 3 och 14 år som minskat sitt tv-tittande mest, en minskning med över 20 procent. Även gruppen som innehåller många föräldrar, 25-39 år, minskade också de sitt tv-tittande med nära 20 procent. De äldre är fortfarande de överlägset flitigaste linjär-tv-tittarna och har till och med ökat sitt tv-tittande något under året.

Youtube är den kanal som dominerar hos den yngre publiken. Bland 11-19-åringar använder cirka 75 procent Youtube varje dag (Källa: *Barnen och internet 2019*) och alla använder Youtube minst någon gång.

Demografin för att titta på rörlig bild har en stor betydelse för UR:s förutsättningar att nå alla användare. De yngsta målgrupperna (3-14 år) i MMS-mätningarna ägnar i dag marksänd tv endast en sjättedel av den tid de äldsta gör. För UR-utbudet kan tv-publiken variera från ett par tusen upp till över trehundra tusen per program beroende på kanal, sändningstid och sammanhang.

UR har 5 kanaler på Youtube som vänder sig till specifika målgrupper. Exempelvis personer som är nya i Sverige (*Hej, hej Sverige!*), elever som behöver studietips (*Orka plugga*) och samhällsfrågor som rör unga vuxna (*Tänk till*). Totalt sett har UR på dessa kanaler nått allt fler personer under 2019. Antalet visningar för *Tänk till* har ökat med 1 procent, för *Orka plugga* med 15 procent och för *Hej, hej Sverige!* med hela 83 procent. Dessutom har den strömmade tiden, alltså hur länge användaren tittar på ett klipp, ökat med sammanlagt 44,2 procent.

UR:s publiksiffror på linjär-tv sträcker sig under 2019 från över 250 000 på en titel, till ett par tusen på en annan. Tittarsiffror under 20 000 är inte statistiskt säkerställda. Då UR återfinns i SVT1, SVT2, SVT Barn, SVT24 och Kunskapskanalen följer tittarmönstret ofta kanalens publik i stort. Detta innebär också att variationen är stor för publiksiffrorna på UR:s produktioner.

Tittningen på UR:s program i broadcast följer de generella mönstren i tv-konsumtion. Det går inte att särskilja upp- eller nedgångar för olika kategorier av program, det vill säga de olika utbildningsstadierna som UR:s utbud riktar sig till.

I UR:s uppdrag är fokus främst på användning inom utbildningen över tid. Sett till uppspelningar av UR:s tv-program på webben uppgick antal streamingstarter under 2019 till sammanlagt cirka 10,6 miljoner vilket är en ökning med 12 procent jämfört med 2018 (MMS). Totalt antal spenderade timmar på UR Skola/UR Play, vilket mäts av MMS, ökade under samma period med cirka 3,4 procent.

Varken streamingstarter eller spenderade timmar svarar på hur många som tagit del av varje tv-program. I ett utbildningssammanhang kan till exempel 15-30 elever ta del av samma streamingstart vilket gör att antalet tittare förmodligen är större än vad

8.2

Antalet streamingstarter av radioprogram fortsätter att öka, under 2019 med 9 procent jämfört med 2018.

8.3

I ett utbildningssammanhang kan 15-30 elever ta del av samma streamingstart vilket gör att antalet tittare förmodligen är större än vad antalet streamingstarter indikerar.

Kanaler, båtar och kärlek är ett av UR:s mest använda program, både när det sänds i Kunskapskanalen och på UR Play. I senaste säsongen utforskar skådespelarparet Prunella Scales och Timothy West bland annat vattenvägar i Indien.

FOTO: SPUN GOLD TV

FOTO: ALBA GONZALEZ/UR

8.4.1

Allmänheten anser att UR:s program är trovärdiga, användbara och relevanta.

antalet streamingstarter indikerar. Måtten indikerar därför snarare intresset för programmet på webben än motsvarar hur många som tagit del av det. Liksom för radio är användningen av tv-program på webben högst för program riktade till yngre barn.

En förklaring till ökningen av konsumtionen av rörlig bild på UR:s plattformar är att UR arbetat med att öka kännedomen om UR:s utbud och varumärke samt med att ytterligare förbättra och följa upp behov i våra huvudsakliga målgrupper inom grundskolan. Titlar som varit framgångsrika under året har varit *Djurverket* (förskola), *Livet i Mattelandet* (ny säsong för lågstadiet), *Arkeologens dotter* (låg- och mellanstadiet) *Ögonblicken som förändrade sporten* (folkhögskola). Förutom att nya titlar tillkommer finns det flera äldre program med en stadigt ökande användning.

Användningen av UR:s utbud via mediecentraler har stått stilla eller till och med backat något under de tre senaste åren. Troligen har en större andel av användarna i stället vänt sig till UR Play eller UR Skola för innehåll.

8.4 Synpunkter från användarna

Med hjälp av en större attitydundersökning via Novus, på beställning av UR, (se kapitel 3) kartläggs årligen användarnas attityder till UR samt kännedom om och användning av UR:s utbud. Fyra grupper intervjuas: lärare i alla stadier inklusive särskolan samt från 2019 även SFI-lärare, allmänheten 16–79 år, föräldrar med hemmavarande barn i åldern 0–17 år, barn 8–15 år gamla samt gymnasieelever.

8.4.1 Synpunkter från lärarna

UR har en fortsatt stark position bland lärarna som har en god kännedom om och mycket positiv inställning till UR. Enligt Novus attitydundersökning 2019 uppger sju av tio lärare att de har mycket god kännedom om UR, resultaten är i nivå med tidigare år. För lärare inom årskurs F-3 och 4–6 är andelen över 80 procent. Lärare från F-3 till och med årskurs 7-9 har dessutom högre kännedom om UR i år jämfört med förra året. 83 procent av lärarna är mycket eller ganska positivt inställda till UR, vilket också det är i nivå med tidigare år. Lärare i årskurserna F-3 och 4–6 är ännu mer positivt inställda än lärare överlag och lärare i F-3 är mer positivt inställda till UR än förra året.

64 procent av lärarna använder video eller audio i undervisningen varje månad, andelen årliga användare ligger nu på 82 procent vilket är en lägre andel än 2018 men en uppgång sett till de tre åren innan dess. 45 procent av lärarna använder video och audio från UR i sin undervisning varje månad och det är nu 67 procent som använder UR årligen. Det är en nedgång jämfört med 2018 men i nivå med åren 2015-2017. Lärare i årskurs F-3 (89 procent) och 4-6 (85 procent) använder årligen program från UR i högre grad än andra. Förutom att lärarna tycker att UR:s program håller hög kvalitet, tre fjärdedelar instämmer i detta, så anser 72 procent att UR:s program är pedagogiska. 56 procent tycker att UR:s program ökar barns/elevs lust att lära och drygt hälften av lärarna tycker att UR:s program är tydligt kopplade till styrdokument. Lärarna är överlag mycket positiva till UR och UR:s utbud. 77 procent

instämmer i mycket hög grad i påståendet att UR är en trovärdig aktör. 72 respektive 68 procent av lärarna instämmer också i mycket hög grad i påståendet att UR:s program är användbara och relevanta. UR:s webbplats är de viktigaste informationskällorna när lärarna söker information om UR, men även SVT är en viktig informationskälla liksom andra lärare.

8.4.2 Synpunkter från allmänheten

Nära nog samtliga bland allmänheten känner till UR i någon mån och 87 procent vet vem som står bakom UR:s logotyp, vilket är på ungefär samma nivå som förra året. Högutbildade och personer mellan 34 och 64 år har en högre kännedom om UR:s logotyp och inom denna grupp följer sig troligtvis många lärare. 93 procent av föräldrarna känner till logotypen. 57 procent är positivt inställda till UR vilket är 3 procentenheter lägre än förra året, bland föräldrar är andelen 62 procent vilket även det är 3 procentenheter lägre än förra året. Av de som tar del av UR:s program varje månad är nio av tio positivt inställda till UR. Ungefär varannan har någon gång under det senaste året sett eller hört något program från UR. Bland föräldrar är andelen 54 procent. De som är högutbildade har även i något högre utsträckning tagit del av program från UR under det senaste året. Med tanke på kännedomen så är det dock troligt att fler sett eller hört något från UR fast de inte lagt märke till att det är just UR som står bakom programmet. Eftersom UR sänder i SVT:s och Sveriges Radios kanaler samt Kunskapskanalen är det inte självklart för användarna att

det är UR som är avsändare. En femtedel uppger att de tittar på program från UR via tv-sändning.

Allmänheten förknippar UR:s utbud med program inom utbildning, samhälle och fakta. Fler och fler förknippar också UR med program inom vetenskap, barn, dokumentär och språk. Allmänheten anser att UR:s program är trovärdiga, användbara och relevanta.

8.4.3 Synpunkter från föräldrar

Utöver det som redovisats ovan som jämförelse med allmänheten, får föräldrar även några extra frågor. Drygt var femte förälder svarar att de ibland tittar eller lyssnar på program från UR tillsammans med sitt/sina barn. Var femte anger även att de uppmunttrar sitt/sina barn att ta del av program från UR samt att barnet/barnen (enligt föräldrarna) själva tar del av program från UR.

8.4.4 Synpunkter från barn

Kännedomen om UR är hög bland barn. Nio av tio barn känner igen UR:s logotyp och av dessa kan sex av tio säga vilket företag som ligger bakom logotypen. Åtta av tio har hört talas om UR. Åtta av tio barn minns att de sett något program från UR medan tre av tio barn minns att de lyssnat på något program från UR vilket är en ökning med elva procentenheter jämfört med 2015 när UR började med denna undersökning. De program som de tillfrågade barnen spontant nämner att de tagit del av är bland andra *Geografens testamente* (åk 4-6), *Livet i Bokstauslandet* (åk F-3), *Livet i Mattelandet*, (åk F-3) samt *Lilla Aktuellt – skola* (åk 4-6).

▲ *¿Qué pasa? (gymnasium)* är en radioserie med nyheter från den spanskspråkiga världen på medelsvår spanska. Programserien innehåller en mix av sport, politik, kultur och samhälle.

I *Tidsakuten* (åk F-3) tar Deci emot och hjälper alla som råkat ut för akuta klock- och tidsproblem.

FOTOGRAFFÄN ÖVGÅRD/PATRIK STHLMUR

9 Resurs-användning

UR:s verksamhet bedrivs utan vinstintresse och finansieras via en public service-avgift. Riksdagen beslutade inför 2019 om en medels-tilldelning till UR på 436,4 mkr, motsvarande 5,2 procent av de totalt 8 369 mkr som tilldelades public service-bolagen.

UR finansieras från och med 1 januari 2019 med en inkomstbaserad public service-avgift som samlas in via skattsedeln och samlas på ett public service-konto i Riksgäldskontoret. Medlen på public service-kontot förvaltas av Kammarkollegiet och betalas ut månadsvis till UR enligt förordningen (2018:1897) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. I och med det nya finansieringssystemet har Radiotjänst i Kiruna AB, RIKAB, avvecklats under 2019 och går i likvidation under 2020.

Digitaliseringen och nya användarbeteenden ställer andra krav på organisation och arbetssätt jämfört med den tidigare logiken för etermedier, med sändare och mottagare. Digital kommunikation handlar inte längre om att enbart informera om programutbudet, genom exempelvis en länkdelning. Det handlar alltmer om att föra dialog och bygga relationer med olika användare och utgå från deras behov och mediekonsumtion för att

programutbudet ska bli använt. Det handlar också om att utveckla och anpassa sökfunktionerna på de digitala plattformarna samt att förnya och uppdatera tekniska system. UR har under 2019 lagt betydande tid och resurser för att utveckla den digitala plattformen UR Play, dels genom att slå ihop plattformarna UR Skola och UR Play, dels genom att förbättra sökfunktionen. Syftet är att det ska bli enklare för användarna att hitta och ta del av UR:s programutbud.

9.1. Intäkter

Från de erhållna avgiftsmedlen från public service-kontot, 436,4 miljoner kronor, görs omfördelningar mellan public service-bolagen. UR ägde under 2019 tillsammans med SVT och Sveriges Radio två gemensamma dotterbolag: Radiotjänst i Kiruna AB och Sveriges Radio Förvaltnings AB, SRF. Dessa bolag finansieras med avgiftsmedel från de tre public

Tabell 9.1 UR:s intäkter 2014-2019 (miljoner kronor)

Intäkter (miljoner kronor)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Erhållna avgiftsmedel från rundradiokontot	395,2	403,1	411,2	419,4	427,8	436,4
Justering mellan programbolagen	3,7	0,1	0,9	0,1	0,9	0,4
Totalt erhållna avgiftsmedel	398,9	403,2	412,1	419,5	428,7	436,8
Avgiftsmedel överförda till RIKAB	-7,8	-8,8	-8,7	-7,1	-6,6	-5,4
Avgiftsmedel överförda till SRF	-25,6	-19,8	-18,0	-18,5	-17,9	-16,7
Delsumma	-33,4	-28,6	-26,7	-25,6	-24,5	-22,1
Förändring skuldförda avgiftsmedel	-9,6	-16,9	-1,8	-12,0	37,5	0,2
Summa intäktsförda avgiftsmedel	355,9	357,7	383,6	381,9	441,7	414,9
Samproduktioner och royalty	2,7	3,0	0,3	1,0	0,4	1,8
Lönebidrag	0,5	0,2	0,3	0,2	0,2	0,0
Valutakursvinster	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Övriga intäkter (t ex vinst vid försäljning av maskiner och inventarier)	0,1	0,5	0,6	0,1	0,2	0,3
Summa övriga intäkter	3,4	3,9	1,3	1,5	0,9	2,2
Summa	359,3	361,6	384,9	383,4	442,6	417,1
Sidoverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	359,3	361,6	384,9	383,4	442,6	417,1

service-bolagen. Det förstnämnda bolaget, Radio-tjänst i Kiruna AB, går i likvidation under 2020 och därefter kvarstår SRF i gemensam ägo.

Efter överförda avgiftsmedel samt förändring av skuldförda avgiftsmedel (vilket framförallt avser senarelagda programproduktioner) blir de intäktsförda avgiftsmedlen för året 414,9 miljoner kronor. Summa intäkter vid sidan av avgiftsmedel under 2019 var 2,2 miljoner kronor. Övriga intäkter består till exempel av produktionsbidrag från samarbeten med nordiska och andra europeiska public service-bolag. Summa totala intäkter uppgick 2019 till 417,1 miljoner kronor.

9.2 Kostnader

UR:s totala kostnader uppgick 2019 till 417,1 miljoner kronor, av dessa utgör 77,5 procent programproduktionskostnader. Dessa kostnader inkluderar direkta programkostnader för produktion men även kostnader för exempelvis sändningsplanering, rättigheter och programinköp. Till programproduktionskostnaderna räknas också det pedagogiska utvecklings- och kontaktarbete som ingår i alla UR-produktioner, 4,7 miljoner kr 2019. Största

delen av dessa kostnader har från och med 2017 inkluderats direkt i programprojekten, vilket förklarar att beloppet för den posten är lägre jämfört med åren dessförinnan. Se tabell 9.2.1.

Även om principen för kostnadsindelning är tydlig vad gäller programproduktion, distribution och övriga kostnader så rymmer posten övriga kostnader annat som har en direkt koppling till programproduktionen, till exempel kostnader för sändningsplaneringssystem och produktionsnätverk liksom utvecklingen av UR Play. Målsättningen är att merparten av resurserna ska användas till programproduktion.

Posten övriga kostnader består till största delen av kostnader för stödfunktionerna, som till exempel strategi, HR, ekonomi, kommunikation, IT/teknik och investeringar. I dessa funktioner ingår tjänster och kostnader som i första hand går att hänföra till stöd för programverksamheten. Därför kan man inte likställa stödfunktionerna med overheadkostnader.

Övriga kostnader ligger på samma nivå 2019 och 2018 jämfört med 2017 då UR hade personalkostnader av engångskaraktär, ökade investerings-

kostnader för sändningsplaneringssystem, nätverk, videoredigeringsystem för tv samt kostnader i samband med att införa ett mer effektivt, aktivitetsbaserat arbetssätt.

Posten övriga kostnader kan variera över åren, bland annat beroende på vilka investeringar som behöver göras för verksamheten. De omstruktureringskostnader av engångskaraktär som nämns i public service-redovisningen 2017 klassades som ”övriga kostnader” även om dessa till största del härrör till programproducerande personal. Justerar man 2017 års redovisning för ovannämnda ligger andelen programkostnader mer i linje med tidigare års andelstal.

Som distribution räknas kostnaden för distribution av marksändningar för radio samt distribution online.

9.2.1. Resursförbrukning per utbildningsområde

UR:s programutbud är riktat till olika målgrupper eller utbildningsområden. Kostnadsandel per utbildningsområde fördelar sig enligt tabell 9.2.2. Kostnaden per område kan variera mellan åren

beroende på de satsningar UR gör för att tillgodose behoven inom respektive utbildningsområde. Andelen kostnader för utbildningsområdena yngre barn, äldre barn och unga har sammantaget ökat åren 2014 till 2018, vilket ligger i linje med UR:s ambition att stärka utbudet för barn och unga.

Nivån är fortsatt hög 2019, bara något lägre jämfört med 2018.

9.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet

Redovisningen av UR:s effektivitet beskrivs i kapitel 3. Där redogör UR för vilka effekter som har nåtts bland annat utifrån flera strategiska effektmål. UR har valt att inte redovisa en ren snittkostnad per producerad eller sänd timme som produktivitetetsmätt, då det inte är en bra indikator på UR:s produktivitet. Ett traditionellt produktivitetstal som kostnad per timme tar framförallt inte hänsyn till en för UR mycket viktig kvalitetsfaktor som utgörs av hur länge en produktion kan användas – dess hållbarhet. UR har därför arbetat fram ett produktivitetstätt som inkluderar hållbarhet och som utgår från utbildningsuppdraget och speglar hur effektivt UR

9.3
En för UR mycket viktig kvalitetsfaktor är ett programs hållbarhet, det vill säga hur länge en produktion kan användas.

Tabell 9.2.1 UR:s kostnader 2014–2019 (miljoner kronor).

UR:s kostnader	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tv-produktion	257,7	246,7	250,1	208,6	300,8	273,2
Radioproduktion	34,5	35,4	39,3	38,8	48,0	50,1
Summa programproduktion	292,2	282,1	289,4	247,4	348,8	323,3
Varav pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete	13,1	10,4	9,6	4,9	3,5	4,7
Distribution	2,6	3,0	2,8	3,1	2,8	2,9
Övriga kostnader, t ex IT/teknik, investeringar, personalkostnader, kommunikationskostnader m.m.		76,5	92,8	132,9	91,0	90,9
Summa kostnader	360,2	361,6	384,9	383,4	442,6	417,1
Sidoverksamhet	–	–	–	–	–	–
SUMMA KOSTNADER	360,2	361,6	384,9	383,4	442,6	417,1
Andel programproduktionskostnader	81,1 %	78,0 %	75,2 %	64,5 %	78,8 %	77,5 %

Tabell 9.2.2 Kostnadsandel per utbildningsområde 2014–2019 (miljoner kronor).

Kostnadsandel per utbildningsområde	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yngre barn	14,5	15,9	13,4	15,8	18,9	17,0
Äldre barn	11,8	10,8	20,3	16,2	15,1	13,8
Unga	26,8	27,4	21,0	26,0	28,9	29,1
Högskola	18,0	20,0	22,7	19,4	14,8	18,8
Studieförbund och folkhögskola	15,5	9,0	8,5	5,9	4,9	3,1
Folkbildning	13,5	16,9	14,1	16,7	17,4	18,2
Summa kostnader	100	100	100	100	100	100

Tabell 9.2.3 UR:s totala kostnader fördelat per utbildningsområde 2014–2019 (miljoner kronor).

Kostnader per utbildningsområde	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yngre barn	52 205	57 598	51 511	60 577	83 651	71 027
Äldre barn	42 402	39 230	78 259	62 266	66 862	57 419
Unga	96 423	99 010	81 041	99 686	127 825	121 491
Högskola	64 810	72 433	87 205	74 237	65 645	78 357
Studieförbund och folkhögskola	55 863	32 390	32 732	22 725	21 476	12 739
Folkbildning	48 518	60 980	54 177	63 870	77 138	76 103
Summa kostnader	360 221	361 641	384 925	383 361	442 597	417 136

Tabell 9.3.1 Hållbarhetsfaktor per utbildningsområde 2014–2019.

Utbildningsområden	2014–2016		2017		2018		2019	
	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio
Yngre barn	9,3	7,5	9,7	8,8	9,7	8,9	9,7	8,9
Äldre barn	6,2	4,0	5,8	5,3	6,4	7,0	5,8	7,3
Unga	6,7	4,6	5,4	2,9	7,6	4,9	7,2	5,2
Högskola	1,2	5,0	1,2	5,0	1,2	5,0	1,1	5,0
Folkhögskola och studieförbund	6,6	5,0	5,5	5,0	5,0	10,0	5,9	8,5
Folkbildning	6,8	7,5	5,0	7,3	6,1	7,5	6,0	5,0
Totalt	6,1	5,6	5,4	5,7	6,0	7,2	6,0	6,7

Tabell 9.3.2 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde radio (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet).

Produktivitet per utbildningsområde radio	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yngre barn (F–3)	34,4	30,1	31,3	23,9	33,4	46,9
Äldre barn (4–6)	53,5	33,0	51,3	28,9	21,6	14,9
Unga (7–9, Gymnasium)	25,2	39,3	34,3	44,5	36,9	37,3
Högskola (inklusive pedagoger)	35,6	47,2	51,6	48,6	52,2	57,6
Folkhögskola och studieförbund	20,8	19,4	37,4	59,4	51,2	32,1
Folkbildning	10,9	12,5	10,9	13,8	15,7	21,2
Totalt	24,1	26,3	28,9	28,5	27,9	30,1

Tabell 9.3.3 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde tv (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet).

Produktivitet per utbildningsområde tv	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yngre barn (F–3)	135,8	109,6	95,6	71,4	116,5	110,6
Äldre barn (4–6)	141,9	95,0	139,5	107,4	127,5	125,9
Unga (7–9, Gymnasium)	112,4	116,7	114,9	136,5	165,0	158,6
Högskola (inklusive pedagoger)	79,2	81,7	89,2	71,7	77,5	102,7
Folkhögskola och studieförbund	95,8	71,8	163,0	49,5	103,9	72,0
Folkbildning	15,4	22,1	32,2	29,8	28,8	30,7
Totalt	41,9	40,8	46,5	42,7	52,3	50,6

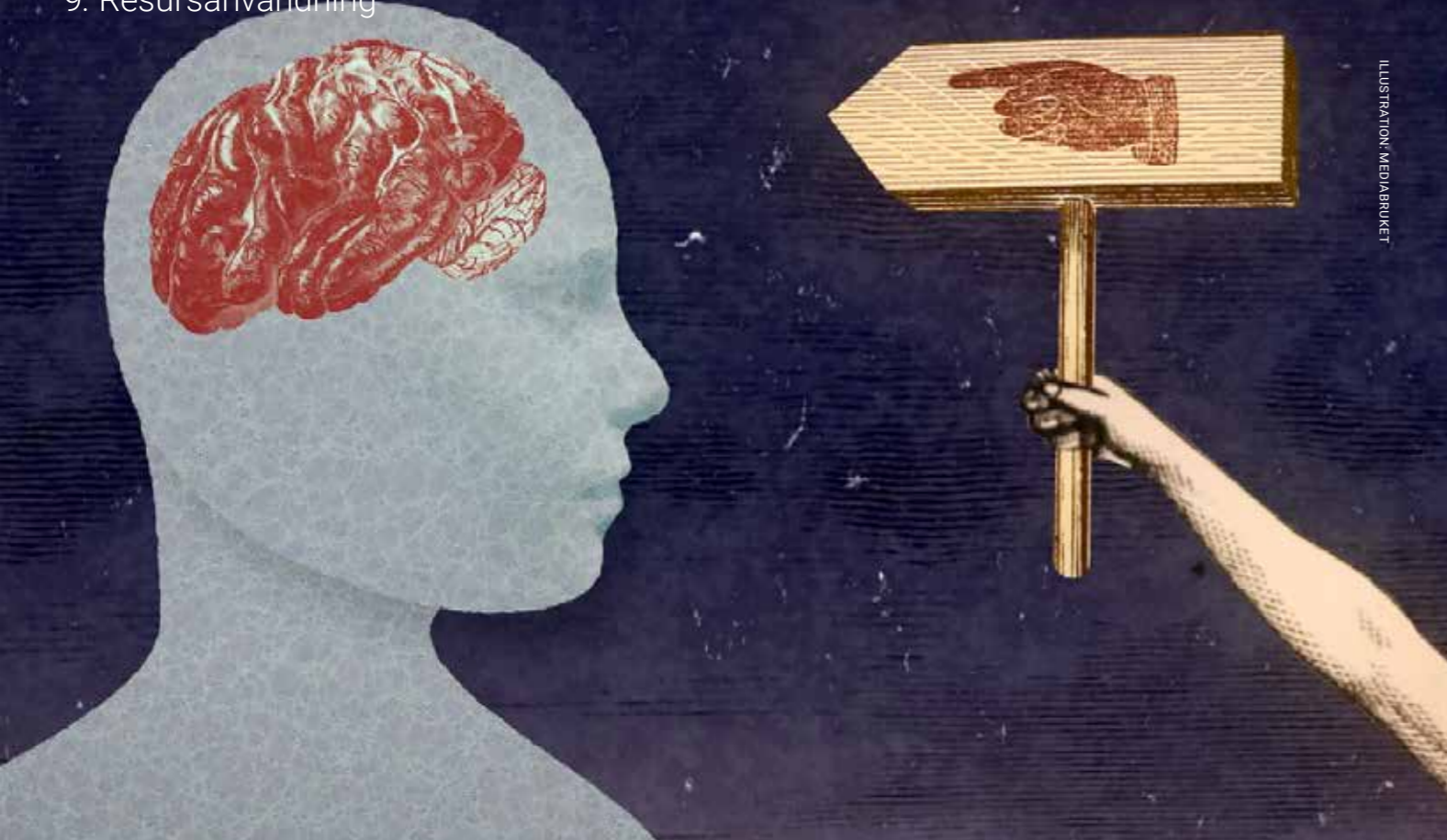

ILLUSTRATION: MEDIABRUKET

▲ **Klartänt** (åk 7–9) är tv-serien som tar upp vad den vetenskapliga metoden innebär och hur den funkar.

har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna.

9.3.1 Produktivitet

UR:s produktivetsmått utgår från en kvalitetsaspekt och möjliggör en jämförelse av olika kategorier av produktioner, det vill säga produktioner per utbildningsområde, i förhållande till kostnad. En viktig kvalitetsaspekt är hur lång hållbarhet ett program förväntas ha och hur länge det kan användas i en utbildningssituation. Därför har UR valt att mäta produktivitet utifrån en så kallad hållbarhetsfaktor. För att fastställa hållbarhetsfaktorn för ett program/en programserie bedöms varje produktion utifrån fastställda kriterier. Exempel på dessa kriterier är om kunskapsinnehållet är beständigt över tid, om animation används för att förstärka det pedagogiska innehållet och därmed hållbarheten, om programmen innehåller daterat faktainnehåll eller om det rör sig om en aktualitet.

För varje program/programserie uppskattas en förväntad hållbarhetstid, 1 år, 5 år eller 10 år, som används som faktor i produktivetsberäkningen. UR har även valt att väga in om innehållets hållbarhetstid utifrån nämnda kriterier beror på en insats från UR:s sida eller inte. Följaktligen har exempelvis filmade föreläsningar ofta fått en kortare hållbarhetstid, dels eftersom det kan handla om aktualiteter, dels eftersom föreläsningen anordnas av extern part och innehållet därmed får en lägre pedagogisk kvalitet och hållbarhet.

Utifrån ovanstående resonemang har UR tagit fram ett medelvärde per utbildningsområde baserat

på hållbarhetstid multiplicerat med produktionsvolym som ger en hållbarhetsfaktor. Exempel: produktionen *Geografens Testamente Europa* fick en hållbarhetstid på 5 år, denna multipliceras med produktionsvolymen 4 timmar vilket ger en hållbarhetsfaktor på 20.

$$\text{Hållbarhetsfaktor} = \text{hållbarhetstid} \times \text{produktionsvolym}$$

På samma sätt beräknas alla produktioner inom varje utbildningsområde. Därefter divideras det sammanlagda värdet med den totala produktionsvolymen som ger en viktad hållbarhetsfaktor per utbildningsområde. Se tabell 9.3.1.

När produktionen inom ett utbildningsområde på detta sätt har klassificerats, kan utbildningsområdets totala kostnad för varje producerad radio- respektive tv-timme divideras med det framräknade värdet, hållbarhetsfaktorn per utbildningsområde, för att få fram produktivetsmättet i kronor för utbildningsområdet.

$$\text{Produktivitet} = \frac{\text{totala kostnaden}}{\text{hållbarhetsfaktor}}$$

På detta sätt har UR ett produktivetsmått som tar hänsyn till hållbarhet och kvantitet i förhållande till kostnaderna. Måttet ger också en mer rättvisande jämförelse av kostnader per utbildningsområde. Observera att hållbarhetsfaktorn framräknad för 2016 även har använts retroaktivt för att beräkna produktiviteten för 2014–2015. Se tabell 9.3.2 samt

9.3.3. Därför är siffrorna för åren 2014 och 2015 inte helt jämförbara med siffrorna för efterföljande år.

Kostnaden delad med hållbarhetsfaktorn (hög hållbarhetsfaktor = programmet används under lång tid) gör att en dyr produktion som beräknas hålla under lång tid kan jämföras med en mindre resurskrävande produktion som kanske inte håller lika länge.

Fördelen med UR:s produktivetsmått är att det möjliggör jämförelse av snittkostnad per producerad radio- eller tv-timme inom och mellan olika utbildningsområden och år.

Tv-utbudet för yngre barn har en lägre produktivitet än utbudet för äldre barn och unga under 2019 liksom föregående år, se tabell 9.3.3. Detta kan förklaras med att utbudet för äldre barn och unga har ett större inslag av aktualiteter och därmed en kortare hållbarhet än till exempel dramatiseringar för yngre barn vilka är användbara under lång tid.

Antalet produktioner inom respektive utbildningsområde varierar över åren och därmed kan en produktion med hög eller låg hållbarhetsfaktor få stort genomslag, vilket påverkar produktiviteten per utbildningsområde i kronor. Under vissa år, till exempel ett valår, då UR producerar ett stort antal viktiga program kring valet och det demokratiska systemet, får detta även genomslag på produktivitetens då dessa program har ett större inslag av aktualiteter och därmed en lägre hållbarhet. Dessutom får stora resurskrävande satsningar genomslag ett visst år, till exempel *Livet i Mattelandet* som producerades under 2018. Därför kan också produktiviteten per utbildningsområde fluktuera mellan åren.

Ju högre hållbarhetsfaktor per produktion, desto lägre blir snittkostnaden och desto högre blir produktiviteten. UR har inte heller som mål att produktivetsmättet ska vara detsamma för respektive utbildningsområde varje år. Måttet är i stället ett sätt att framförallt ta hänsyn till kvalitetsfaktorn hållbarhet och därmed bättre spegla hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna samt behoven i samhället.

Högskoleutbudet, som till övervägande del består av inspelade föreläsningar, bedöms ha en låg produktivitet. Även om den produktionen kan bedömas vara kostnadseffektiv är värdet i användbarhet över tid inte förutsägbart. UR spelar in ett kunskapsinnehåll som någon annan kan sägas ha producerat, och har därmed begränsade möjligheter att styra över såväl innehållets pedagogiska kvalitet som dess hållbarhet.

9.3.2 Mått på lärandeeffekt

Utöver UR:s effektmål, har UR arbetat med att ta fram en metod för att beskriva vilken lärandeeffekt enskilda programserier har. Metoden är inte tänkt att aggregeras och användas på företagsnivå utan

för att driva utveckling och kvalitet i enskilda produktioner. Metoden har också döpts om från tidigare Effektmått till Mått på lärandeeffekt för att tydligare särskilja den från UR:s effektmål. Mått på lärandeeffekt är tänkt att ha en långsiktig positiv påverkan på de övergripande effektmål som beskrivs i kapitel 3.

UR har identifierat ett antal indikatorer som kan sägas beskriva lärandeeffekten av program. UR har utgått från två kriterier för måttet: användning och lärande. Dessa kombineras för att få ett mått på lärandeeffekt. Under 2019 har en projektgrupp fortsatt att utveckla metoden för att göra den användbar mot fler målgrupper (folkbildning, lärarfortbildning) och även en radioproduktion. Tolv produktioner som har sänts i broadcast fördelade på förskola, grundskolans samtliga stadier, gymnasiet samt folkhögskola, folkbildning och lärarfortbildning valdes ut.

Användning består av tre olika kvantitativa mått (beskrivs nedan) som vägs samman. Lärande mäts via en webbenkät där användarna får betygsätta upplevd kvalitet av programmen. Enkäten besvaras antingen av lärare som använt programmet i sin undervisning/för sin egen fortbildning eller av allmänheten. För folkbildande samt lärarfortbildande program är frågorna anpassade till respektive målgrupp. Nedan redogörs för kriterierna för användning och lärande.

Användning

- Publikstorlek broadcast: publikstorlek i broadcast mätt av Mediamätning i Skandinavien uttryckt i rating, det vill säga genomsnittlig publik per minut av sändning. Endast förstasändning.
- Webbpublik konsoliderad 28: webbpublik de första 28 dagarna efter publicering. Webbpublik är summan av total tittartid av ett specifikt program via webben dividerat med programmets längd.
- Streaming start: antal starter uppmätta under de 12 första månaderna från och med första publicering.

Lärande

Lärande har mätts genom en kvalitativ webbenkät där lärare eller allmänheten har besvarat fyra frågor med avseende på lärandeeffekt. Frågorna besvaras enligt en 5-gradig skala där 5 är högsta betyg. Lärandebetyget resulterar i en procentsats där högsta betyg, 5:or i allt, ger 100 procent.

FRÅGOR TILL LÄRARE:

I vilken grad anser du att programmet har bidragit till dina elevers lärande/din egen fortbildning?

I vilken utsträckning återkopplar du till/ kan du använda lärdomar från programmet i din fortsatta undervisning?

Hur sannolikt är det att du kommer att använda ▶

9.3.1

UR har ett produktivetsmått som tar hänsyn till hållbarhet och kvantitet i förhållande till kostnaderna.

9.3.2

UR har arbetat med att ta fram en metod för att beskriva vilken lärandeeffekt enskilda programserier har – mått på lärandeeffekt.

FOTO: HÅBEN SOLMONOV/UR

FOTO: FILMIDNING/UR

I *Jakten på dyslexin* (lärarfortbildning) får tittarna ta del av såväl styrkor och fördelar som hinder som dyslexi för med sig.

▲ I *My English mistakes* (gymnasium) besöker svenska Linn Hutchinson olika platser i England, Wales och Irland och lär sig mer om språkbruket. Hennes engelska är bra, men inte perfekt.

programmet igen i din undervisning/din egen fortbildning?

Hur sannolikt är det att du kommer att rekommendera det här programmet till kollegor/vänner?

FRÅGOR TILL ORGANISERAD FOLKBILDNING/ ALLMÄNHET:
I vilken grad anser du att programmet har bidragit till din kunskap i ämnet?

I vilken utsträckning tror du att du kommer att använda dig av den kunskapen i din vardag?

Hur sannolikt är det att du kommer att se fler avsnitt i serien?

Hur sannolikt är det att du kommer att rekommendera programmet till någon annan?

De tre olika värdena för användning läggs ihop, multipliceras med lärandebetyget och räknas om till ett mått på lärandeeffekt. Webbpublik och streamingstarter har viktats med en högre faktor eftersom målgruppträffen i dessa kan antas vara större än i broadcast då det är en aktiv handling att starta en uppspelning respektive att söka upp programmet på webben.

I exemplet nedan, tabell 9.3.4, fick *¡Habla ya!* 174 som mått på lärandeeffekt enligt följande uträkning: $42\ 625 + 14\ 352 + 139\ 580 = 196\ 557 \times 89\ \% = 174\ 935 = 174$.

Eftersom målsättningen estimerades till 131 för *¡Habla ya!* nådde programmet måluppfyllelse

Tabell 9.3.4 Metod för mått på lärandeeffekt

	Publik broadcast	Webbpublik ko 28	Streamingstarter	Lärandebetyg	Mått på lärandeeffekt
Användning	42 625	4 784	34 895	4,3	
Faktor	1	3	4	/5	
Resultat	42 625	14 352	139 580	89 %	174

med 133 procent, se tabell 9.3.5. I tabellen redovisas utfall för samtliga program som UR provat att ta fram effektmått för på detta sätt under 2019.

Medelvärde för lärandebetyget kan sägas vara relativt högt för de produktioner som hittills testats. Tio av tolv produktioner får fyra eller högre i genomsnittsbetyg på en femgradig skala där fem är maxbetyg. Alla produktioner gavs en målsättning efter jämförelse med utfallet för liknande produktioner, för att sätta realistiska mål. Flertalet av programproduktionerna har dock svårt att nå sina uppsatta mål vilket oftast beror på att det satts för ambitiösa mål gällande online-användningen. Men även storleken på broadcastpubliken kan ibland ha överskattats. Och i takt med att användningen alltmer flyttar från broadcast till de digitala plattformarna kommer storleken på broadcastpubliken att krympa och därmed bli svårare att förutsäga.

Däremot blev lärandebetyget från användarna nästan i samtliga fall högre än målsättningen. I två fall var måluppfyllelsen betydligt större än målsättningen (*Superungar* och *¡Habla ya!*). För flera produktioner – främst inom barnmålgrupper – gäller också att användningen är större på de digitala plattformarna än förväntat samtidigt som sändningen i marknätet nådde färre än förväntat (*Pick a colour*, *Kolsvart*).

Mått på lärandeeffekt är inte anpassat för att

direkt jämföra programmen sinsemellan eller för att aggregera till ett mått på hela utbudet. Poängen är att mäta just det programmets effekt mot det uppsatta målet och utifrån utfallet kunna dra lärdomar för att kunna förbättra utformningen och planeringen av produktioner.

Ambitionen under 2019 var att fler produktioner för fler målgrupper skulle sätta sina mål för mått på lärandeeffekt enligt dessa principer. Då flera produktioner som påbörjades under 2019 inte skulle komma att sändas och publiceras förrän under slutet av 2019, alternativt under 2020, skulle de därmed inte vara tillgängliga under de 12 månader efter publicering som krävs för att stämna av den faktiska effekten.

UR valde därför att målsätta ett antal produktioner som började sändas 2019 men som hade producerats under 2018. Genom att bygga upp en större bas av undersökta produktioner får UR successivt ett större underlag att utgå från för att kunna estimerar rimliga förväntade lärandeeffekter

för olika program och olika målgrupper.

UR kommer under 2020 att försätta arbeta med och utveckla metoden ytterligare.

Lärdomar

Testet av metoden har under året pekat på ett antal nya svårigheter som måste lösas för att måttet ska bli mer pålitligt. Användarsiffrorna kan behöva viktas så att produktioner med ett specifikt innehåll och en potentiellt mindre användning inte får ett sämre utfall, vilket är fallet i nuläget. Men det är i sin tur förknippat med konsekvenser för program med en potentiellt stor publik. UR har identifierat ett behov av att fokusera mer på den kvalitativa betygsättningen för att få fram ett mått som inte ger sämre lärandeeffekt för program riktade till en mindre publik.

Varje produktion har olika förväntningar på var och hur programmen används vilket gör att kriterierna för mått på lärandeeffekt varierar. För en viss produktion kan streaming antas ha en större användning än broadcast medan det kan ▶

▲ *Små sagor* (förskolan) är bilderböcker för öronen och har sänts i över 20 års tid.

Tabell 9.3.5 Mått på lärandeeffekt

Målgrupp	Program	Lärandebetyg medelvärde	Lärandebetyg procent	Mått på lärandeeffekt	Målsättning	Måluppfyllelse procent
Förskola	Små sagor	4,2	83 %	187	160	117 %
Åk F-3	Livet i Mattelandet (2)	4,4	88 %	605	806	75 %
Åk F-3	Pick a colour	4,4	88 %	252	239	105 %
Åk 4-6	Kolsvart	4,1	83 %	237	204	116 %
Åk 4-6	Lilla Aktuellt skola	4,4	89 %	46	50	92 %
Åk 4-6	Lilla Aktuellt teckenspråk	3,7	75 %	15	22	69 %
Åk 7-9	¡Habla ya!	4,4	89 %	174	131	133 %
Åk 7-9	Klartänkt	3,8	76 %	75	66	113 %
Gymnasiet	Skam	4,0	81 %	461	376	122 %
Folkhögskola	Byggnaderna som förändrade staden	4,0	80 %	177	235	75 %
Folkbildning	Superungar	4,5	90 %	669	491	136 %
Lärarfortbildning	Lärlabbet	4,2	84 %	75	68,64	109 %

vara tvärtom för en annan produktion. Varje programprojekt avgör vilka kriterier som är viktigast och detta påverkar också hur man målsätter måttet på lärandeffekt.

Under 2019 har UR också testat metoden på en produktion som riktas till lärare för deras egen fortbildning samt en produktion riktad mot en bredare allmänhet (folkbildning). Frågorna blir lite annorlunda formulerade (se ovan) i och med att de ställs till användaren själv. UR behöver fortsätta att utveckla och anpassa metoden så att den ska kunna vara användbar på program för samtliga målgrupper.

Sammanfattningsvis har UR under 2019 vidareutvecklat metoden bland annat genom att utvidga både antal program samt målgrupper som metoden testats på. Metoden har även testats mot ett radioprogram (*Småsor*). Ett problem med att använda metoden på radioutbudet är att en relativt stor del av lyssningen av utbudet sker på andra plattformar än UR:s egna vilket gör att UR inte har möjlighet att ställa frågor till de användarna. Det innebär att en stor grupp användare inte ges möjlighet att besvara frågorna och urvalet kan därför vara skevt. Det gäller främst program på moderna språk riktade till högstadiet och gymnasiet där mycket användning sker på bland annat Spotify. Så var dock inte fallet med radioserien *Småsor*.

9.3.3 Utveckling över tid

Metoden kommer att utvärderas med målsättningen att implementeras i fler programprojekt som innan sändning målsätter mått för lärandeffekt och som därefter kan utvärderas och mätas i andel uppnådd effekt.

Målsättningen är att kunna visa på en positiv trend där produktiviteten ökar utan att det görs

avkall på kvaliteten. Mått på lärandeffekt har utvecklats som ett internt mått för att kunna följa upp och analysera resultat utifrån uppsatta mål. Beräkningsmetoden är under utveckling, än så länge har fokus legat på program som används i en utbildningskontext liksom program som sänds i marknätet. För andra typer av produktioner krävs en fortsatt utveckling av metoden.

9.3.4 Investeringar

Under 2019 har UR gjort investeringar i bland annat IT-infrastruktur, bilar samt löpande underhållsinvesteringar för uppdatering av bland annat servers, datorer, telefoner, kameror och uppdatering av mjukvaror.

9.3.5 Åtgärder för ökad produktivitet

UR genomförde under 2017 en omfattande omorganisation som bland annat innebar att UR gick från avdelningsekonomi till projektekonomi. UR har de följande åren fortsatt att justera såväl organisation som ekonomisk styrning. Detta har i sin tur inneburit en större flexibilitet att vid behov kunna tillföra och omfördela resurser till och inom produktion och därmed snabbare kunna påbörja nya produktioner.

9.3.6 Koncernsamarbeten Koncerngemensamma upphandlingar

Under 2019 slutförde programbolagen, i samarbete med SRF, 15 större gemensamma upphandlingar. Avslutade koncerngemensamma upphandlingar avsåg marknadsundersökningar, taxitjänster i Göteborg och Malmö, tjänstereferenssättning, flyttjänster, säkerhetsprodukter IT, elservicearbeten och mindre elentreprenader, tekniska konsulter, korttids- och långtidshyra av fordon,

kontorsmaterial, inredning, IT-konsulter inom informationssäkerhet, drivmedel, kurs och konferenstjänster samt återförsäljare av KVM-system (keyboard, video and mouse).

SVT och SR har även gemensamt avslutat upphandling av IT-återvinning och presentkortportal.

UR och SVT har gemensamt avslutat upphandling av IT-konsulter för drift, utveckling och projektledning.

Under 2019 påbörjades även koncerngemensamma upphandlingar av servrar, återförsäljare av Protocols (digitalt ljudbearbetningssystem), profilprodukter, passerkortssämnen och förbrukningsmaterial, vilka beräknas avslutas under våren 2020.

Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF)

SRF är ett kunskaps- och serviceföretag som ansvarar för gemensamma service- och stödfunktioner åt de tre programbolagen SVT, SR och UR. Företaget arbetar på uppdrag av de tre programbolagen och sköter verksamheter som research, arkiv, telefonväxel, distribution, friskvård och fastighetsförvaltning. SRF är även fastighetsägare i Stockholm, Göteborg och Umeå.

SRF ägs av SVT (61 procent), SR (34,4 procent) och UR (4,6 procent) och finansieras genom att programbolagen avstår avgiftsmedel enligt en kostnadsfördelningsmodell. SRF har 70 anställda.

Lokaler

Programbolagen samlokaliserar och samutnyttjar lokaler där så är möjligt och rationellt. Alla tre bolagen är samlokaliserade i Göteborg och Stockholm. SR och SVT är samlokaliserade i Borås, Halmstad, Kalmar, Karlskrona, Kiruna, Linköping, Norrköping, Skellefteå, Skövde, Uddevalla, Visby,

Örnsköldsvik och Övertorneå.

Bolagen har gemensamt med SRF ett fastighetsråd som samordnar lokal- och fastighetsfrågor.

Programsamarbeten

UR och SVT samarbetar kring programmet *Lilla Aktuellt skola* och *Lilla Aktuellt skola – eftersnack*.

UR och Sveriges Radio samarbetar kring *Barnmorgon med Jonas* och *Barnradions bokpris*.

SR och SVT samarbetar kring *Vi i femman*, *Världens barn*, *Springhjälpen*, *P3 Guld*, *Melodifestivalen* och *Idrottsgalan*. En del av Berwaldhallens konserter sänds även i SVT.

Alla tre bolagen och Radiohjälpen samarbetar kring *Musikhjälpen*.

Administration

Sedan flera år sköter SVT på uppdrag av UR delar av UR:s ekonomi- och löneadministration i syfte att öka samarbete och effektivitet.

9.4 Sidoverksamhet

UR har under 2019 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

9.5 Kommersiella samarbeten

UR har under 2019 inte deltagit i några kommersiella samarbeten. UR definierar (gemensamt med SVT och Sveriges Radio) kommersiellt samarbete enligt följande:

Samarbete med kommersiell aktör som genererar intäkter till UR. En kommersiell aktör driver verksamhet med syfte att generera vinst. Med ett kommersiellt samarbete avses inte en ren försäljning (till exempel visningsrätter) eller andra typer av mer passiva intäkter.

▲ **Byggnaderna som förändrade staden** (folkhögskola) porträtteras de byggnader som vi rör oss i till vardags, de som vi bor och arbetar i, de som vi besöker när vi är sjuka, eller samlas i när vi ska roa oss.

Allt mer i vår vardag styrs av den digitala tekniken. I *Seniorsurfarna* (folkbildning) skickas fyra av Sveriges mest folkära personer på träningsläger för att drillas i digitala färdigheter. På bilden syns skådespelaren Claes Malmberg.

10 Planer inför framtiden

UR går in i en ny tillståndsperiod med ett särskilt uppdrag att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet, ett särskilt ansvar för MIK och fullt fokus på att programmen ska göra skillnad och bidra till minskade kunskapsklyftor. Genom UR:s särart, att kombinera journalistik och pedagogik, kan programmen bidra till ökad kunskap – för de många och de få.

UR producerar ett programutbud som ingen annan gör, ofta för målgrupper som ingen annan producerar för, men också för breda målgrupper. UR:s program har alltid ett lärande innehåll som syftar till att minska kunskapsklyftorna.

I början av 2020 sänder UR *Seniorsurfarna*, en programserie för de äldre. För många äldre har digitala tjänster inte förenklat tillvaron, snarare tvärtom eftersom de saknar grundläggande kunskap, och står helt utanför den digitala utvecklingen. I serien skickas fyra av Sveriges mest folkära personer till ett träningsläger för att drillas i digitala färdigheter. Syftet med serien är att inspirera fler att våga ge sig på ny teknik. För utan basal digital kunskap riskerar man att inte kunna ta del av samhällstjänster, som att boka tid hos läkaren eller ta del av nyheter och samhällsinformation – att vara en del av sin samtid. I grunden är det en demokratisk fråga.

Satsningen ligger inom ramen för en av de tre samhällsutmaningar som UR har identifierat inför kommande år; MIK, den organiserade folkbildningen samt Agenda 2030. UR ska fortsatt verka för att minska kunskapsklyftorna, bland annat genom en satsning mot den organiserade folkbildningen.

MIK, medie- och informationskunnighet, handlar om att förstå mediernas roll i samhället, om att kunna hitta, analysera och kritiskt värdera information och att som individ kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. Som mediebolag med ett särskilt ansvar för MIK kommer UR under hela tillståndsperioden att utveckla ett MIK-utbud för alla målgrupper. Syftet är att bidra till att höja medie- och informationskunnigheten, att få användarna att bli medvetna och att själva kunna värdera information och källor för att kunna vara aktiva och ta del av det omgivande samhället – kort sagt, att genomskåda informationsflödet och greppa omvärlden.

Seniorsurfarna är ett av svaren på MIK-frågeställningar liksom *Vår digitala planet*, en folkbildande

serie om digitalisering, automatisering och robotisering och om hur tekniken omformar vårt samhälle och påverkar oss människor. Både *Seniorsurfarna* och *Vår digitala planet* har tillkommit efter dialog med folkhögskolor och studieförbund och det behov av utbildningsprogram inom digital samhällskunskap som den organiserade folkbildningen har sett. Båda programserierna riktar sig även till en bred allmänhet.

Oavsett om programmen riktar sig till barn, unga eller vuxna har UR, som oberoende public servicebolag, möjlighet att föra dialog och samverka med lärare och elever, myndigheter och organisationer, dels för att kartlägga behoven hos olika användare, dels för att öka spridningen och användningen av programmen. Genom att samverka med andra aktörer kan effekten bli större. Såväl *Seniorsurfarna* som *Vår digitala planet* är exempel på sådan samverkan.

Under 2020 inleder UR en stor satsning i syfte att utveckla ett programutbud kring Agenda 2030. Frågorna är många och komplexa och berör alla. Hur världen och Sverige ska lyckas nå FN:s mål är en av vår tids största samhällsutmaningar människan har stått inför. UR har både ett ansvar och en möjlighet att producera ett kunskaphöjande programutbud i ämnet för såväl barn och unga som vuxna.

UR är en digital kanal för kunskap och lärande. För att nå största möjliga effekt finns hela programutbudet fritt tillgängligt på UR Play under lång tid och användarna kan ta del av utbudet var de än befinner sig, när de vill, på UR:s egna, men ibland också på andras, digitala plattformar.

UR fortsätter att utveckla, sända och publicera ett programutbud som bidrar till att minska kunskapsklyftor, som stärker det livslånga lärandet och som ger individen kunskap. Kunskap som ger frihet att själv styra över sitt liv, att välja och välja bort, att utvecklas och växa och att kunna förstå samtiden. Kunskap ger, kort sagt, friheten att vara en del av samhällets demokratiska processer och samtal.

MIK handlar om att förstå mediernas roll i samhället, att kunna hitta, analysera och kritiskt värdera information.

UR är en digital kanal för kunskap och lärande. För att nå effekt finns hela programutbudet fritt tillgängligt på UR Play – under lång tid.

Rättighetsbärarna (folkbildning) består av ett dokumentärt material där barnens röster står i centrum och de vuxna lyssnar. Cirka 50 barn medverkar och reflekterar kring barnkonventionens innehåll.

11 Bilagor

11.1 Kontakter UR-vänskolor

Förskolor

Fagerslättis förskola, Husqvarna
Örnens förskola, Katrineholm

Grundskolor

Björknässkolan, Nacka
Grönkullaskolan, Alvesta
Halvarsgårdars skola, Borlänge

Gymnasieskolor

Nils Holgerssongymnasiet, Skurup Skåne
Polhemsskolan, Gävle

Folkhögskolor

Röda Korsets Folkhögskola, Stockholm
Östra Grevie Folkhögskola, Vellinge

Högskolor/läroutbildningar

Högskolan Väst, Trollhättan
Stockholms universitet, Stockholm
Umeå universitet, Umeå

Övriga skolor med goda kontakter under 2019

Alviksskolan, Stockholm
Björknässkolan, Nacka
Brotorpsskolan, Stockholm
Eriksdalsskolan, Stockholm
Fredrikshovs slotts skola, Stockholm
Fryshuset, Stockholm
Funäsdalens skola, Funäsdalen
Futuraskolan International Bergtorp
Futurum, Håbo, Bålsta
Gantofta skola, Helsingborg
Grillska gymnasiet, Stockholm
Gubbängsskolan, Stockholm
Hagskolan, Sundsvall
Halvars skola, Borlänge
Hjulsta grundskola, Stockholm
Hortlax skola, Piteå
Järla skola, Nacka
Kärrtorpsskolan, Järfälla
Lunaskolan, Stockholm
Möllevångsskolan, Malmö
Novia Engelska Skolan, Stockholm
NTI-gymnasiet, Stockholm
Per Brahegymnasiet, Jönköping
Rosenlundsskolan, Jönköping
Rönnenskolan, Malmö
Sannaskolan, Göteborg
Sjöängsskolan, Älvsjö
Slottsskolan, Borgholm Öland
Solskiftesskolan, Österåker
Strömbackaskolan, Piteå
Södermalmsskolan, Stockholm
Södra Latins gymnasium, Stockholm
Talldunge skolan, Kortedala, Göteborg
Viktor Rydbergs skola, Jarlapan
Viktor Rydbergs skola, Sundbyberg

Västerbergslagens gymnasium (VBU),
Ludvika och Smedjebacken
Ängskolan, Sundbyberg

Grundskolor

Bergsjöskolan, grundskola, Göteborg
Ekholmsskolan, grundskola, Linköping
Dackeskolan gymnasieskolan, Mjölby
Gerestaskolan, grundskola, Härnösand
Grönkullaskolan, grundskola, Alvesta
Hagalundsskolan F-6, Dalby, Lund
Kulturskolans resurscenter, Stockholm
Nävertorpskolan, grundskola, Katrineholm
Skarpnäcksskolan, grundskola, Stockholm
Solbackeskolan, grundskola, F-6,
Prästholmskolan, grundskola, Boden
Vipeholms gymnasieskolan, Lund
Vita viddernas barnskola, Kiruna

Gymnasieskolor

Carlforsska gymnasiet
Ebersteinskas gymnasieskolan, Norrköping
Elof Lindälvs gymnasium, Kungsbacka
Focault gymnasieskolan, Södertälje
Furulundsskolan gymnasieskolan,
Sölvesborg
Gymnasieskolan Västermalm, Sundsvall
Jenny Nyströmsskolan gymnasieskolan,
Huskvarna
Jämtlands gymnasium
Kungsmadskolan, Växjö
Kvinnerstagymnasiet, Örebro
Lapplands Gymnasium, Jokkmokk
Malmö Latinska skolan, Malmö
Midgårdsskolan, Umeå
Nobelgymnasiets gymnasieskolan, Karlstad
Nyköpings gymnasium
Polhemsskolan, Gävle
Sanda, Jönköping
St. Eriks gymnasieskolan, Stockholm
Stora Holms gymnasieskolan, Göteborg
Sundsta Älvkullgymnasiet, Karlstad
Sunnerbrogymnasiet, Ljungby
Tingvallagymnasiets gymnasieskolan,
Karlstad
Uppsala gymnasieskolan Fyris
Vadsbogymnasiet, Mariestad
VBU Grängesberg Dalarna
Wisbygymnasiet, Visby

Språkcentrum och mottagningsenheter - skolor med modersmålskontakter

Flerspråkigt centrum, Örnsköldsvik
Gråboskolan, Gotland
Kompetenscentrum för flerspråkighet, Umeå
Maja Beskowgymnasiet, Umeå
Polhemsskolan, Visby
Sjungande Dalens skola, Skellefteå
Utbildningskontoret, Norrköping

Fokus nya lärare

Almunge skolan, Uppsala
Apelgårdsskolan, Malmö

Magitaskolan, Gröndal
Observatorielundsskolan,
Stockholm
Vittra Rösjötorp, Sollentuna
Årstaskolan, Stockholm

Studieförbund och Folkhögskolor
Idéburen sektor Skåne, Malmö
Folkbildningsrådet, Stockholm
Folkhögskolläraernas förbund
FSO (folkhögskolornas
centralorganisation)
Marieborgs folkhögskola,
Södertälje
PRO:s folkhögskola, Gysinge
RF Riksidrottsförbundet
RIO (rörelsefolkhögskolornas
intresseorganisation)
SISAM, Skånes studieförbund i
samverkan, Eslöv
SISU idrottsbildarna/
Studieförbunden i samverkan Riks
SPF Seniorerna
Vuxenskolan

Högskolor/universitet

Göteborgs universitet

Lunds universitet
Malmö universitet
Stockholms universitet
Södertörns högskola
Uppsala universitet

Viktiga organisationer och andra relevanta aktörer

Allmänna barnhuset
Barnombudsmannen
Centrum för Teknik i skolan (CETIS)
Digidel
Filminstitutet
Institutes of Sweden
Internationella biblioteket
Internetstiftelsen
Kulturskolans resurscenter,
Stockholm
Läraryrket
Lärarnas Riksförbund
Maskrosbarn
MUCF
Myndigheten för tillgängliga medier
Nationellt centrum för Svenska som
andraspråk och Sfi (NC)
Nationellt resurscentrum för biologi och
bioteknik
Nationellt resurscentrum för fysik (NRCF)
Nationellt resurscentrum för kemi (KRC)
Nationellt centrum för matematik (NCM)
Nordiska museet
Seniornet
Skolverket
SPSM
Statens medieråd
Världens barn

Bilaga 11.2 Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillstånd

	Villkor	Utfall	Kapitel
ST 1	Sända ljudradio- och tv-program	UR har sänt 398 timmar radio och 3 380 timmar tv	5.1, 5.2
ST 2	Sända sökbar text-tv	UR har sänt text-tv	5.3
ST 3	Ska kunna tas emot av alla	UR sändningar har kunnat nås av hela befolkningen	4.7, 5
ST 4	Använda analog utsändningsteknik för ljudradio	UR använde analog sändningsteknik i radio	4.7
ST 5	Använda digital utsändningsteknik vid sändning av tv	UR använde digital sändningsteknik i tv	4.7
ST 6	Hög kvalitet vid utsändning	Den tekniska kvaliteten var hög	4.7
	Samverka i tekniska frågor	Under 2019 har inga tekniska frågor varit aktuella för samverkan	
	Ingå avtal API enligt europeisk standard	Senaste avtalet är från 2014 om programguider	
		Har ej använt sådan tjänst	
ST 7	UR har ett mångsidigt programutbud	UR har en spridning i utbudet mellan olika utbildningsstadier och ämnen	6
	UR tillhandahåller ett varierat utbud på det svenska språket	33,4 procent av UR:s sändningar är på svenska, UR värnar svenska språket	4.4, 7.5.1
	Jämställdhet och mångfald	Den interna mångfaldsmätningen har utvecklats under 2019	7.1.3
	Speglings av hela landet	69 procent av lärarna anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen	3.2
ST 8	Utveckla och vidga sitt utbildningsutbud.	Utbildningsutbudet har utvecklats och vidgats	7.8
	UR ska koncentrera programverksamheten till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram.		6
	Programverksamheten ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor.		6
	Förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden.		6
	Användarna ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten.		4.1.4, 5.5 7.5.8, 7.6.6
ST 9	Variation i produktionsformer	UR har haft variation i produktionsformer	7.7
ST 10	Barn och unga	UR har ett varierat utbud, omfattande nyproduktion för barn och unga	7.4
	Språkliga behov hos barn och unga	UR ska ta hänsyn till språkliga behov hos barn och unga tillhörande språkliga eller etniska minoriteter	7.6
ST 11	Tillgänglighet	UR har uppfyllt kraven på tillgänglighetsförande och tillgänglighet	7.5
ST 12	Mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns	UR har ett mångsidigt utbud som speglar olika kulturer	7.3
ST 13	Minoritetsspråk	Bolagens utbud på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk har ökat betydande	7.6
ST 14	Opartiskt och sakligt	UR har utövat sändningsrätten opartiskt och sakligt	4.5
ST 15	Beriktigande och genmäle	Ingen begäran om beriktigande eller genmäle har inkommit 2019	4.5
ST 16	Enskildes privatliv	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att respektera den enskildes privatliv.	4.1.3
ST 17	Tv:s och radions särskilda genomslagskraft	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att ta hänsyn till ljudradions och tv:s särskilda genomslagskraft.	4.1.3
ST 18	Reklam	UR sänder inte reklam	
ST 19	Direkt sponsring	Ingen sponsring har förekommit	4.1.2
	Indirekt sponsring		
ST 20	Reklam enligt §17	Reglerna följs	
ST 21	Produktplacering	Ingen produktplacering har förekommit	
ST 22	Hög säkerhet	UR håller hög säkerhet	
ST 23	Beredskapsplaner	UR skickar årligen in en beredskapsplan till MSB och Kulturdepartementet	
	Samråd med MSB	Samarbete med MSB sker	
	Höjd beredskap		

FOTO: FILMI ISKÅNE/WAY CREATIVE FILMS/UR

Spegelvärd (åk 4–6) innehåller mystik, spänning, matematik och problemlösning.

Bilaga 11.3 Bilaga uppfyllelse av krav i anslagsvillkor

	Villkor	Utfall	Kapitel
AV 1	Verksamheten ska bedrivas rationellt, åtgärder ska vidtas för ökad effektivitet och produktivitet	UR har drivit verksamheten rationellt och gjort åtgärder för ökad produktivitet och effektivitet	9
AV 2	Kärn- och kompletterandeverksamhet	Medlen har huvudsakligen använts till kärnverksamheten	9
AV 3	Sidoverksamhet	UR har under 2019 inte bedrivit sidoverksamhet	9.4
AV 4	Rikab	UR har anslagit medel till RIKAB	9.1
AV 5	Rikab	UR har varit delägare	9.1
AV 6	Distribution	SVT står enligt avtal för UR:s distributionskostnader	9.1
AV 7	Sändningar	UR har sänt i SR:s och SVT:s kanaler	4.7, 5.1, 5.2
AV 8	Sändningar i Sverige och utanför	Allmänheten kan ta emot UR:s sändningar utan särskild betalning utöver radio- och tv-avgiften	4.7
AV 9	Olika plattformar	UR:s utbud sänds i SR:s och SVT:s kanaler och publiceras på olika digitala plattformar	4.7, 5
AV 10	Kärn-, kompletterande och sidoverksamhet	UR har en god balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet	5.7
AV 11	Anmälan av nya permanenta tjänster	Inga nya tjänster har lanserats	4.6
AV 12	Tillgängligheten till och kunskap om programmen	UR samverkar med flera aktörer	4.1.4
	Samarbete med aktörer inom utbildning och forskning		7.5, 7.6
AV 13	Överenskommelser mellan bolagen	Överenskommelser har gjorts mellan bolagen och sänts in till Kulturdepartementet och MRTV.	7.5, 7.6.3
AV 14	Regional indelning av organisation		
AV 15	Dialog med externa produktionsbolag	UR för dialog	4
AV 16	Sändningstid	Avtal finns och ingen oenighet har uppstått	5
AV 17	Upphörande av sändningstillstånd		
AV 18	Budgetunderlag	Inlämnades den 1 mars inklusive redovisning av RIKAB:s verksamhet	
AV 19	Redovisning av uppdraget	Se denna public service-redovisning	
AV 20	Revisorer	Revisorer granskar såväl denna redovisning som budgetunderlagen	
		Revisorsintyg bifogas	

Bilaga 11.4 Minoritetsspråk alla bolagen

2013	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 319	314	15	7 648	100	100	100	100
Samiska	1 393	84	13	1 490	100	100	100	100
Meänkieli	803	17	10	830	100	100	100	100
Romani chib	392	23	8	423	100	100	100	100
Teckenspråk		121	29	150		100	100	100
Totalt	9 907	559	75	10 541	100	100	100	100

2014	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 319	342	19	7 680	100	109	127	112
Samiska	1 393	103	17	1 513	100	123	131	118
Meänkieli	803	22	12	837	100	129	120	116
Romani chib	392	30	14	436	100	130	175	135
Teckenspråk		139	17	156		115	59	87
Total	9 907	636	79	10 622	100	121	122	114

2015	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 390	325	35	7 750	101	104	233	146
Samiska	1 390	109	15	1 514	100	130	115	115
Meänkieli	830	19	17	866	103	112	170	128
Romani chib	395	27	16	438	101	117	200	139
Teckenspråk		175	17	192		145	59	102
Total	10 005	655	100	10 760	101	121	155	126

2016	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 479	341	39	7 859	102	109	260	157
Samiska	1 392	117	18	1 527	100	139	138	126
Meänkieli	1 047	45	17	1 109	130	265	170	188
Romani chib	400	57	17	474	102	248	213	187
Teckenspråk		187	21	208	-	155	72	113
Total	10 318	747	112	11 177	109	183	171	154

2017	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 445	348	37	7 830	102	111	247	153
Samiska	1 416	145	17	1 578	102	173	131	135
Meänkieli	1 089	51	18	1 158	136	300	180	205
Romani chib	433	60	19	512	110	261	238	203
Teckenspråk		201	37	238		166	128	147
Total	10 383	805	128	11 316	112	202	185	169

2018	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 490	359	39	7 888	102	114	260	159
Samiska	1 418	164	20	1 603	102	195	162	153
Meänkieli	1 107	70	18	1 195	138	412	180	243
Romani chib	444	65	19	528	113	283	238	211
Teckenspråk		196	36	231		162	121	141
Total	10 459	854	132	11 445	114	233	192	181

2019	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	7 502	377	42	7 921	103	120	280	168
Samiska	1 428	162	21	1 611	103	193	162	152
Meänkieli	1 107	62	19	1 188	138	365	190	231
Romani chib	444	76	20	540	113	330	250	231
Teckenspråk		226	37	263		187	128	157
Totalt	10 481	903	139	11 523	114	239	202	188

Sammantaget index	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Exempel Mål 2019
Finska	100	112	146	157	153	159	168	145
Samiska	100	118	115	126	135	153	152	150
Meänkieli	100	116	128	188	205	243	231	170
Romani chib	100	135	139	187	203	211	231	180
Teckenspråk	100	87	102	113	147	141	157	130
Totalt	100	114	126	154	169	181	188	155

Hur fungerar egentligen snippan och snoppen, vad är mens och vilka olika mensskydd finns? I Snacka om sex (åk 4–6) går Clara Henry och Daniel Riley på djupet med våra kroppar och könsorgan och vad som händer under puberteten.

**"Tack för detta!!
Bra jobbat! Betalar
gärna medieskatten,
eller vad det nu heter.
Take my money. 😊😊"**

Från nöjd tittare i mejl till UR:s kundtjänst

Sveriges Utbildningsradio AB

Oxenstiernsgatan 34 • 105 10 Stockholm
ur.se • urplay.se

Public Service-Review 2019